

“It is our home”

Maahanmuuttajataustaisten tyttöjen
näkemyksiä Underground-nuorisotilan
tilallisuudesta

Nuorisotyön ja nuorisotutkimuksen

Pro gradu -tutkielma

Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö

Tampereen yliopisto

Jonna Koivuniemi

21.5.2015.

TIIVISTELMÄ

Tampereen yliopisto

Yhteiskunta- ja kulttuuritieteiden yksikkö

KOIVUNIEMI, JONNA: "It is our home" Maahanmuuttajataustasten tyttöjen näkemyksiä Underground-nuorisotilan tilallisuudesta

Pro Gradu -tutkielma, 87s. + 9liites.

Nuorisotyö ja nuorisotutkimus

Toukokuu 2015

Tässä tutkimuksessa aiheena on nuorisotilan tilallisuus ja Underground-nuorisotila sosiaalisena tilana maahanmuuttajataustaisten tyttöjen näkökulmasta. Tarkoituksena on tutkia, miten maahanmuuttajataustaiset tytöt kuvaavat Underground-nuorisotilaa sosiaalisena tilana ja mitä merkityksiä he sille antavat.

Underground-nuorisotila sijaitsee Etelä-Ruotsissa, Jönköpingin kunnan lähiössä, Råslättissa, jossa asuu paljon maahanmuuttajia sisältäen 60 eri etnistä ja uskonnollista ryhmää. Undergroundilla on menestyksestä työtä esimerkiksi integraatiossa, tyttöjen vapaaajassa ja verkostojen rakentamisessa. Jokaisen ohjelman tavoitteena on, että nuoret saavat positiivista tukea ja kehitystä vapaa-ajallaan. Viimeisen vuoden aikana yli 50 % nuorista on ollut tyttöjä, joka on melko ainutlaatuista tällaisessa lähiössä. (Underground).

Underground panostaa paljon tyttöihin ja monin eri tavoin. Ohjaajat pyrkivät jatkuvasti parantamaan ympäristöä ja ilmapiiriä tilalla, he kuuntelevat tyttöjen ehdotuksia ja kokeilevat uusia asioita heille. Undergroundin nettisivuilla todetaan myös, että yhteiskunnassa ja perheissä ei usein panosteta tyttöihin, joten tämä on syy miksi Underground tekee päinvastoin. (Underground).

Kiilakosken ja muiden (2011, 68) nuorisotilan väljyyttä hajottavien tekijöiden pohjalta loin teemat, joilla toteutin analyysin teorialähtöisesti. Väljä tila on nuorisotyön ideaali ja sillä tarkoitetaan tilaa, jonne kaikki nuoret voivat tulla vapaasti. Tiukassa tilassa taas käyttötarkoitus on määritelty etukäteen eikä siitä poikkeamista sallita. Undergroundin väljyyttä lisääviä tekijöitä ovat tilan toimintojen ja ilmapiirin hauskuus, aktiviteetit ja tyttöjen halu ohjata niitä muille, tilan ja asuinalueen yhteisö, tilan hyvät ja tunnetut ohjaajat sekä tilan turvallisuus. Undergroundin väljyyttä hajottavia tekijöitä ovat mainostuksen muodot ja sovitut säännöt, toimintakulttuurina tyttöihin panostaminen, kaverit ja yhteisö sekä tilan sijainti ja kulkuyhteydet. Väljyyttä lisääviä tekijöitä esiintyy tilalla enemmän kuin sitä hajottavia. Uskon, että tutkimukseni tuloksia voitaisiin hyödyntää myös Suomessa, sillä maahanmuuttajataustaiset tytöt tulisi ottaa mukaan heille suunnatun toiminnan suunnitteluun ja ohjaukseen sekä heidän toiveitaan tulisi kuunnella paremmin.

Asiasanat: Underground, nuorisotila, tilallisuus, tilan sosiaalisuus, tyttötutkimus, väljä tila, tiukka tila, maahanmuuttajataustainen, maahanmuuttaja.

ABSTRACT

University of Tampere

School of Social Sciences and Humanities

KOIVUNIEMI, JONNA: "It is our home" Immigrant background girls' view of Underground youth center's like space

Master's thesis, 87 pages + 9 appendixes

Youth Work and Youth Research

May 2015

The topic of this thesis is spatiality in youth centers and Underground youth center as a social space from the perspective of girls with immigrant background. The purpose of the research is how girls with immigrant background describe Underground as a social space and what kind of meanings they give to the space.

The youth center Underground is located in South Sweden, in Råslätt, which is one of Jönköping's suburbs. It consists of 60 ethnicities and several religious groups. There has been successful work with integration, girls' free time, network building etc. through Underground. In every program the goal is that young people get support from adults in a positive way and that free time activities are developed. In the past year, over 50% of the youth have been girls, which is quite unique in this neighborhood. (Underground).

Leaders invested a lot in girls in different ways in the youth center. They constantly strove to improve the environment and atmosphere, they listen to the girls' suggestions and try new things for them. In society and in the family there is often a lower priority on girls. That is why leaders are doing the opposite in Underground. (Underground).

As a basis for my analysis I have used Kiilakoski's and others (2011, 68) model of youth centers' factors which break the looseness of the space. I created themes and then I put them into practice with a theoretical analysis. Underground's factors which increase the looseness of the space are fun of place's activities and atmosphere, activities and girls' will to lead activities to other young people, the community of youth center and neighborhood, good and well-known leaders of youth center and girls feel that it is safe place. Underground's factors which break the looseness of the social space are promotion forms and rules, the girl set culture of the place's, friends and community and youth centers' location. There are more factors which increase the looseness of the space than factors which break the looseness of the space in Underground. I believe that this research's results can be useful in Finland, because also here one should let girls with immigrant background be involved in planning their activities and leading and their hopes should be listened to better.

Keywords: Underground, youth center, spatiality, social space, girls' research, looseness of the place, immigrant backgrounds, immigrant.

Sisällysluettelo

1. MITEN KAIKKI ALKOI?	6
2. TILALLISUUS JA MONIKULTTUURISUUS	9
2.1 Tilallisuus nuorten näkökulmasta	10
2.1.1 Nuorisotyön sosiaalinen tilallisuus	12
2.1.2 Tiukka ja väljä tilallisuus.....	18
2.2 Sukupuoli.....	22
2.3 Monikulttuurisuus	29
2.4 Underground nuorisotilana	37
2.4.1 Tyttöihin panostaminen.....	40
2.4.2 Underground fyysisenä tilana	43
3. TUTKIMUSKYSYMYKSIÄ, -MENETELMIÄ, -AINEISTO JA TOTEUTUS.....	46
3.1 Tutkimusmenetelmä.....	46
3.2 Aineisto.....	49
3.3 Analyysimenetelmä	51
3.4 Eettisiä pohdintoja.....	53
4. UNDERGROUNDIN TILALLINEN MERKITYS	57
4.1 Väljyyttä lisäävät tekijät	58
4.1.1 Ilmapiirin hauskuus.....	58
4.1.2 Aktiviteetit ja halu ohjata niitä	61
4.1.3 Tilalle muodostuva yhteisö	64
4.1.4 Hyvät ja tunnetut ohjaajat sekä heidän tiedostamaton toimintansa.....	66
4.1.5 Nuorisotilalla koettu turvallisuus.....	70
4.2 Väljyyttä hajottavat tekijät	71
4.2.1 Mainostuksen muodot ja sovitut säännöt	72
4.2.2 Toimintakulttuurina tyttöihin panostaminen.....	74
4.2.3 Kaverit ja yhteisö	75
4.2.4 Tilan sijainti ja kulkuyhteydet.....	77
5. JOHTOPÄÄTÖKSET	78
6. LÄHDELUETTELO	84

Liite 1. The Rules of Underground

Liite 2. The Pedagogical guidelines of Underground

Liite 3. Questions format what I used in interviews with girls with immigrant backgrounds

Liite 4. Five photos of Underground

Pro Gradu -tutkielman kuviot ja kuvat

Kuvio 1. Sensitiivisen nuorisotyön ihmiskuva (Näre 2008, 545) s.27

Kuva 1. Underground takana olevassa, sinikattoisessa StadsGården -rakennuksessa. s.46

Kuva 2. Logon kuva on otettu nuorisotilan seinästä sisältä. s.47

1. MITEN KAIKKI ALKOI?

Kesällä 2014 olin Ruotsissa, Jönköpingissä tekemässä opintoihini kuuluvaa harjoittelua. Harjoittelussa päätehtäväni oli tehdä tutkimus siitä, miksi Underground-nuorisotilalla on niin paljon maahanmuuttajatyttöjä mukana toiminnassa. Tavoitteenani oli myös tehdä myöhemmin Pro gradu -tutkielma harjoittelun aiheeseen liittyen. Underground on nuorisotila, joka toimii Jönköpingin kunnan ja Råslättin kirkon yhteistyönä. Underground sijaitsee Råslättin lähiössä Jönköpingissä. Siellä asuu paljon maahanmuuttajia sisältäen 60 eri etnistä ja uskonnollista ryhmää. Undergroundilla on menestyksestä työtä esimerkiksi integraatiossa, tyttöjen vapaa-ajassa ja verkostojen rakentamisessa. Jokaisen toiminnan tavoitteena on, että nuoret saavat enemmän tukea aikuisilta, jotka oikeasti välittävät heidän verkostoistaan.

Underground-nuorisotila avattiin vuonna 2007, jolloin se oli auki joka toinen lauantai. Perustajat halusivat tehdä työnsä hyvin, kohdata melko väkivaltais- ja rikollistaustaisia nuoria sekä muuttaa paikan turvalliseksi tytöille tulla (ja tietysti samalla pojille). He kysyivät Jönköpingin kuntaa mukaan tekemään työtä lauantaisin, koska alueella oli paljon esimerkiksi vandalismia, rikollisuutta ja huumeita. Siihen aikaan yli 11 prosenttia kaikista alueen 15–18-vuotiaista oli tuomittuna oikeudessa, mikä oli iso ongelma. Nykyään määrä on Råslättissä alle yhden prosentin ja vandalismia on vähän. Lyhyen ajan jälkeen Undergroundin perustajat kykenivät pitämään tilaa auki joka lauantai. Sitten nuoret kysyivät sunnuntai mahdollisuudesta ja tilalla oli tarpeeksi vapaaehtoisia toteuttaa tämä. Tytöt alkoivat kysyä autokoulusta, jotkut hakivat ohjausapua, toiset halusivat apua kouluun ja niin edelleen, joten sitten ohjaajat alkoivat kehittää näitä ohjelmia. (Magnusson 2014a.) Nykyään Undergroundin neljä pääohjelmaa ovat koulukäynnin tuki (Stöd med läxor, skola och skolkontakt), ohjaustuki (Program samtalsstöd), Johtajuuskoulu (Ledarskola för tonåringar) ja Autokoulu (Privat övningskörning).

Underground-nuorisotila on saanut paljon positiivista huomiota maahanmuuttajatyttöihin panostavalla työllään, joten siksi tilalla oli tarve tutkimukselle aiheesta. Näin ohjaajat voivat paremmin vastata poliitikkojen, journalistien ja muiden vierailijoiden kysymyksiin siitä, miksi heillä on niin paljon näitä tyttöjä mukana ja miten he saavat heidät mukaan. Yleensä

maahanmuuttajataustaisia tyttöjä on vaikea saada mukaan nuorille suunnattuun toimintaan. Tein siis Ruotsissa tutkimuksen otsikolla "Feel like family" -Why do they have so many immigrant girls in Underground? (Koivuniemi 2014). Tämän tutkimuksen tarkoitus on siis jatkaa samasta aiheesta ja samaa aineistoa käyttäen. Uutena näkökulmana on nuorisotilan tilallisuus ja nuorisotila, Underground, sosiaalisena tilana väljyyttä hajottavien ja synnyttävien tekijöiden kautta kuvattuna. Analyysissä olen käyttänyt apuna Kiillakosken ja muiden (2011, 68) nuorisotilan tiukkuutta hajottavien tekijöiden mallia. Väljä tila on nuorisotyön ideaali ja sillä tarkoitetaan tilaa, jonne kaikki nuoret voivat tulla vapaasti. Väljässä tilassa toimintaa ei ole tarkoin säännelty, kun taas tiukassa tilassa käyttötarkoitus on määritelty etukäteen eikä siitä poikkeamista sallita.

Pro gradu -tutkielmani on etnografinen tutkimus, jonka kenttävaihe koostuu kolmen kauden harjoittelustani Ruotsissa Underground-nuorisotilalla. Aineiston pääosana on 18 haastattelua, joihin osallistui yhteensä 22 tilalla käyvää maahanmuuttajataustaista tyttöä. Haastatteluiden lisäksi aineistoon kuuluvat oma blogini (Koivuniemi 2010), valokuvia, joita-kin päiväkirjamerkintöjä, muistiinpanoja ja sähköposteja ohjaajani kanssa käydyistä keskusteluista sekä nuorisotilan säännöt ja pedagogiset linjaukset. Harjoitteluni ohjaaja oli Undergroundin pääohjaaja Peter Magnusson. Viittaan häneen myöhemmin monesti vain Peterinä tai harjoittelun ohjaajanani. Etnografiaa tutkimusmenetelmänä voidaan soveltaa esimerkiksi koululuokan tai tietynlaisen laitoksen toiminnan, sen ihmissuhteiden tai toiminnan organisoitumisen kuvaamiseen ja ymmärtämiseen. Tutkija havainnoi, haastattelee, keskustelee ja mahdollisesti myös nauhoittaa tilanteita tutkittavien kanssa. Näin hän pyrkii monin tavoin keräämään tietoa tutkittavasta ilmiöstä. (Metsämuuronen 2005, 209.) Näin etnografia sopii hyvin myös tähän tutkimukseeni, jossa tutkimuskohteena on tietty nuorisotila Etelä-Ruotsissa.

Uskon aiheen olevan tärkeä, sillä maahanmuuttajanuorten parissa tehtävä työ ja siihen panostaminen on ajankohtaista. Maahanmuuttajat tulevat lisääntymään lähivuosina, kun työvoimaa tarvitaan yhä enemmän ulkomailta. Aikuisten mukana tulee myös lapsia ja nuoria. Vaikka aineistoni on kerätty Ruotsista, uskon, että tuloksia voidaan kuitenkin hyödyntää myös Suomessa. Maahanmuuttajatytöt tarvitsevat ihmissuhteita, useita aktiviteetteja ja mahdollisuuden ohjata toimintaa toisilleen (Koivuniemi 2014, 32). Heitä on kantaväestöä haastavampaa saada mukaan toimintaan ja sitoutumaan siihen (esim. Honkasalo 2011a,

79). Tutkimukseni avulla voidaan paremmin löytää niitä keinoja, joilla saada heidät aktiivisesti mukaan, kun ymmärretään paremmin, millaisissa tiloissa he viihtyvät ja mitä he nuorisotilalta kaipaavat. Näin voidaan myös kehittää maahanmuuttajatyttöjen parissa tehtävää työtä Suomessa. Honkasalon (2011a, 77) mukaan nuorisotyön monikulttuurisuutta on tutkittu vain vähän, joten näin tutkimukseni on myös osaltaan täyttämässä tätä aukkoa.

Maahanmuutto-nettisivuston mukaan maahanmuuttaja on tilastoissa ja tutkimuksissa määritelty ulkomaalaiseksi, joka asettuu asumaan kotimaansa ulkopuolelle muuten kuin tilapäisesti. Maahanmuuttajiksi kuitenkin kutsutaan myös tällaisten henkilöiden lapsia, jolloin tarkempi käsite olisi toisen polven maahanmuuttaja. Maahanmuuttajataustainen on myös käsite, jota käytetään henkilöistä, joiden vanhemmat tai isovanhemmat tai joku heistä on ensimmäisen sukupolven maahanmuuttaja. Maahanmuuttaja-käsite on kuitenkin usein epäselvä. (Maahanmuutto.) Tässä tutkimuksessa käytän näitä perusmääritelmiä, jotka saattavat kuitenkin saada lisäsävyä muista lähteistä. Valtaosa haastattelemistani tytöistä on siis maahanmuuttajataustaisia eikä itse suoraan maahanmuuttajia. Päätin käyttää käsitettä maahanmuuttaja, vaikka siihen sisältyy negatiivinen sävy. Pohdin myös muita vaihtoehtoja, mutta käytin maahanmuuttaja -käsitettä myös harjoittelussa tekemässäni tutkimuksessa eikä ohjaajani silloin sanonut, ettei sitä kannattaisi käyttää tai että se olisi liian rasistinen siinä yhteydessä. Itse en myöskään ajattele sitä negatiivisena, sillä ole totunut siihen. Suomessa sitä käytetään paljon enemmän kuin Ruotsissa. En tahdo leimata enkä syrjiä tutkimiani tyttöjä, mutta maahanmuuttajataustainen -käsitteen käyttö on minulle luontaista huomioiden suomalaisen ympäristön, josta käsin tutkimusta teen.

Tutkimuksen viitekehys koostuu käsitteistä tilallisuus, sukupuoli ja monikulttuurisuus. Tilallisuus jakaantuu kolmeen osaan, ensin käsitellään tilallisuutta yleisesti ja nuorten näkökulmasta, sitten nuorisotyön sosiaalista tilallisuutta ja hengausta tiloissa olemisena sekä kolmantena tiukkaa ja väljää tilallisuutta, jossa esitellään analyysini pohjalla oleva teorianmalli. Yleistä tilallisuutta on vain sen verran, että nuorten tilallisuutta on helpompi ymmärtää. Alaluku Sukupuoli sisältää tilallisuuden ja nuorisotyön näkökulmat sukupuoleen avaten myös sukupuoli- ja kulttuurisensitiivisiä lähestymistapoja. Kolmas pääteema, monikulttuurisuus, käsittelee sitä maailmaa, jossa maahanmuuttajataustaiset nuoret yleensäkin elävät eri kulttuurien keskellä rasismiakin kohdaten. Monikulttuurisuus-luku päättyy Ruotsin kontekstin esittelyyn ja viitekehystä esittelevä luku loppuu ruotsalaisen Underground-nuorisotilan kontekstin tarkempaan esittelyyn.

Underground-nuorisotilasta käytän välillä myös pelkkää nimitystä tila tai nuorisotila, mutta näiden ymmärtää tarkoittavan nimenomaan Undergroundia muusta asiayhteydestä. Jos käyttäisin pelkkää Underground-nimitystä, seuraisi siitä liikaa saman toistoa. Lähteinäni on myös aiemman tutkimukseni lähteitä, esimerkiksi keskustelut Alijvskin (private discussion 28.5.2014) ja Hederoksen (private discussion 27.5.2014) kanssa sekä Jönköpingin kunnan joka toinen vuosi toteuttama tutkimus (Jönköpings kommun, 2014). Mazar Alijevski on Jönköpingin kunnan nuorisoyksikön nuorisotilojen johtaja ja Siv Hederos on Jönköpingin kunnan integraatiojärjestelypäällikkö. Heidän kanssaan kävin keskustelemassa ohjaajani kanssa. Näiden keskusteluiden teemana olivat maahanmuuttajatytöt ja Underground, mutta niihin ei ollut valmista kysymysrunkoa, vaan ne sisälsivät vapaata keskustelua aiheesta. (Päiväkirjamerkinnät 30.5.2014.) Keskustelut vahvistavat tutkimukseni tuloksia.

2. TILALLISUUS JA MONIKULTTUURISUUS

Tässä teoreettisessa viitekehyksessä näkökulmaa aiheeseen tulee nuorten tilallisuudesta, nuorten keskuudessa suositusta hengauksesta tiloissa tapahtuvana, nuorisotyön tilallisuudesta ja sosiaalisuuden merkityksestä nuorisotiloilla, tiukkojen ja väljien tilojen näkemyksestä (analyysini pohjalla oleva teoriamalli tässä alaluvussa), sukupuolen merkityksestä sekä yleisesti monikulttuurisuudesta. Yleistä tilallisuutta on vain sen verran, että nuorten tilallisuutta on helpompi ymmärtää. Liitän tutkimukseni myös osaksi tyttötutkimusta. Digitaaliset ympäristöt on mainittu viitekehyksessä vain lyhyesti, sillä ne eivät myöskään tulleet esiin aineistossani merkittävänä osana. Kuitenkin esimerkiksi Facebook -palvelua Undergroundilla hyödynnetään. Monikulttuurisuus-luku päättyy Ruotsin kulttuurin esittelyyn, johon sisältyy myös Underground-nuorisotilan esittely omana viitekehysten päättävänä alalukunaan.

2.1 Tilallisuus nuorten näkökulmasta

Tilallisuuden klassikko Henri Lefebvre näkee tilan koko ajan muutoksessa olevana kokonaisuutena, johon vuorovaikutus oleellisesti vaikuttaa. Lefebvre jakaa tilan ja sen tuottamisen kolmeen eri ulottuvuuteen (conceptual triad), joita ovat tilallinen käytäntö (spatial practice), tilan representaatiot (representations of space) ja representaation tilat (representational spaces). Tilallisilla käytännöillä hän tarkoittaa ihmisten arkisia toimintatapoja ja rutiineja, joilla tilaa tuotetaan tietynlaiseksi kokonaisuudeksi. Tämä tarkoittaa havaittua tilaa (perceived space). Tilan representaatiot taas tarkoittavat käsitteellistettyä tilaa (conceptualized space), joka voidaan ajatella diskursseiksi tilasta, jolloin myös tiedon loogisuus ja sen muodot nousevat esiin. Samaan aikaan tilan representaatiot vievät mukanaan teorioita, ideologisia koodeja ja tuotantosuhteisiin yhdistyneitä tilakäsityksiä. Näin kyseessä ovat tilastot, suunnitelmat ja asiakirjat, joiden perusteella yksilöiden jokapäiväistä ympäristöä muovataan ja luodaan. (Lefebvre 1991, 33.)

Viimeisin käsite, representaation tilat, kuvaa suoraan elettyä elämää ja yksilöiden tapaa luoda merkityksiä tilan objekteille. Tila on melkein poikkeuksetta enemmän tai vähemmän taipuvainen ei-puhuttujen symbolien ja merkkien johdonmukaiseen järjestelmään. Käsitteellistetyn, eli abstraktin, ja eletyn tilan välillä esiintyy ristiriitaa. Abstrakti tilakäsitys on tyypillistä suunnittelijoille, insinööreille ja tieteentekijöille. Heidän tavoitteena on määrittellä, mitä on eletty, havaittu ja käsitteellistetty. Tästä syystä abstrakti tila voi olla joskus kaukana ihmisten jokapäiväisestä elämästä ja sitä kautta annettavista merkityksistä. Usein kyse on vain suunnitelmista paperilla, mutta ajan kuluessa ne usein konkretisoituvat erilaisina alueina ja fyysisinä rakenteina. (Mt. 33, 38–39, 41.) Tässä tutkimuksessani keskityn nimenomaan representaation tiloihin eli elettyyn elämään ja maahanmuuttajataustaisten tyttöjen tapaan luoda merkityksiä Underground-nuorisotilalle.

Lefebvre (1991) toteaa myös, ettei eletty tila ole alisteinen säännöille, vaan se ponnistaa muistoista, unelmista, mielikuvista ja symboleista. Tällä viitataan tilan tulkintoihin eli tavoille antaa merkityksiä tilalle. Siksi Lefebvre ei usko, että fyysinen tila voisi täysin hallita ihmisiä ja heidän arkista toimintaansa. Sen sijaan ihmisillä on kyky ottaa kriittistä välimatkaa vallitseviin asiantiloihin ja näin toimia omien lähtökohtiensa pohjalta. Ihmisten muistot ja eletty elämä liittyvät osaksi kaupunkia ja niiden kautta fyysistä tilaa arvotetaan ja

sille luodaan merkityksiä (Semi 2011, 65). Levebvre toteaa myös tilan tulevan eletyksi suoraan erilaisten symbolien ja mielikuvien kautta. Näin tila "puhuu" tunnepitoisten keskustusten kautta, joilla on voinut olla oleellinen osa ihmisen elämässä. Näin elettyyn tilaan yhdistyy nautinto, toiminta ja eletyt tapahtumat. (Lefebvre 1991, 39–42.) Semin mukaan tilallisuutta tuotetaan määritelmien ja rajausten avulla, jotka ovat riippuvaisia vallitsevista moraali- ja todellisuuskäsityksistä. Suunniteltaessa tilaa tietynlaisesta näkökulmasta ja määrättyä tarkoitusta varten, osa toimijoista rajataan automaattisesti pois. Suunnitelmat eivät huomioi kaikkia tasavertaisesti ja toteutuessaan ne voivat rajoittaa joidenkin jokapäiväistä elämää. (Mt. 62.)

Tilojen ja kuvien merkitysten syntyminen nähdään monimuotoisena prosessina, jossa teos, tekijät, katsojat, kokijat, aika ja paikka ovat vuorovaikutuksessa keskenään. Visuaalinen ympäristö ei ole oma erillinen maailmansa vaan oleellinen osa kulttuuristen merkitysten tuottamista. Eikä se vain heijasta alkuperäistä sosiaalista todellisuuttaan, vaan se on aktiivinen osa sosiaalisen todellisuuden syntymistä. (Saarikangas 1999a, 7.) Monenlaiset konkreettiset ja symboliset merkit kertovat, ketkä ihmiset tai ihmisryhmät ovat tervetulleita mihinkin tilaan. Tämä valtageometria toimii jokaisella tasolla niin kansainvälisesti kuin paikallisesti. Sukupuoli, etnisyys, ihonväri ja seksuaalisuus ovat olleet erityisen kontrollin ja rajoitusten kohteena, riippuen kulttuurin ja kaupungin luonteesta. Aiempien normien vallan heikentessä tai kumoutuessa on ilmaantunut kuitenkin uusia. Nykyisin naisten ja mustaihoisten läsnäolo hyväksytään, mutta monien muiden ryhmien oleskelu kyseenalaistetaan. Näitä ryhmiä ovat esimerkiksi kerjäläiset, katukauppiat ja katusoittajat. Normit vaihtelevat myös kaupungeittain. (Koskela 2009, 200–201.)

Nuoruus ja tilallisuus vaikuttavat toisiinsa koko ajan muuttuvina. Tilaa muokataan, siitä kiistellään ja sille annetaan erilaisia merkityksiä, joten se on mukana kaikessa siinä tapahtuvassa toiminnassa. Samalla tavoin nuoruudelle annetaan erilaisia merkityksiä arkisessa vuorovaikutuksessa. Sitä määritellään usein tilallisesti, esimerkiksi keskustellen, mikä on "sopiva" paikka nuorille tai miten ja milloin he saavat liikkua vapaasti. Tila muovaa aina nuorten toimintaa sekä toisinpäin. Tilallisuus nostaa esiin oleellisia kulttuurisia ja institutionaalisia toimintatapoja ja merkityksiä, jotka määrittävät nuoruutta ilmiönä tietynlaisesta historiallisesta hetkestä ja maantieteellisestä sijainnista toiseen. Yksilöiden ja yhteisöjen elämään vaikuttavat aina ympäristön ainekset ja oliot, jotka vuoroin mahdollistavat ja vuo-

roin rajoittavat ihmisten toimintakykyjä. Tila on avoin, jatkuvasti rakentuva sekä sosiaalisesti, materiaalisesti ja historiallisesti vaihteleva. Toisaalta tilaa myös aistitaan ja siihen sidotaan tunnesiteitä. (Kullman, Strandell & Haikkola 2012, 10–11, 17.)

Globaalit muutokset, esimerkiksi kasvava esineiden ja tiedon kierto, ovat rikastuttaneet nuorten ja tilan suhteita vaikuttaen paikan kokemuksiin sekä paikkojen välisiin suhteisiin ja rajoihin. Kodit, päiväkodit ja koulut vastaanottavat ulkopuolisia vaikutteita, jotka muovavat lasten identiteettejä, siteitä muihin ihmisiin ja kulttuureihin. Samalla nuorille on avautunut uusia tiloja, esimerkiksi erilaiset digitaaliset mediat ja virtuaaliset maailmat, joita on pidetty nuoruutta uhkaavina. Näin tapahtuu jatkuvaa liikettä monenlaisten, toisiinsa vaikuttavien, usein ristiriitaistenkin tapojen vallitessa nuoruuksissa ja tilallisuuksissa. Nuoret myös rikkovat asetettuja rajoja tai etsivät uusia toimintamahdollisuuksia heidän sallittujen tilojensa kaventuessa. Nuoret ja lapset eivät selviä tästä kaikesta yksin, vaan he tarvitsevat tukea ja ohjausta läheisiltään, ympärillä olevilta aikuisilta. Jokapäiväiset ympäristöt eivät ole pysyviä tiloja, vaan ne voidaan aina kyseenalaistaa tarvittaessa sekä muovata uudelleen. (Mt. 13–14, 23.)

2.1.1 Nuorisotyön sosiaalinen tilallisuus

Nuorisotilatyöllä tarkoitetaan nuoren elämänhallinnan tukemista ja sen kautta työntekijän ja nuoren kokonaisvaltaista kohtaamista. Nuorisotyö on päämäärätietoista toimintaa, johon sisältyy vuorovaikutuksellisuus ja yhteisökasvatuksellisuus. Näiden myötä myös nuorisotyöntekijä nähdään ammattikasvattajana. Tilatoiminnassa tarjotaan nuorille paikka, jonne he voivat tulla ilman vaatimuksia ja odotuksia, jotka voisivat estää mukaan tulemisen. Nuorisotyöntekijät auttavat nuoria kasvamaan aikuisiksi sekä tarjoavat heille turvallisen aikuisen roolin ja mallin. (Kylmäkoski 2008, 394–395, 401.) Näen nuorisotyön tilallisuuden nimenomaan sosiaalisena, sillä kaverit ovat nuorille todella tärkeitä myös nuorisotilalla. Näin sosiaalisuus kuuluu oleellisena osana tilatoimintaan. Myös klassikko Lefebvre (1991, 33) näkee sosiaalisuuden kuuluvan tärkeänä osana tilallisuuteen.

Nuorisotila nähdään sosiaalisen vuorovaikutuksen paikkana, jossa nuorten keskinäiset ja työntekijöiden väliset sosiaaliset suhteet syntyvät, vahvistuvat ja joskus heikkenevätkin enemmän tai vähemmän. Nuorten ikä ja tilan ikärajat säätelevät ryhmän sosiaalista kehitystä. Usein aikuisten mielestä nuorisotilalla tulisi olla nuorille organisoitua ja kohdennettua toimintaa. Nuoret kuitenkin itse toivovat voivansa viettää aikaansa tilalla vapaasti, olla rauhassa ja rennosti kavereiden kanssa. Näin puhe nuorisotilasta nuorison olohuoneena tulee ymmärrettäväksi ja merkitykselliseksi. Nuorisotyö on luonteeltaan enemmän toimintakeskeistä kuin tilakeskeistä, mutta silti oma fyysinen tila koetaan tärkeäksi nuorisotyön resurssiksi. Periaatteessa sitä voidaan kuitenkin tehdä missä hyvänsä paikassa tai tilassa. Nuorisotyö viedään niihin paikkoihin, missä nuoret ovat. Tästä hyvänä esimerkkinä on etsivä nuorisotyö. Käytettävä paikka niin rajoittaa kuin mahdollistaa nuorisotyötä ja sen kulloinkin käytettäviä työmenetelmiä. Pysyvä nuorisotila on kaikista huolimatta itseisarvo monelle nuorelle ja työntekijälle. Tämä huomataan erityisesti lakkauttamisuhan alla olevien tilojen kohdalla, sellaisilla alueilla, joilla ei ole omaa tilaa sekä mietittäessä tilan muuttamista monikäyttöisemmäksi tilaksi. Nuoren kokemus yhteisöllisyydestä ja ryhmään kuulumisesta voi syntyä myös ilman yhteistä fyysistä tilaa tai kasvokkaista vuorovaikutusta muiden ryhmään kuuluvaksi lueteltujen nuorten kanssa. Tämän mahdollistaa globalisaatio ja sähköisen tiedonvälityksen kehitys, jonka kautta myös tunnepitoisten tapahtumien samanaikainen jakaminen eri puolilla maailmaa on mahdollistunut. (Kylmäkoski 2006, 9, 11–13.)

Katutila voi merkitä nuorille paikkaa, jossa he saavat olla rennommin kavereiden kanssa kuin esimerkiksi jonkun kotona. Kaupunkien järjestyssääntöjen kiellettyä katujuopottelun nuoret ovat siirtyneet niin sanotuille taka-alueille, esimerkiksi pieniin metsiköihin, viettämään iltaa kauemmaksi kaupungin keskustasta. Toisaalta nämä alueet voivat olla paikkoja, joihin paetaan hallitsevaa kontrollia ja toisaalta paikkoja, joihin muita asukkaita häiritsevät ryhmät yritetään ohjata. Myös esimerkiksi nuorisotila voi olla sellainen paikka, olohuone, jossa nuoriso kokee saavansa olla muilta rauhassa. Se voi kuitenkin olla myös tarkoituksella sijoitettu syrjemmälle alueelle. Suuri haaste nuorisotyölle ja erityisesti tilatyölle on alueen muiden asukkaiden tai käyttäjien negatiivinen asenne nuorten ryhmäytymistä kohtaan. Nuorisotyöntekijä tasapainoilee alueen nuorten sekä muiden ryhmien kiinnostusten ja mahdollisesti ristiriitaistenkin odotusten välillä. Työntekijän odotetaan edustavan nuoria, puhuvan heidän puolestaan ja tukevan nuorten kasvua heidän omilla

ehdoillaan. Kuitenkin nuorisotyöltä myös odotetaan kurissapitoa ja sosialisointia mu-
kaista toimintaa. Usein työntekijän ajatellaan olevan vastuussa siitä, miten nuoret nou-
dattavat käyttäytymisnormeja ja noudattamatta jättämisestä annetaan helposti pa-
lautetta nuorisotyöntekijälle. Nykyisin kannatettava tilojen monikäyttöisyys lisää tätä
nuorisotyön kaksijakoista roolia. (Kylmäkoski 2006, 7–8.)

Ystävyydet merkitsevät nuorille usein itseisarvoa, mutta ystävyysuhteilla on välillisiäkin
tehtäviä, kuten nuorten hyvinvointi ja sosiaalinen pääoma. Ystävyydet ovat tärkeitä,
mutta niiden sisältöjä ja merkityksiä on haastavaa puhua auki. Nuoret itse eivät näe ystä-
väporukoitaan yhtenäisinä ryhminä, joita yhdistäisi tietynlaiset taustat tai kokemukset,
vaan vapaa-aika ja ystävyysuhteet ovat usein yksilöllisistä valinnoista nousevia. Nuoret
korostavat ystäväpiirinsä suuruutta ja erilaisten ihmisten kanssa toimeen tulemistä. Usein
yksilö itse on vastuussa ystävyysuhteidensa solmimisesta. Yksilö voi usein vaikuttaa va-
paa-aikansa ja ystäväporukoidensa muovautumiseen, mutta myös monet rakenteelliset
seikat ohjaavat ja rajoittavat nuorten kiinnostuksen kohteita, toimintamahdollisuuksia,
tiloja sekä ystävyysuhteiden syntyä. Samassa porukassa viihtyviä nuoria yhdistää yhteis-
kunnallisesti määrittäneet habitukset ja asemoinnit, esimerkiksi asuinalue, koulutus tai
koettu "erilaisuus". Myöskään kuka tahansa ei edusta mitä tyyliä tahansa, vaan elämän-
tapa ja paikallisuus vaikuttavat siihen. Lisäksi perheiden erilaiset asenteet (vaikka alkoholi-
käytöstä, uskonnollisuudesta tai maahanmuutosta) vaikuttavat nuorten aktiivisuuteen
sekä mahdollisesti ystävyksien syntymiseen. Yksilöllisten tekijöiden ohella ja yhteiskun-
nallisten asemointien suuntaamana ystävyysuhteiden solmiminen ja niiden ulkopuolelle
jääminen tapahtuvat tietynlaisissa sosiaalisissa, kulttuurisissa ja materiaalisissa ympäris-
tyksissä ja näin niillä on oma "sosiaalishistoriansa". Pohdittavaksi nousee, kenen on mahdol-
lista olla yksilöllinen ja sukkuloida kameleonttimaisesti ystäväporukasta toiseen. (Aalto-
nen, Kivijärvi, Peltola & Tolonen 2011, 55–56.)

Ihmisyhmä ei ole sisäisesti yhtenäinen. Siinä muodostuu pienempiä porukoita, joissa
toisten kanssa jutellaan ja toisille taas käännetään selkä ja heidät jätetään yksin. Porukat
voivat olla julkisempia tai yksityisempiä ja dynamiikaltaan ulos- tai sisäänpäin kääntyneitä.
Näin sosiaalisten tilojen muodostaminen on aktiivista sosiaalista toimintaa. Näkökulmana
voi olla nuorten koulun tilaan muodostavat "kuplat", joita syntyy ja puhkeaa lyhyessäkin
ajassa. Nuoret tekevät rajanvetoja ja erottelujärjestelmiä ulos- ja sisäänsulkeutumisineen, jol-
loin tilanmuodostus on osa sosiaalisten verkostojen luomista ja vallankäyttöä. Juttujen

kertominen ja naureskelu ystävien kanssa synnyttää voimaa tuoden myös turvaa. Ystävät toimivat suojana kiusaamiselta, jota voi tapahtua myös ihmisryhmien suojassa. Tilasta voi syntyä myös välteltävä ja pelottava paikka. Pienessä yhteisössä tieto kasaantuu, maineet syntyvät ja muuttuvat sekä joskus ne jäävät muiden aiheiden alle unohduksiin. Tarinoiden ja juorujen merkitys kasvaa, jos ne löytävät tutun viittauskohteen. (Tolonen 2001, 82.)

Ystävyyden positiiviset puolet, yhdessä jakaminen, yhteisöön kuuluminen ja toisten tukeminen ovat läsnä myös niin sanotussa pahassa vapaa-ajassa, vaikka myöhemmin niille annettavat merkitykset voivat muuttua. Nuori tarvitsee kulttuurisia ja sosiaalisia resursseja liikkeessaan kaveripiiristä toiseen. Useat tahot, kuten ammattikasvattajat ja vanhemmat, havainnoivat ja kontrolloivat nuorten vapaa-aikaa ja sosiaalisuutta. Vapaa-ajan kontrollipyrkimykset ilmentävät hyvän ja pahan vapaa-ajan välistä rajanvetoa. Kontrolloijien näkökulmasta hyvä vapaa-aika on oikeanlaista, kehittävää ja turvallista, kun taas paha on sen vastakohta sisältäen myös tekemättömyyden. Rajanvedot korostavat arvostuksia ja erottelevia, kuten ikäerot ja -järjestykset, alueelliset, sukupuoliset, kulttuuriset, uskonnolliset erot ja erottelut, joiden kautta nuorten vapaa-ajan aktiivisuus on kulttuurisesti järjestyksessä. (Aaltonen ym. 2011, 54–55.)

Junesin ja Murtosaaren tutkimuksen nuoret näkivät nuorisotilan paikkana, jossa voi tavata kavereita. Kavereiden takia nuoret sinne menivät ja ryhmä koettiin merkittäväksi, sillä siitä saatiin tukea ja ymmärrystä. Vaikka olisi mennyt yksin, niin sitä ei tarvinnut kauaa olla. Toinen merkittävä syy tilalle menoon nuorille oli, että se on nuorten oma paikka, jonne vanhemmat eivät mene. Siellä sai olla vain oman vertaisryhmän kanssa. Pojat halusivat myös pelata tilalla, esimerkiksi sählyä tai jalkapalloa. Nuorisotilalla käynti ajateltiin selkeästi vapaa-ajaksi ja tila ”vapaampana” paikkana kuin koulu. Tilalle sai tulla milloin halusi ja lähteä, kun tahtoi. Keneltäkään ei odotettu mitään eikä ollut paineita. Tilalla kävi erilaisia nuoria, mutta erilaisuus hyväksyttiin. Kiusaamista esiintyi vähän. Kyseisen nuorisotilan nuoret olivat hyvin yhtenäinen ryhmä eli ulkopuolisen saattoi aluksi olla vaikea päästä mukaan. Haastavan alun jälkeen uusi kuitenkin hyväksyttiin mukaan ja hänestä tuli osa ”jengiä”. Ohjaajat olivat tästä samaa mieltä. Havainnointi kuitenkin osoitti pari tilannetta, joissa uutta ei hyväksytty ryhmään mukaan. (Junes & Murtosaari 2001, 91–93.)

Nuorille ystävät ovat tärkeitä. Tämä tulee esiin myös omassa aineistossani Underground-nuorisotilan kohdalla, joten siksi näillä pohdinnoilla on paikkansa tässä luvussa. Haastatte-

leman työt puhuvat kaikki enemmän tai vähemmän kavereista tilan yhteydessä sekä yhteisöstä, joka koostuu Undergroundilla käyvistä nuorista ja ohjaajista. Näen myös hengauksen määrittelyn merkittäväksi osaksi tutkimukseni teoreettista viitekehystä, sillä myös se nousee käsitteenä esiin tutkimukseni aineistossa. Hengaus on nuorten tapa valata tilaa itselleen sekä heidän tapansa käyttää tiloja. Hengausta tapahtuu usein myös nuorisotiloilla, jolloin se liittyy oleellisesti Undergroundin tilallisuuteen.

Nuoret määrittelevät vapaa-aikansa koulun ulkopuoliseksi ajaksi ja tilaksi. Vapaa-ajalla on useita merkityksiä nuorille: oma perhe on tärkeä, mutta itsenäistymisvaiheessa luodaan perheen ulkopuolisia ihmissuhteita, kokeillaan eri identiteettejä ja toimintamuotoja sekä harjoitetaan itsenäisessä elämässä tarpeellisia taitoja. Tämä kaikki tapahtuu suurelta osin vapaa-ajalla. Myös nuorisokulttuurit, vapaa-ajan ja hengauksen kulttuuriset paikat, ovat kasvaneet erityisesti kaupunkikulttuurin synnyttyä. Vapaa-aika ilmenee työn ja ”pakollisen toiminnan” vastapainona sekä kaikille kuuluvana oikeutena, kuitenkin siihen ulottuu monenlaista yhteiskunnallista ja kulttuurista kontrollia. (Määttä & Tolonen 2011, 5-6.)

Hengailu on keskeinen osa nuorten vapaa-aikaa. Usein nuoret viittaavat hengailuun, kun heiltä kysytään, mitä he tekevät vapaa-ajallaan, mutta sen tarkempi määrittely ei ole helppoa. Yleensä se kuitenkin tarkoittaa julkisissa, puolijulkisissa tai yksityisissä tiloissa oleskelua, istuskelua, juttelua ja kuljeskelua. Hengailulla viitataan vapaa-ajan tekemiseen, mutta toisaalta se on tekemättömyyttä. Hengailua kuvaa yhdessäolon merkitys, ennakoimattomuus, tilanteisuus sekä mahdollinen päämäärättömyys, joka vaikeuttaa sen määrittelyä. Hengaillessa ei yleensä tapahdu mitään erikoista, ja tavoitteena voi olla vain ajan kuluttaminen tai tylsyyden poistaminen. Tekemisen sijaan pyritään pyyteettömään yhteisöllisyyteen. Vapaa-aika ja porukka synnyttävät sosiaalisen yhtälön, jossa eletään tässä hetkessä. (Aaltonen ym. 2011, 44–45.)

Tani (2010, 52–52) määrittelee hengailun nuorten yhdessäoloksi niin, ettei ole etukäteen laadittua suunnitelmaa tekemisistä. Sosiaalinen tila ja sen muotoutumiseen liittyvät prosessit ovat keskeisiä. Hengailuun otollisia ympäristöjä voivat olla niin helposti saavutettavat ja näkyvät paikat kuin syrjäisemmätkin tilat, joissa painottuvat erilaiset sosiaalisen vuorovaikutuksen asteet. Hengailuun kuuluu tarve niin muiden nuorten katseiden kohteena olemiseen kuin oman tilan haltuun ottamiseen, jonne aikuisten valta ei ulotu. Nuoret haastavat hengailullaan julkisten tilojen yleiset käyttäytymissäännöt käyttämällä niitä

vastoin niiden alkuperäistä tarkoitusta. Esimerkiksi kauppakeskukset ovat suosittuja koontumispaikkoja, joissa tavoitteena on ajanvietto ja kavereiden tapaaminen eikä kuluttaminen.

Kampin kauppakeskuksessa Helsingissä on hengannut todella paljon nuoria, joiden oleskelupaikalla koettiin häiritseväksi keskuksen omistajien taholta. Tapaus lisäsi keskustelua nuorten oleskelusta julkisissa ja puolijulkisissa tiloissa Suomessa. Kaupungin julkinen tila ulottuu kauppakeskuksen sisään ja mahdollistaa kaikille avoimen tilan sääntöjen soveltamisen. Kuitenkin samalla kaupallisen tilan hallinnointi ja vallankäyttö tulevat esiin haluttujen asiakkaiden houkuttelussa ja ei-haluttujen, esimerkiksi nuorten, keskukselta pois pitämisessä. Näin julkisten ja ei-julkisten tilojen rajat hämärtyvät. Kampissa tilankäyttöä säädellään näkyvin ja näkymättömin rajoin, kielloin ja käytännön toimin, esimerkiksi erilaisilla kylteillä. Ulkotiloissa skeittaus- ja rullaluistelukiellot ohjaavat nuorisoa tarjoten "rauhan" anniskeluravintoloiden maksaville aikuisasiakkaille. Tupakointikiellot keskuksen läheisyydessä koskevat kaikkia, mutta käytännössä vain nuoria muistutetaan niiden rikkomisesta. Nuorten suuri lukumäärä, heidän tuottamansa meteli (esimerkiksi äänekäs nauraminen) ja kulkuteiden tukkiminen olivat syitä, joita nuoret itse kertovat siihen, miksi heidät ajettiin pois hengaamasta Kampin kauppakeskuksen sisältä. Todella harvoin nuorista oli oikeasti haittaa keskuksen asiakkaille ja huomautuksia he saivat lähinnä vain vartijoilta. Kauppakeskuksessa on tavoitteena viihtyvyys, mutta nuorten ei sallita viihtyä siellä liian hyvin. Penkit poistamalla vaikutettiin myös muiden asiakkaiden levähdys mahdollisuuksiin. Näin kuitenkin nuorten asiaton oleskelu kiellettiin tai ainakin sitä vähennettiin. Ajan kuluessa skeittaus- ja rullalautailukieltojen päälle ilmaantui skeittaajille kohdennetun nuorisomuodin tuottajien tarroja. Alun perinkin kyltit olivat pieniä ja melko huomaamattomalla paikalla. Paikalle skeittaamaan erehtyneet nuoret eivät aina edes tiedäneet toiminnan olevan siinä kiellettyä. (Tani 2011, 3, 11, 15.)

Kauppakeskuksissa oleileviin nuoriin suhtaudutaan kaksijakoisesti aikuisten taholta. Toisaalta heidän viihtyvyys halutaan huomioida tärkeänä kohderyhmänä, mutta toisaalta heidät koetaan muille asiakkaille epämieluisiksi, joten siksi heidän toimintaa säädellään. Jos nuorten hengaaminen valvotuissa ja turvallisissa kauppakeskuksissa ei ole sallittua, niin heidät saatetaan työntää vähemmän turvallisiin ympäristöihin. Nuoret kokevat yhdessäolon ja suunnittelemattomuuden tärkeiksi vapaa-ajan tekijöiksi. Tämä toimiikin hyvänä vastapainona monesti liian aikataulutetulle yhteiskunnalle. Kauppakeskukset voisivat antaa

nuorille sopivan tilan toimia itsenäisesti, vanhempien valvonnan ulottumattomissa ja mahdollisuuden omaan aikaan. (Tani 2011, 15.) Kampin kauppakeskus nuorten hengauksen paikkana tarjoaa hyvän esimerkin siitä, miten nuoriin suhtaudutaan ja siksi olisikin hyvä, että heille voitaisiin tarjota enemmän hengauksen sallivia, omia tiloja, kuten nuorisotiloja.

2.1.2 Tiukka ja väljä tilallisuus

Nuoret haastavat hengailullaan julkisten tilojen yleiset käyttäytymissäännöt käyttämällä niitä vastoin niiden alkuperäistä tarkoitusta. Esimerkiksi kauppakeskukset ovat suosittuja kokoontumispaikkoja, joissa tavoitteena on ajanvietto ja kavereiden tapaaminen eikä kulluttaminen. Jos tämä sallitaan, muuttuu tiukka tila väljäksi tilaksi. Tiukalla tilalla tarkoitetaan paikkaa, jonka käyttötarkoitus on etukäteen määrätty ja väljä tila taas on paikka, joka sallii spontaanin toiminnan. Jälkimmäiset edistävät nuorten mahdollisuuksia toimia aktiivisina yhteiskunnan toimijoina julkisessa tilassa silloinkin, vaikka he eivät tee mitään erityistä. (Tani 2010, 52–52.) Myös Kiilakoski, Kivijärvi, Gretscher, Laine ja Merikivi puhuvat tiukoista ja nuorille sopivista väljistä tiloista. Selvästi aikuisille tai lapsille tehdyt tilat voivat olla nuorten mielestä liian tiukkoja. Niin pitkään kuin käyttäytymiskoodisto ja kaupunkitila pohjautuvat aikuisnäkökulmaan, on tarpeellista rakentaa nuorille omia tiloja, jotka väljyytensä ansiosta mahdollistavat monenlaisen olemisen. Erityisesti nuorisotyö haluaa tehdä tiloja, jotka olisivat mahdollisimman väljiä kaikkien nuorten tulla ja kokea paikka omakseen. Väljyys on merkittävä ideaali toteutettaessa tiloja nuorille. (Kiilakoski ym. 2011, 89.) Tämä ideaali on sama kuin Kylmäkosken (Kylmäkoski 2008, 394–395) avaama tilatoiminnan tavoite edellisen luvun alussa. Totean ideaalin toteutuvan Undergroundilla luvussa 5. Johtopäätökset.

Tilakokemuksessa yhdistyvät fyysiset ominaisuudet, omat kokemukset ja sosiaalinen vuorovaikutus, joten tämän moninaisuuden vuoksi kaikista paikoista ei muodostu itsestään selvästi nuorten tiloja. Kuitenkin nuoret voivat aktiivisuudellaan vallata paikkoja tiloikseen tuoden sinne kokemuksensa. Paikasta muodostuu nuorten tilaa silloin, kun he itse kokevat tilan heille otolliseksi. Jo nuorten tilojen suunnittelu vaiheessa pitäisi olla tietoinen

nuorille tärkeistä elementeistä. Tämä pätee niin paikallisella kuin globaalillakin tasolla. (Kiilakoski ym. 2011, 89.)

Kiilakosken ja muiden kirjoittama artikkeli pohjautuu viiteen eri tutkimukseen, joilla on myös yhteyksiä keskenään (ks. tarkemmin Kiilakoski ym. 2011, 58). *Kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkoston Kanuunan nuorisotalotyön kehittämishankkeen* aineistosta ilmenee, että väljyyden ideaali pitää edelleen pintansa työntekijöiden puhuessa nuorisotiloista. Esimerkiksi porttikieltojen ja rajoitusten ei nähdä rajaavan tilojen väljyyttä, vaan tarjoavan kasvatukselliseen eetokseen perustuvat rajat, joiden varassa toiminta nuorisotilalla on turvallista. Päämääränä on saada aikaan tila, joka olisi nuorten näköinen ja jossa he voisivat toimia melko vapaasti. Kanuuna on kaupunkimaisen nuorisotyön kehittämisverkosto, johon osallistuvat yli 40 000 asukkaan kaupungit. Vuonna 2010 näitä kaupunkeja oli 24. (Mt. 67.)

Tässä tutkimuksessa hyödynnän teorialähtöistä analyysiä, jonka lähtökohta on Kiilakosken ja muiden esittämä jaottelu, malli nuorisotalotoiminnan väljyyttä rikkovista tekijöistä. Kanuunan talotyöhankkeessa (Kiilakoski ym. 2011, 68) tuli esiin nuorisotilojen työntekijöiden hyvä tietoisuus tiloja tiukentavista tekijöistä. Tämän aineiston pohjalta Kiilakoski ja muut ovat jakaneet väljyyttä hajottavat tekijät neljään karkeaan luokkaan. Myös viides luokka nousee selkeästi artikkelissa esiin, vaikka he eivät itse olekaan sitä numeroineet. Analyysissäni loin myös lisäteemoja, jotka nousivat aineistostani esiin näiden viiden lisäksi. Katso lisää analyysini toteutuksesta luku 3.3 Analyysimenetelmä.

Nuorisotalotoiminnan sisällä erilaisia väljyyttä hajottavia tekijöitä ovat: 1) ohjaajalähtöiset tekijät, jotka on tiedostettu ja nuorisotyöllisesti perusteltu, 2) ohjaajalähtöiset tiedostamattomat toiminnat, 3) tilan toimintakulttuuriin liittyvät tekijät sekä 4) toisten nuorten toimintaan pohjautuvat asiat. Lisäksi väljyyttä hajottavat ja näin tiukkuutta aiheuttavat tilalla toimivien ulottumattomissa olevat tekijät. Näitä ovat esimerkiksi talon sijainti (kuinka pitkä matka nuorisotalolta on nuoren kotiin), kulkuyhteydet (miten talolle ja sieltä pois pääsee) sekä talon alueellinen sijoittuneisuus (mitä muita palveluita alueella on). Myös nämä vaikuttavat siihen, miten helppo eri nuorten on tulla mukaan toimintaan. Ja näistä tekijöistä koostuu analyysissä käyttämäni viides luokka. 1) Ohjaajalähtöisiä ja tietoisia hajottavia tekijöitä ovat erilaiset ohjaajien yhdessä sopimat rajoitukset. Osa rajoituksista pohjautuu myös hallinnolliselle tasolle: esimerkiksi talo ei voi olla taloudellisista

syistä auki koko ajan ja viikonloppuisin auki oleminen on kalliimpaa kuin arkisin. Aukioloajat vastaavat toisten käyttäjien tarpeita paremmin kuin toisten. Ohjaajat myös muodostavat tilalle tietynlaista tietoista toimintakulttuuria. Esimerkiksi alkoholin käyttöä, tupakointia ja kiroilua ei usein sallita, jolloin rajataan pois tietynlaisia käyttäytymistapoja. Tällaiset tiukentavat tekijät pohjautuvat ohjaajien ammatilliseen ymmärrykseen ja niitä perustellaan nuorisotyön arvopohjalla (esimerkiksi terveet elämäntavat), joten näistä on helppo keskustella ja niiden olemassa oloa osataan puolustaa. (Kiilakoski ym. 2011, 68.)

2) Ohjaajat muodostavat tiedostamattaan tilalle tietynlaisen ilmapiirin, sillä tiedostamaton toiminta on yhteyksissä heidän päivittäiseen toimintaansa ja siihen, minkälaista mallia he näyttävät nuorille sekä millaista nuoruutta heidän toimintansa hyväksyy. Ohjaajien tulisi toimia kaikkia nuoria tukien, mutta heidän sanojensa ja tekojensa kautta voivat jotkut nuoret kokea hankalaksi oman identiteettinsä ilmaisemisen. Näin voi syntyä esimerkiksi tiukkuutta lisäävä heteronormatiivisuus, kun seurustelusta puhutaan vain vastakkaisen sukupuolen kanssa tapahtuvana. Näiden tiedostamattomien tekijöiden tietoiseksi tekeminen vaatii keskustelua kyseisen nuorisotalon ulkopuolella toimivien kanssa. Suomessa tähän avuksi on kehitetty nuorisotyön itsearviointi- ja auditointimalli, joka on käytössä monissa Kanuuna-kunnissa. 3) Nuorisotalon toimintakulttuuri saattaa vaikeuttaa jonkin käyttäjäryhmän tuloa tilalle. Nuorisotyöntekijät tunnistavat nuorisotilat poikavaltaisiksi, mutta tätä toimintakulttuuria on murrettu rakentamalla tiloihin tyttöjen huoneita, joissa he voivat olla keskenään. Toimintakulttuurit on myös perinteisesti keskittynyt toimintaan ja tekemiseen, josta on voinut seurata melkoinen melutaso. Tähän on vastattu esimerkiksi Jyväskylässä hiljaisella huoneella, jossa voi lukea, kuunnella musiikkia kuulokkeilla tai vain oleilla rauhassa. 4) Toisten nuorten muodostamia tiukennoksia taas ovat erilaiset käyttäytymiskoodit, joita kävijöiltä edellytetään. Käyttäytymiskoodit voivat koskea esimerkiksi etnisyyttä, nuorisokulttuureja, seksuaalisuutta tai sosiaaliluokkaa. Toisten nuorten vahva yhteisöllisyys voi myös vaikeuttaa uusien tulemistä tilalle. Haasteellista työntekijöille on, jos jokin nuorisoryhmä on vallannut tilan käyttöönsä ja kieltää sekä uhkailee muita tulehasta sinne. Tällaisen selvittäminen voi kestää kauan ja olla ammatillisesti haastavaa ohjaajille. Tilat voivat myös leimautua tietynlaisen, ei-toivotun nuorisoporukan tilaksi, jota toiset nuoret haluavat välttää ja ehkä heidän vanhemmatkin tukevat välttelyä. (Kiilakoski ym. 2011, 68–69.)

Nuorisotyö rakentaa myös tavoitteellisia matalan kynnyksen virtuaalituloja, joihin nuoret voivat vapaaehtoisesti tulla ja jotka ovat lähellä heidän kokemusmaailmaansa. Niissä kuitenkin korostuu se (ainakin Suomessa), että ne ovat julkisen yhteisön kontrollin alla ja selkeästi nuorisotyön tavoitteiden vallassa. Virtuaalitulat palvelevat hetkellisiä käyntejä eikä niistä ole rakentunut keskeiseksi koettuja elämisen ja olemisen ympäristöjä. Nuorten ei haluttaisi siirtyvän verkkoon, joten siksi puhutaan fyysisiä tiloja täydentävistä virtuaalituloista. Jotta nuoria voitaisiin todella kohdata, ei virtuaalista ja fyysistä tulisi ajatella toistensa vastakohtina. Myös oleminen ja eläminen pitäisi yhdistää. Ilman virtuaalituloja nuorisotyön pääsy sosiaalisiin verkostoihin hankaloituu, sillä fyysisissä tiloissa nuoren tavoittaa vain, kun hän itse tulee paikalle. Virtuaalisuuden kautta nuorisotyö ulottuu yksityisiksi ymmärrettyihin tiloihin, esimerkiksi koteihin, joissa nuoret käyttävät verkkoa. Tämä vahvistaa nuorten hallitsemista, sillä heitä kohdataan heidän arkielämässään. Virtuaalituloita ei ole täysin väljiä, sillä nuoret, jotka eivät osaa, halua tai voi käyttää internetiä, jäävät niiden ulkopuolelle. Väljyyttä kuitenkin tuo se, että virtuaalitulat ovat maantieteellisestä sijainnista riippumattomia. Lisäksi anonymiteetti rajaa ylläpitäjän mahdollisuutta sulkea tietynlaiset käyttäjät pois. Tätä väljyyttä lisää myös ruumiillisuuden puuttuminen, jolloin nuoren ei tarvitse pelätä omaa fyysistä erilaisuuttaan. (Kiilakoski ym. 2011, 78–80.)

Kaivolasta ja Rikkisestä oli yllättävää saada selville, että heidän tutkimukseensa vastanneet (suomalaiset 12-vuotiaat) eivät juurikaan sisällyttäneet digitaalisia maailmoja omaan tulevaisuuteensa. Kuitenkin melko suuri määrä erilaisia kommunikaatiokanavia ympäröi nuorten joka päiväistä elämää. Heille digitaalinen kommunikaatio on yhtä itsestään selvää kuin mikron, kameran ja muiden teknologialaitteiden käyttäminen. Nuoret ovat hyvin tietoisia maailmanlaajuisista kysymyksistä, kuten ilmaston muutoksesta, ihmisoikeuksista ja tasa-arvosta. Digitaalinen ympäristö ja media ovat täällä jäädäkseen eikä ole helppoa tehdä eroa paikallisten ja maailmanlaajuisien kysymysten välille. Tekniikka ja media ovat sulautuneet yhteen nuorten elämässä. (Kaivola & Rikkinen 2013, 77, 82–84.)

Käytetyt symbolit ja pienet eleetkin voivat tiukentaa tilaa sekä virtuaalitulassa tekniset esteet voivat rajata toimintaa. Tila ei siis muutu helposti väljäksi tilaksi. Tilaa tiukentaviin tekijöihin reagoiminen ja niiden esille tuominen on tärkeää, kun halutaan luoda tila, jonne kaikilla nuorilla olisi mahdollisimman matala kynnyksellä tulla. Se on tärkeää myös nuorisotyön kasvatuksellisuuden vuoksi, mutta tekijöiden esille tuominen voi vaatia kriittisen etäisyy-

den ottamista. Olettamukset, tulkinnat ja toimintamallit järjestävät toimintatapoja tärkeysjärjestykseen samalla hankaloittaen osan toteutumista. Kasvattajan tulisikin olla tietoinen näistä olettamuksista ja niiden vaikutuksista toiminnalle. Vaikka tila luodaan nuorten tilaksi, se ei tarkoita, että kaikki nuoret kokisivat sen omakseen. Siksi on välillä hyvä tarkastella ja keskustella myös nuorten kanssa siitä, mitkä tekijät vaikuttavat siihen, että tilaan tullaan ja se koetaan turvalliseksi, omaksi paikaksi. (Kiilakoski ym. 2011, 68, 89–90.)

2.2 Sukupuoli

Tutkimussuuntauksena tyttötutkimus on monitieteinen sisältäen eri-ikäisten tyttöjen tutkimuksen käyttäen naistutkimuksesta tunnettuja teorioita ja metodisia pohdintoja. Tyttötutkimus nähdään nuorisotutkimuksen, lapsuudentutkimuksen ja naistutkimuksen rajoilla olevana. Erillisellä tyttötutkimuksella on kuitenkin perusteltu tarve, sillä nuorisotutkimus ja lapsuudentutkimus ovat usein sukupuolisokeita. Tyttötutkimuksessa taas sukupuoli on tärkeä tutkimusta suuntaava analyttinen tekijä. Myös ikä nähdään keskeisenä osana tyttötutkimusta. Naistutkimuksesta omaksutulla tavalla nähdään, että tytöt ovat keskenään erilaisia ja heidän paikkaansa yhteisössä vaikuttaa sukupuolen lisäksi myös muut eroja aikaansaavat tekijät, kuten luokka, seksuaalisuus ja etninen tausta. (Ojanen 2011, 10–11.) Liitän tutkimukseni osaksi tyttötutkimusta, sillä sukupuoli ja etninen tausta ovat oleellisia tekijöitä tutkiessani nimenomaan maahanmuuttajataustaisia tyttöjä.

Tyttöys on neuvoteltava ja koko ajan muokkautuva historiallinen prosessi. Toisaalta se on myös kulttuurinen konstruktio, jossa vaikuttavat perinteiset odotukset ja tavanomaiset sukupuolen esittämisen ja tekemisen tavat. Tyttö (ja poika) on kulttuurin luoma kategoria. Kahtiajakoiseen sukupuolijärjestykseen sisältyy käsitys tytöille ja pojille tavanomaisesta käyttäytymisestä. Tyttöjen kulttuureissa ja tyttöihin yhdistyvissä käsityksissä heijastetaan, tuotetaan, kyseenalaistetaan ja muokataan yhteiskunnallista sukupuolijärjestystä sekä muita yksilöiden elämää suuntaavia sosiaalisia luokitteluja. Näistä kiinnostuneena tyttötutkimus laajentaa ymmärrystä yhteiskunnallisista ja kulttuurisista ilmiöistä yleensäkin.

(Ojanen 2011, 11–13.) Tyttötutkimuksen lisäksi tässä luvussa esitellään sukupuoleen liittyviä teoreettisia keskusteluja niin tilallisuuden kuin nuorisotyönkin näkökulmista. Kuitenkin nuorisotyön näkökulma painottuu enemmän, sillä se on oleellisempi tutkimukseni kannalta. Sukupuolen huomioiminen erityisenä asiana nuorisotyössä ei ole itsestään selvää eikä helppoa.

Sukupuoli on keskeistä huomioida niin tilan suunnittelun ja tuotannon kuin käytännönkin toteutuksessa. Rakennetussa tilassa ja sen käytössä merkitykset muotoutuvat tila sukupuolitettuna ja sukupuolittavana tekijänä yhdessä ja ne muovautuvat koko ajan uudelleen. Tila muokkaa toimijaa, niin tyttöä kuin poikaa, samaan aikaan kun hän muokkaa tilaa kulttuurisena rakennelmana. Näin tilan sukupuoliset käyttäjät sekä tila sosiaalisten suhteiden ja vallan verkostona ovat koko ajan vuorovaikutuksessa keskenään kuin sulautuen toisiinsa. Tila kulttuurisine merkityskerrostumineen tuo mukanaan käsityksiä sukupuoli-identiteeteistä samaan aikaan, kun tilanjärjestelyt ylläpitävät ja synnyttävät sukupuoli-eroa, merkityksiä sekä sosiaalisia tilankäytäntöjä. Näin tilan ja sukupuolen välinen suhde on monimuotoinen. Tilan merkitykset ja sukupuoli-ero muovaantuvat aina tilaa käytettäessä, arjessa, rutiineissa ja toistossa. Tilanjäsentely ei edellytä tietynlaisia sukupuoli-asemia tai asentoja, mutta silti se muovaa osaltaan tilan käyttöä, käyttäjien liikkeitä, kohtauksia ja ilmeneviä suhteita, vaikka niitä ei olisi tilassa suoraan sukupuolisesti määriteltä. Suoraan sukupuolisesti määriteltäviä tiloja ovat esimerkiksi erilliset miesten ja naisten vessat. (Saarikangas 1999b, 283–284.)

Nuorisotalotoiminta on suunniteltu poikia varten, eli sillä on sukupuolittunut luonne, joka tulee huomioida myös maahanmuuttajataustaisista tytöistä puhuttaessa. Historiallisesti Suomessa ovat niin nuorisotyön kohde kuin sisältökin määrittyneet maskuliiniseksi. Honkasalon haastatteluissa käy ilmi, että tytöt ja pojat käyvät nuorisotiloilla yhtä paljon, mutta samaan aikaan sanotaan myös, että tytöt ovat nuorisotiloilla sosiaalisesti marginaalissa tai eivät käy niillä lainkaan. Näin ollen kyse ei olisi ainoastaan maahanmuuttajataustaisiin tyttöihin liittyvästä ongelmasta. (Honkasalo 2011a, 79–81.)

Yhden Honkasalon haastateltavan mukaan nuorisotalon sukupuolijärjestys olisi erilainen, jos tytöt osaisivat kertoa, mitä he tilalta haluaisivat. Näin nuorisotyön tasa-arvoisuuden nähdäänkin olevan tyttöjen käsissä eikä nuorisotyöntekijöiden. Tästä seuraa se, että mennään poikien ehdoilla, kunnes tytöt avautuvat toiveistaan. Toisessa haastattelussa tyttö-

jen poissaoloa perustellaan toiminnan painottumisella toiminnalliseen toimintaan ja tyttöjen osallistuvan kausiluontoisesti niin, että välillä heitä on enemmän mukana. Näin piiryy kuva ahkerista tytöistä ja riehakkaista pojista. Nuorisotyön toiminnot on myös voitu suunnitella niin, että ajatellaan sukupuolien pitävän tietynlaisesta toiminnasta. Harva Honkasalon haastateltava koki tyttöjen poissaolon asiaksi, jolle tulisi tehdä jotain. (Honkasalo 2011a, 81–83.) Myös Junes ja Murtosaari toteavat tyttöjen tulevan tilalle ”oleilemaan” ja poikien kaipaavaan riehakkaampaa toimintaa. Tytöt ja pojat jakautuivat myös omiin ryhmiinsä, vaikka sitä ei heidän tutkimuksen havainnointi aikana paljon esiintynytäkään. (Junes & Murtosaari 2001, 92.)

Tyttöjen ja poikien erilaiset toimintatavat tuovat haasteita tilatyölle. Erityisesti tyttöjen mielenkiinnon ylläpitäminen koetaan haastavaksi. Monilla tiloilla heitä on huomioitu omilla kerhoilla, mutta myös pojille on kerhoja. Tytöille ja pojille eriytettyä toimintaa tarkasteltaessa pohditaan tilatoiminnassa vaikuttavaa käsitystä kullekin sopivista sosiaalisista rooleista sekä toiminnan sukupuolittuneisuutta. Nuorisotyöntekijät voivat myös yrittää innostaa nuoria ei-perinteistä sukupuolijakoa vahvistavista toiminnoista, esimerkiksi ensiapukerhosta. Myös työntekijöiden sukupuoli saattaa vaikuttaa tilatyöhön, erityisesti aikuiskontaktia tarvitsevien nuorten kohdalla. (Kylmäkoski, 15–16.)

Usein tyttöjen poissaoloa perustellaan tyttöjen ja poikien luonnollistetuista eroista sekä kulttuurieroista johtuvina. Luonnollistamalla vahvistetaan käsitystä siitä, ettei luonnostaan syntyville eroille tai kiinnostuksen kohteille voi tehdä mitään tai ettei tällaista valtuutusta löydy nuorisotyöntekijöiltä. Niiden lisäksi vedotaan myös suomalaiseen sukupuolten järjestykseen ja perinteiseen suomalaiseen kasvatukseen. Haastattelussa miespuoliset nuorisotyöntekijät kertovat perinteisestä ”suomalaisesta” sukupuolten järjestyksestä, jossa naiset ovat kotona ja miehet käyvät kodin ulkopuolella. Kuitenkin muualla Honkasalon aineistossa tämä on liitetty vain maahanmuuttajataustaisten tyttöjen kohtaloksi, joten suomalaisten kohdalla käsitys on mielenkiintoinen. Näin nuorisotalosta kuitenkin muodostuu poikien ”laumakokoontumispaikka”, jolloin näkemys painottaa poikia ryhmänä ja tyttöjä yksilöinä. (Honkasalo 2011a, 79–81.)

Luonnollistetut erot tulevat esiin myös puhuttaessa tyttöjen asemasta perheessä. Honkasalon haastattelema nuorisotyöntekijä pohtii sitä, että perhe suojelee maahanmuuttajatyttöjä enemmän kuin -poikia. Myös tyttöjen kiltteys ja kuuliaisuus asetetaan poikia vastaan. Ja tyttöjen tunnollisuutta painottavissa puheissa voi huomata huolen pojista, jotka

eivät saa yhtä helposti elämän syrjästä kiinni. Tyttöjen osallisuus ja osallistuminen kuvaavat yleisesti suomalaisen tavan ja vieraiden tapojen välistä jännitettä. Rajan vetäminen tavallisen ja tavattoman välille juuri tyttöjen osallistumisessa on moninaisesti merkittävää. Kuitenkin tyttöjen osallistumisesta ollaan myös huolissaan. Näin silloin, kun tyttöjen liiallista sopeutumista suomalaiseen kulttuuriin pidetään huonona heidän kulttuurisen identiteettinsä näkökulmasta. Tästä seuraa kuvaukset nuorista kahden kulttuurin välissä. Tyttöjen oikeanlaiselle osallistumiselle on asetettu kriteerejä, joissa sillä tarkoitetaan kodin ulkopuoliseen vapaa-ajan toimintaan osallistumista. Maahanmuuttajatyttö, tasa-arvoinen ja yksilöllinen nainen, on yhteiskunnan täysivaltainen jäsen vasta silloin, kun hän osallistuu oman yhteisönsä ja perheensä ulkopuoliseen elämään. (Honkasalo 2011a, 83–84.)

Keskustelulla tyttöjen osallistumisesta muodostetaan kuvaa oikeanlaisesta suomalaisuudesta ja sukupuolesta. Tähän ajatteluun sisältyy oletus siitä, että Suomessa niin tytöt kuin pojatkin osallistuvat yhteiskunnan eri alueille tai että Suomessa tytöille ja pojille on ainakin luotava samanlaiset osallistumismahdollisuudet. Samalla maahanmuuttajataustaisilla tytöillä ei tulkita olevan oikeanlaista suomalaista tasa-arvoa, joka ilmenee huolipuheessa. Monikulttuurisuus siis huojuttaa suomalaista tasa-arvon järjestystä. (Mt. 84.)

Sukupuolitietoisella lähestymistavalla (esimerkiksi ohjauksella) tarkoitetaan sukupuolen vaikutuksen tunnistamista ihmisen elämässä ja hänen tekemissään päätöksissä. Tarkoitus ei ole kuitenkaan vahvistaa luontaisina pidettyjä käyttäytymismalleja, vaan tuoda ne esiin. Sukupuolitietoisuus tai -sensiivisyys tekee tietoiseksi odotuksia, joita ympäröivä yhteiskunta suuntaa tyttöihin ja poikiin. Tunnistamisen ja tiedostamisen jälkeen voidaan käsityksiä alkaa muokata moninaisuutta ja useampia vaihtoehtoja molemmille sukupuolille sallivaan suuntaan. Sukupuolella ja siihen liittyvillä käsityksillä on paljon merkitystä ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Muiden odotusten vaikutuksesta sukupuolesta voi myös muodostua este yksilön kyvyille ilmaista itseään. Päiväkodeissa, kouluissa ja nuorisotiloilla on tytöille ja pojille usein luotu erilaisia mahdollisuuksia ilmaista itseään. Nämä mahdollisuudet saattavat olla riittäviä, kannustavia ja nuorten itsensä näköisiä tai sitten ne rajaavat heidän omaa tilaansa. (Punnonen 2008, 521–522.)

Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö on työtä, joka huomioi erityisesti syrjäytymisvaarassa olevan eli "sosiaalista vahvistamista tarvitsevan" nuoren, koska hän on lisä-

tuen tarpeessa. Tämän apuna huomioidaan sukupuolen ja sukupuolta koskevien käsitysten vaikutukset nuoren kasvuun. Näin ymmärretään sukupuolen ja siihen kuuluvien käsitysten vaikutus nuoren elämään ja syrjäytymisen ehkäisyyn. Nuoret tarvitsevat aikuisten tukea ja roolimallien aktiivista näkyvyyttä niin, ettei tyttönä ja poikana olemista rajata liian tiukasti. Näin luodaan enemmän mahdollisuuksia toteuttaa itseä ja todellisia kiinnostuksen kohteita ja taipumuksiamme. Toiminnalliset tai riehakkaat tytöt ja ujut tai arat ei-toiminnalliset pojat tarvitsevat rohkaisevia malleja erilaisista tyttönä ja poikana olemisen ja tekemisen tavoista. Sukupuolisensitiivisyys ottaa huomioon yksilön vahvuudet ja taipumukset sukupuolesta riippumatta. Median vaikutus idealisoituine ja yliseksualisoituine naiskuvineen ja konemaisine mieskuvineen tarvitsee media ja seksuaalikasvatusta vierelleen. Kriittinen medialukutaito, tietoisuus omista oikeuksista ja velvollisuuksista, yhteiskunnan laeista ja normeista voivat avata niitä vaihtoehtoisia tapoja tyttönä ja poikana olemiseen. Oikeus ruumiilliseen koskemattomuuteen ja seksuaalinen itsemääräämisoikeus tulisi olla jokaisen nuoren, niin tytön kuin pojankin, tiedossa. (Punnonen 2008, 525, 535–536.)

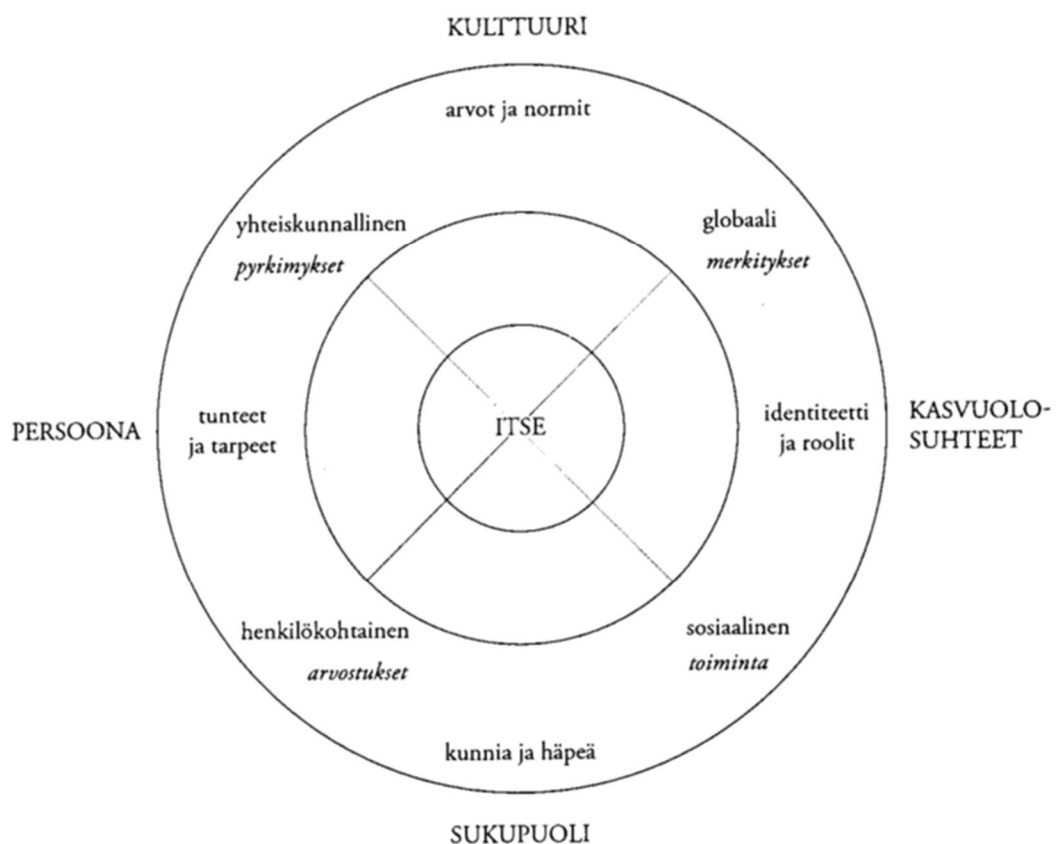
Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö käsittelee usein eroja yksi kerrallaan. Tästä syystä myös monikulttuurisia kysymyksiä (esimerkiksi kulttuuri-identiteettiä tai rasismia) on tavanomaisesti käsitelty ryhmissä, joissa tytöillä on maahanmuuttajatausta. Tästä johtuen tyttötutkimuksessa tulisi käsitellä kokonaisvaltaisesti nuorten naisten kasvuun kuuluvia kysymyksiä niin, että näkökulmissa näkyisi tyttöjen erilaiset taustat. Lisäksi esimerkiksi etnisyttä ja rasismia voisi tutkia valtaväestön näkökulmastakin. Kansallisuuden, valkoisuuden ja sukupuolen muotoutuminen valtaväestön tyttöjen elämässä on keskeinen tutkimusaihe, jotta ymmärrettäisiin, miten rasismin merkitykset ovat sukupuolittuneita ja kansallisesti erityisiä. (Honkasalo 2011b, 262–263.)

Sukupuolten toimintamahdollisuuksien eroja on yritetty virallisesti poistaa Pohjoismaisessa yhteiskuntamallissa. Tämä on kuitenkin ristiriidassa islamilaisen sukupuolijärjestelmän kanssa, jossa sukupuolijärjestelmä muotoutuu sukupuolten toiminta-alueiden erolle, joka on läsnä niin ajassa kuin paikassakin. Merkittävä ero sukupuolijärjestelmissä on osa julkisen ja yksityisen välistä suhdetta. Sukupuolisensitiivinen nuorisotyö on tyttöjen ja poikien erityistarpeiden ja -haasteiden tunnistamista heidän edukseen, voimaannuttamiseksi, syrjäytymisen ehkäisemiseksi sekä elämänhallintansa ja osallisuutensa avuksi. Ta-

voitteena vahvistetaan emotionaalista, sosiaalista ja kulttuurista pääomaa. Oman sukupuoliryhmän osana oleminen on kulttuurinen voimavara, josta voi olla ylpeä eikä sitä kuulu hävetä. Kun voi tuntea kiinnittyneensä omaan sukupuoleen, myös toisen sukupuolen arvostaminen on helpompaa. (Näre 2008, 541–543.)

Sukupuoli- ja kulttuurisensitiivinen tyttötyö sitoo yhteen tasoja, jotka liittyvät laajoihin yhteiskunnallisiin kysymyksiin henkilökohtaisten kysymysten ohella. Sukupuolen ja kulttuurin kohtaamispaikalla kohtaavat myös henkilökohtainen ja poliittinen. Katso kuvio 1. (Näre 2008, 545.) Kuvion keskellä on itse maahanmuuttaja- tai maahanmuuttajataustainen nuori. Uloimmalla kehällä on päätekijät, jotka kohtaavat toisensa nuoren elämässä. Nämä ovat kulttuuri, kasvuolosuhteet, sukupuoli ja persoona. Uloimman kehän ja nuoren väliin jäävät konkreettisemmat asiat, kuten arvot ja normit, globaali maailma, identiteetti ja roolit, sosiaalinen, kunnia ja häpeä, henkilökohtainen, tunteet ja tarpeet sekä yhteiskunnallinen. Monikulttuuriset nuoret joutuvat elämään tämän, välillä ristiriitaisenkin, maailmansa keskellä.

KUVIO 1. Sensitiivisen nuorisotyön ihmiskuva.

Kulttuurisensitiivisessä tyttötyössä on merkittävää kulttuurien välinen vuoropuhelu. Kulttuurien lapsuutta ja nuoruutta haavoittavat tavat tulisi tunnistaa, esimerkiksi tyttöjen ympärileikkaus ja kunniaväkivalta, mutta myös länsimaisen yliseksualisoituneen kulttuurin uhkaavat elementit. Näissä tapauksissa lapset ja nuoret ovat aikuisten armoilla kokemusten synnyttäessä hylätyksi ja kajotuksi tulemisen tunnetta. Monikulttuuriset tytöt elävät ristiriitojen keskellä joutuessaan kahden kulttuurin välittäjiksi ja peittelemään vanhemmiltaan valtakulttuurin uskontoaan loukkaavia piirteitä. Tyttötyö auttaa heitä selvittämään, millaisen suhteen he haluavat näihin keskenään ristiriitaisiin kulttuureihin ja miten sovitaa eri kulttuurien avaamat vaihtoehdot ja vaatimukset elämässään. (Näre 2008, 544.)

Tyttöjen ja poikien jakautumista erillisiin toimintoihin ei esiintynyt nuorten keskuudessa niin paljon kuin lasten keskuudessa, toteavat Junes ja Murtosaari havainnoituaan nuorisotalon toimintaa. Nuoret, niin tytöt kuin pojatkin, olivat selkeästi enemmän keskenään. Jos tyttö otti vastuulleen jonkun asian, hän myös hoiti sen, mutta pojille asia ei ollut aina niin selvä vaan ohjaajien piti hoputtaa heitä enemmän. Osa pojista kuitenkin tarvitsi vastuun ottamista ja kun sitä heille annettiin, niin he hoitivat lopulta tehtävät huolella. Vastuun jakaminen synnytti turvallisuuden tunnetta, jota edistettiin ohjaajien osalta osoittamalla luottamusta. Tytöt uskalsivat puuttua poikia herkemmin uusiin tilanteisiin. Tytöt myös pitivät yllä järjestystä ryhmässä, esimerkiksi rauhoitellen poikia kesken kokouksen. Pojat olivat vastahakoisempia ja vaikuttivat valittavan asioista helpommin kuin tytöt. Näin tilanteet muokkasivat sukupuoliroolia vuorovaikutustilanteessa. Tyttöillä esiintyi myös asian tuntijan ja rohkaisijan rooleja. Vuorovaikutuksen kautta ryhmässä muodostui uudet roolit. Myös tilanne saattoi muokata sukupuoliroolia. Tyttöjen käyttäytyminen saattoi muuttua, kun paikalla oli vain poikia. Erityisesti tytöt havainnoivat jatkuvasti toisia ja muuttivat omaa toimintaansa otollisemmaksi, jotta ryhmä saavuttaisi tavoitteensa. Ryhmä vaikutti keskeisesti nuorten rooleihin. Nuoret etsivät selkeästi omaa sukupuoli-identiteettiään sekä omia roolejaan tyttöinä ja poikina nuorisotilalla. (Junes & Murtosaari 2001, 51–54.)

2.3 Monikulttuurisuus

Maahanmuuttajuus -käsite on määritelty jo johdannossa, joten tässä alaluvussa keskityn siihen oleellisesti liittyviin muihin käsitteisiin. Monikulttuurisuus syntyy silloin, kun paikalla on useiden eri etnisten ryhmien edustajia, mutta sitä voidaan myös käsitellä vain samaa ryhmää edustavien kesken. Monikulttuurisuutta tarkastellaan tässä alaluvussa nuorisotyön näkökulmasta ja rasismia nuorten kokemana käyttäen tutkimusesimerkkiä Englannista. Sen kautta myös nähdään, miten rasismi voi vaikuttaa nuorten identiteetin kasvuun. Rasismia ei kuitenkaan käsitellä kovin laajasti, sillä se ei tullut esiin omassa tutkimusaineistossani. Lisää siihen liittyviä pohdintojani voit lukea luvusta 5. Johtopäätökset. Monikulttuurisuus luvun loppuosa keskittyy monikulttuurisuuteen Ruotsissa, jossa pohditaan kulttuurisia eroja myös Suomeen verrattuna.

Nuorisotilasta voi muodostua myös eri kulttuurien kohtaamispaikka, jolloin nuoret kuuluvat erilaisiin etnisiin ryhmiin ja näin monikulttuurisuus ja kansainvälisyys tulevat osaksi nuorisotilatyötä. Kulttuurien oikeanlainen kohtaaminen luo haasteita tilatyöntekijälle, sillä monikulttuurinen tilatyö eroaa yksikulttuurisesta tilatyöstä. Ei ole helppoa saada aikaan molemmin puolista ymmärrystä ja aitoa dialogia kulttuurien välille. Nuorisotila on kulttuurien kohtaamisen näkökulmasta mielenkiintoinen paikka, sillä nuoret tulevat tilalle vapaaehtoisesti, joka eroaa esimerkiksi koulussa ”olosuhteiden pakosta” tapahtuvasta kulttuurien kohtaamisesta. Tähän liittyvät haasteet tilalla organisoituvat toiseuden käsitteen kautta. Nuorisotyöntekijän tulisikin pohtia esimerkiksi, onko nuorten kohtaaminen aitoa vai tuottaako nuorisotila toiseutta jättämällä toiseen ryhmään kuuluvat oman ryhmän ulkopuolelle. (Kylmäkoski 2006, 12–13.) Monikulttuurinen nuorisotyö on kohteeltaan moninainen. Sen tulisi kohdistua niin Suomessa vasta vähän aikaa olleisiin kuin pidemmän aikaa olleisiin sekä suomalaisnuoriin ja heidän toimimisen tukemiseen monikulttuurisessa yhteiskunnassa. Monikulttuurinen nuorisotyö on Suomessa usein muiden kuin itse maahanmuuttajanuorten määrittelemää sekä ohjaajat ovat harvoin maahanmuuttaja-taustaisia. (Honkasalo & Souto 2008, 115–116.)

Monikulttuuristen nuorten osallistumista voi estää vaillinainen informaatio toimintamahdollisuuksista, ennakkoluuloiset kuvat toiminnasta, nuorten vanhempien kielteinen suhtautuminen, toiminnan ”kulttuurinen epäsensitiivisyys”, ohjaajien negatiiviset asenteet

tai nuorisoryhmien väliset ristiriidat ulossulkevine tapoineen. Merkitsevää voi olla myös, millä kielellä ja missä toiminnasta ilmoitetaan. Työn tulee olla sensitiivistä niin, ettei se painota liikaa eroja tai leimaa kulttuuriseen vähemmistöön kuuluvia. Sekä nuorisotilalla nuorten annetaan ilmaista mielipiteitään vain, jos ne eivät riko yleisiä ihmisoikeuksia. (Honkasalo & Souto 2008, 121–122, 127.)

Back on tehnyt tutkimuksen uudesta etnisyydestä, rasismista ja monikulttuurisuudesta nuorten elämässä Britanniassa. Hän on tutkinut nimenomaan Lontoossa sijaitsevan River-view:n ”mustaihoisiksi” kutsumiaan nuoria. Ihonvärin merkittävyyden torjuminen vähentää inklusion ja ulossulkemisen laajuutta, joka peilautuu nuorten lähimmistä sosiaalisista suhteista. Naapurusto on kansakunta pienennytyssä koossa, mistä seuraa naapurustona-tionalismi. Identiteetti on kaiken kattava viitekehys, joka peilautuu jaetusta koulu-, katu- ja kulttuurikokemuksesta, joka ilmenee paikallisilla alueilla. Valkoihoisille nuorille ”kansaa” on jakaantunutta Britanniassa. (Back 1996, 4, 53–54, 72.) Vaikka Back on toteuttanut tutkimuksensa Englannissa, voi sen tuloksilla olla yhtymäkohtia oman tutkimuskohteeni kanssa. Underground sijaitsee asuinalueella, naapurustossa, jossa on vahva yhteisöllisyys ja monikulttuurisuus.

Sosiaalisissa identiteeteissä ja sosiaalisessa rakenteessa yhteisö ilmentää useita piirteitä. Ensinnäkin on merkittävä todellisuuden taso, joka aktiivisesti kieltää rasististen termien käytön. Tämä ilmenee naapurinationalismi-käsitteessä, joka on nuorten käyttämä jakaantuneilla, rasistisilla alueilla. Myös kulttuurisen yhtenäisyyden prosessi osoittaa mustien nuorten kulttuurin ja kielen risteyksessä uuden jaetun nuorisokielen ja slangin. Samaan aikaan on olemassa rasistinen nationalismi, joka on levinnyt vanhempien kulttuurissa ja kansallisessa mediassa. Näin ”naapurinationalismi” hillitsee rasismin ilmenemistä, mutta se ei hävitä sen yleisyyttä käytännön elämässä. Mustat nuoret pitävät naapurinationalismia yllä Riverview:ssä ja yrittävät omaksua laajempaa mustaa yhteisöllisyyttä. Vietnamilaiset nuoret ovat todella ulossuljettuja näistä alueellisista identiteeteistä. Tämä selittyy selvästi vallitsevien valkoisten asenteilla. Ne paikallistavat vietnamilaiset asemaan, joka kuvaa heitä kulttuurisesti ulkopuolisiksi, joilla ei ole laillista vaatimusta inklusioon. (Back 1996, 71.)

Kun mustat nuoret ovat voittaneet inklusion asteen, niin vietnamilaiset ovat marginalisoituja. Tämä johtuu siitä, että korrelaatio laskee rasismin, poissulkemisen ja siirtolaisu-

den oleskeluajan välillä. Yhteys erilaista alkuperää olevien nuorten välillä ei ota toteutuakseen ympäristössä, jossa on paikallinen autonomisuus ja kansalliset ideologiat. Nuoret ovat näiden ideologioiden aktiivisia vastaanottajia, mutta he eivät voi paeta niiden vaikutuksia. Tässä merkityksessä paikallisuus, mustien nuorten inkluusio, on saavutettu, mutta samaan aikaan he voivat kohdata uuden rasistisen ajatuksen "kulttuurisesti erilainen", niin kuin mustat muilla alueilla Lontoossa ja vietnamilaiset nuoret Riverwiessä ovat kohdanneet. Tuloksena on erityisen rasismin muodon mykistäminen toisten muotojen kukoistuksessa. Paikoissa kuten Riverview rasistiset ajatukset ovat epätasaisesti kehittyneet, mutta kiistattomasti olemassa. (Back 1996, 72.)

Rasistisia nimityksiä käytetään strategisena mahdollisuutena. Nuoret valkoiset eivät hyödynnä rasistisia käsityksiä kokonaisvaltaisella tai yhtenäisellä tavalla. Tässä merkityksessä valkoisten nuorten rasistinen tietoisuus on monimerkityksinen. Suhteet, joissa nuoret valkoiset ovat ikäistensä nuorten mustien kanssa, ovat vastakkaisia rasistiselle retoriikalle, koska he ovat erimielisiä kansa-sanon ulottuvuuksista. Rasistisuuden yleinen merkitys nuorille valkoisille ilmentää monimuotoista kansa-symbolismia, joka hyväksyy positiiviset arviot mustista eläen sovussa tylyn rasistisuuden kanssa. Nimittelyn ympäristössä tämä johtaa rasistiseen kielenkäyttöön, jossa kielletään käytettyjen sanojen tarkoitus. Ei riitä, että tämä käytös kielletään pahana, vaan tarvitaan laajempaa toimintaa. Päämääränä tulisi olla näiden rituaalien artikulointi vaihtoehtoiseen esitysmuotoon. (Mt. 96–97.)

Back esittää etnisyyden mallin, jossa rajat määrittyvät ulkopuolelta, eivätkä ne ole olennaisia tai alkuperäisiä. Välikulttuuri ja sekoittunut kulttuuri haastavat kansan ja etnisyyden rajat. Ne ovat rasistisia ja etnisiä sisäänpääsyn kulttuurillisia muotoja. Valkoiset nuoret tulevat aina ottamaan julkisia määritelmiä heidän kulttuuriin ja identiteettiinsä. Nämä sekoittuneet kulttuurimuodot tarjoavat valkoisille nuorille "erilaisuuden" tunteen, joka luo vaihtoehtoisia julkisia merkityksiä suhteessa valkoihoisuuteen ja englantilaisuuteen. Tässä välikulttuurissa valkoiset nuoret arvioivat heidän valkoihoisuutensa merkitystä ja paikallistavat rasismin heidän kokemuksiinsa. Samalla tavalla mustille nuorille historialliset yhteydet, jotka ovat syntyneet näiden yhtenäiskulttuurien sisällä, tuottavat tietoa heidän paikastaan vieraaseen ympäristöön muuttaneena vähemmistönä. Yhtä lailla mustat nuoret käyttävät näitä merkityksiä luomaan kulttuurista tilaa Englannissa. Molempien nuorisoryhmien kohdalla tämä tieto voi johtaa uusiin identiteetin ja tietoisuuden muotoihin. (Mt. 248–249.)

Kansallisten identiteettien murtuminen ja vahvistaminen ovat globaaleja ilmiöitä. Nuorten uuden rasistisuuden ja valkoisten murskaavan ylivallan välillä ei ole yhtäläisiä yhtenäisyyksiä Euroopassa. Tulevaisuudessa suurkaupunkien ristiriitana on väliaikainen pako rasismista ja moninaisempien rasistisuuden voiman muotojen sekä valta-aseman esiintymisen vierekkäin. Backin mielestä ajatus yhtenäisten kulttuurien ja identiteettien olemassaolosta täytyy hylätä, jos monikulttuurisuudella on merkitystä nykypäivänä. Ja tämä onnistuu vain, jos voimme täysin hyväksyä ja arvioida moderniuutta ja monikulttuurisuutta intensiivisesti yhdessä. (Back 1996, 251.)

Myös Reynolds (2007, 85–86) on tutkinut maahanmuuttajia Englannissa. Hän on Backin kanssa yhtä mieltä siitä, että samaa etnistä ryhmää edustavat suhdeverkostot muodostavat oleellisen sosiaalisen lähteen etnisen identiteetin ja kuulumisen tunteen kehittämiseksi. Tämä näkyy varmasti myös oman tutkimukseni kontekstissa, Råsslättn lähiössä ja Underground-nuorisotilalla, sillä niissä esiintyy vahvaa yhteisöllisyyttä maahanmuuttajataustaisten ja maahanmuuttajien välillä. Eikä tilalla ilmene rasismia, mutta en tiedä kokevatko tutkimukseni tytöt sitä Råsslättn ulkopuolella, sillä sitä en heiltä kysynyt eikä se ilmene haastatteluissa. Undergroundilla koetaan yhteen kuuluvuutta ja siellä vallitsee yhteinen me-ilmapiiri. Katso tarkemmin alaluvut 4.1.3 Tilalle muodostuva yhteisö ja 4.2.3 Kaverit ja yhteisö.

Reynolds toteaa myös, että jaettu etninen side ja käsitykset etnisestä kuulumisesta kannustavat erityisten ystävyssuhdeverkostojen ylläpitoon sekä muihin ystävyysuhteisiin, jotka ovat näiden erityisten etnisten ryhmien rajojen ja identiteettien ulkopuolelta. Yläkouluvuodet ja nuoruusvaihe ovat erityisen tärkeitä nuorille rotutietouden kehittämisessä ja etnis-rasististen käsitteiden käsittelyssä identiteetin kehittyessä. Samaetnisyyss-ystävyyssuhteet koulussa helpottavat tätä prosessia tarjoten molemminpuolista tukea ja jaettava ymmärrystä rasistisista erottelukysymyksistä ja sosiaalisesta syrjäytymisestä. Perheen vierailut Karibialla lisäsivät etnistä ryhmäidentiteettiä ja etnis-rasistista eroa valkoisten ikätovereiden kanssa sekä paransivat samaetnisyyss-ystävyyssuhteiden siteitä. (Mt. 85–86.)

Liitän tähän myös pohdintoja Suomessa esiintyvistä rasismista, sillä suomalaisuus on se konteksti, josta käsin tätä tutkimusta teen. Habibin mukaan maahanmuuttaja -käsite kuvaa usein jotain "meistä" eroavaa "ei-perinteistä" suomalaisuutta eli jotain poikkeavaa. Monikulttuurisen nuorisotyön tarkoituksena ei tulisi olla ainoastaan maahanmuuttajanuorten kanssa toimiminen. Maahanmuuttajanuoriin ladataan tietynlaiset odotukset,

jotka olisi hyvä tunnistaa ja huomioida toiminnassa. Olisi hyvä myös pohtia esimerkiksi sitä, kuinka kauan ihmistä pidetään maahanmuuttajana. Onko ihonvärillä vaikutusta asiaan? Entä miltä nuorista tuntuu ulkopuolisuuteen viittaava käsite "toisen polven maahanmuuttaja"? Maahanmuuttaja- tai vähemmistötaustaisten nuorten mahdollisuudet suomalaisen yhteiskunnan osana ovat rajalliset. Myös monenlainen syrjintä on tuttua näille nuorille. Eroavaisuuksien huomioiminen vain vahvistaa niiden olemassaoloa. Kulttuuristen erojen ja vastakkaisuuksien käsitteleminen on yleensä vajavaista ja kohtaaminen hankalaa. Enemmistöt eivät voi luoda toimivia ratkaisuja yksinään, antamatta vähemmistöjen osallistua aktiivisesti. (Habib 2009, 44–45.) Nuoriin liitetään toiveita ja pelkoja maamme tulevaisuudesta. Heidän tulisi pelastaa kansakunta ja maksaa tulevien eläkeläisten eläkkeet. Nykyään tämä yhteinen projekti on kuitenkin monimutkaistunut. "Ennen puhuttiin vain meistä. Nuoret olivat meidän uhkamme ja pelkomme. Nyt puhutaan myös niistä, maahanmuuttajanuorista. Meillä on koko elämänsä Suomessa eläneitä nuoria, joita ei pidetä osana kansakuntaa." Tolonen kertoo myös esimerkin, jossa maahanmuuttajataustaisiin suhtaudutaan negatiivisemmin ja heitä pidetään vaarallisempina kuin kantaväestöä. (Tolonen 2014.) Suomessa on totuttu käyttämään paljon, ehkä liikaakin, käsitettä maahanmuuttaja.

Habib lainaa Mário Martinsia, joka on todennut tutkimuksen osoittavan monia haasteita, erityisesti rasismia, syrjinnän, sosiaalisen ulossulkemisen ja eristämisen, jotka ovat todellisuutta liian monille nuorille Euroopassa. Tästä Habib päättelee leimaamisen haasteen olevan hyvin keskeinen. Ihmisten kuvaaminen, käsitteleminen, ulossulkeminen ja huonona pitäminen ovat vähemmistöihin suhtautumisen tavanomaisia tapoja. Tämä on myös osana eri väestöryhmien välisiä suhteita ja vuorovaikutusta. Pahin mahdollinen tilanne osallisuuden näkökulmasta on, kun vähemmistöt elävät erillään muusta yhteiskunnasta. Valitettavasti tämä on tuttua niin eurooppalaiselle kuin suomalaisellekin yhteiskunnalle. (Habib 2009, 45.) Tästä näkökulmasta päästään sopivasti yleisellä tasolla Suomen rajojen ulkopuolelle, jonka kautta voidaan siirtyä Ruotsin monikulttuurisuuteen. Tutkimukseni aineiston kannalta on oleellista käsitellä myös ruotsalaista monikulttuurisuutta tässä viitekehysluvussa, sillä se eroaa suomalaisesta monikulttuurisuudesta. Sillä on kuitenkin jonkin verran yhteyksiä englantilaisten nuorten kokeman rasismia kanssa.

Johansson ja Hammarén ovat tutkineet ruotsalaisia nuoria opiskelijoita, jotka kokevat rasismia arjessaan. Tutkimus on toteutettu suuressa ruotsalaisessa kaupungissa ja siinä on

keskitytty siihen, miten opiskelijat tulevat toimeen uudessa kulttuurisessa ja materiaalisessa ympäristössä sekä kuinka he sisäistävät sitä. Tutkijat ovat olleet kiinnostuneita myös siitä, kuinka tyyli, kiinnostukset sekä vartalon käytännöt halkovat ja edistävät opiskelijoiden identiteetin rakentumista. Alueet, kadut ja paikat ovat usein täynnä symbolisia merkityksiä ja erilaisia leimoja. Nuorten kuvaa jakaantuneesta kaupungista voi lukea kuin mielikuvituskuvaa siitä, miten alueet ja ihmiset ovat jakaantuneet sosiaalisella ja taloudellisella kartalla. Opiskelijoilla on myös selkeä kuva siitä, missä on mahdollista tai melko mahdollista kohdata maahanmuuttajaväestöä. Tutkijat ja teoreetikot ovat kriittisiä leimaamaan ihmistä "maahanmuuttajaksi", mutta opiskelijoilla ei ole ongelmaa tehdä tätä. Heidän subjektiivisessa maailmassaan tällä nimityksellä on suuri merkitys. Käsite kuitenkin nähdään hankalana ja monimutkaisena. (Johansson & Hammarén 2011, 47, 49, 56.)

Kun siirrytään lähiöstä kaupungin keskustaan ja kouluun, nuoret kokevat selvää rajautumista. Monet nuorista opiskelijoista kuvaavat matkaansa lähiöstä kouluun ulossuljetuksi ja leimatuksi kulkiessaan vauraalla ja "valkoisella" alueella. Matka ei ole vain liike ajassa ja paikassa, vaan se on täynnä symbolisia merkityksiä ja sivumerkityksiä statuksesta, luokasta, kulttuurisesta pääomasta, kunnianhimosta ja urbaaneista eroista. Kaupungin läpi matkustaminen on myös tunteiden täyteinen ja fyysinen kokemus. Fyysisyydellä tarkoitetaan ulkopuolisena ja erilaisena olemista: esimerkiksi kokemusta siitä, kuinka vartaloa on tehty näkyväksi. Julkinen kuva monikulttuurisesta lähiöstä on usein monimuotoinen ja ristiriitainen. Toisaalta se on leimattu ja rasistinen paikka, jossa väestö kostuu melkein vain maahanmuuttajista ja toisaalta taas se on eksoottinen paikka täynnä elämää, liikettä, onnellisuutta ja rakkautta. Opiskelijat luovat erilaisia strategioita jakaakseen kuvaa leimattusta lähiöstä. Yksi tapa on tehdä ero "hyvän" ja "pahan" maahanmuuttajan välille. Pahat ovat laiskoja, häiriintyneitä ja rikollisia, kun taas hyvät ovat kunnianhimoisia ja enemmän integroituneita maahanmuuttajia. Tie menestykseen ei ole helppo. Vaikka opiskelijat tulevat monista eri maista ja taustoista, heillä on yksi yhteinen tekijä – heidät määritellään usein "maahanmuuttajiksi". Pääyhteiskunnan näkemys maahanmuuttajaopiskelijoista vaikuttaa nuorempiin ja sillä on erilaisia seurauksia. (Mt. 49–51.) Tämä yksi yhteinen tekijä varmasti vahvistaa myös Underground-nuorisotilan yhteisöllisyyttä.

Syitä, miksi suurkaupunkien kouluissa on selkeä sosiaalinen ja etninen jako, ovat kielitaito, arvosanat, perheiden akateeminen tausta sekä muita pysyviä ja objektiivisia tekijöitä.

Vuodesta 1990 on Ruotsin yhteiskunnassa alkanut todistetusti kasvava sosiaalinen ja etninen jako. Köyhien asumisolojen alueelta olevat lapset ja nuoret kohtaavat usein ulossulkemisen muotoja, kuten monikulttuuriseksi leimaamista koulussa ja työmarkkinoilla. Tämä ei kuitenkaan tarkoita, että kaikilla maahanmuuttajilla olisi juuri samoja ongelmia ja sosiaalisia profiileja. Alueellinen leimaaminen tietynlaisessa naapurustossa näyttää helposti kulkevan mukana jokapäiväisessä elämässä ja identiteetin rakentamisessa. Vaikka maahanmuuttajiksi leimaaminen kohtaa myös kritiikkiä, niin tämä leima ottaa selkeästi paikkansa näiden nuorten opiskelijoiden elämässä. Urbaani ympäröivä koulualue ja nuorisotyylit ovat osa kodittomuuden tunteen luomista. Kuitenkin alue ja koulu voivat myös muotoutua voimavaraksi tietynlaisille yksilöille, kun he torjuvat huonon maineen ja maahanmuuttaja-aseman. Samaistuessaan urbaaneihin rakenteisiin he ovat muotoilleet sen, mitä voisi kutsua etnisiksi maahanmuuttajasaarekkeiksi. Nämä ryhmämuodot tai alakulttuurit ovat kuin pieniä saaria, joissa yksilö voi olla suojattuna ennakkoluuloilta ja hänen identiteettinsä vahvistuu. Lopulta seuraa vahva maahanmuuttaja-identiteetti. Nuorten mukaan nämä asemat ovat kuitenkin tilapäisiä ja asiayhteydellisiä. Nuorilla on myös laaja tieto haavoittuvuudestaan. Isäntäyhteiskunnalla on vastuu siitä, kuinka määritellä, kuvailla ja luokitella erilaisista etnisistä taustoista tulevia ihmisiä. (Johansson & Hammarén 2011, 55–56.) Näin Johansson ja Hammarén kuvaavat juuri sitä rassistista monikulttuurisuutta, jota monet maahanmuuttajat ja maahanmuuttajataustaiset kokevat Ruotsissa, tutkimukseni kenttäjakson kontekstissa.

Ruotsissa kulttuurien vuoropuhelun ydin on sukupuolten tasa-arvo. Sukupuolten tasa-arvon korostaminen suhteessa maahanmuuttajien kotouttamiseen ilmenee kahden ministeriön yhdistymisenä tasa-arvo- ja integraatioministeriöksi. Nyamko Sabuni (kyseinen ministeri) on ottanut voimakkaasti kantaa etnisten vähemmistöjen erityisoikeuksia vastaan turvatakseen naisten oikeudet. Tästä huolimatta Ruotsissa on vähennetty avointa vuoropuhelua kulttuuristen konfliktien ympärillä, koska se uhkaa Ruotsin imagoa hyvästä yhteiskunnasta kansainvälisenä ihmisoikeuksien puolustajana ja sukupuolten tasa-arvon esikuvana. Lisäksi on kiellettyä kohdata arkipäivän rasismia, joka on estänyt vuoropuhelun valtaväestön ja vähemmistökulttuurien välillä. Kunnamurhat kuitenkin avasivat keskustelun feminististen ryhmien välillä ja pohjustivat tietä kulttuuriselle vuoropuhelulle, johon maahanmuuttajanaiset osallistuivat ja se lisäsi heidän näkyvyyttä. Maahanmuuttajanaiset,

jotka puhuvat maahanmuuttajanasille, saavat oikeutuksen ja auktoriteetin puhua aiheesta "monikulttuuriset oikeudet" tulematta leimatuiksi rasisteina. Nämä keskustelut tuovat suuren helpotuksen monikulttuurisiin jännitteisiin, jotka ovat monimutkaisia ja monikerroksisia. Ymmärtämällä eron jaon "me" ja "he" sekä "meidän" ja "heidän" välillä on mahdollista torjua yleistettyjä stereotyyppioita maahanmuuttajista ruotsalaisessa yhteiskunnassa. (Hellgren & Hobson 2008, 398–399.) Tässä on Ruotsin kohdalla nähtävissä se sama ilmiö, josta Back (1996, 72) kertoo, että Riverview:ssä toiset rasismien muodot sallitaan ja toiset vaiennetaan. Hellgren ja Hobson kertovat myös artikkelissaan Ruotsin tasa-arvo- ja integraatioministeristä Sabunista, joka on taustaltaan maahanmuuttaja. Tämä kertoo selkeästi maahanmuuttajilla olevan tasavertaisemmat mahdollisuudet ja oikeudet siellä kuin Suomessa. Suomessa ei ole kyseistä ministerin virkaa ollenkaan, ainakaan tämän hetken hallituksessa, eikä yhtään tummaihoista maahanmuuttajaa missään ministerin virassa (Valtioneuvosto 2015). Tästä voidaan päätellä monikulttuurisuuden Ruotsissa, tutkimukseni kontekstissa, olevan erilaista ja suvaitsevampaa maahanmuuttajia kohtaan kuin Suomessa.

Ruotsin väestöstä noin 20 prosenttia on joko ulkomailla syntyneitä tai toisen sukupolven maahanmuuttajia. Maa on jo pitkään tunnettu kansainvälisesti suvaitsevaisena, tasa-arvoisena ja monikulttuurisena hyvinvointivaltiona, jossa merkittäviä kansalaisuuden, hyvinvoinnin ja työntekijöiden oikeuksia annetaan kaikille rajojen sisällä oleville, myös maahanmuuttajille. Kuitenkin uusliberalismin ja EU:n "hallitun muuttoliikkeen" paineiden alla Ruotsin poikkeusasema on heikentynyt ja on edelleen olennaisesti heikentymässä. Kaikille tarkoitettu kansalaisuus on murentunut ja etninen vähemmistönuoriso pyytää saada tasa-arvoisen Ruotsin takaisin. Tämä pitäisi lukea viestinä laajemmalle yhteiskunnalle yli vähäosaisten rajojen lähiöissä. Vähemmistöetnisen nuorison äänet, monet heistä muslimeja, pitäisi ottaa huomioon hylkäämällä nykyisten poliittisten suuntausten aiheuttama syrjiminen. (Schierup & Ålund 2011, 45, 60–61.)

Lisäksi oman aineistoni, Undergroundin nettisivujen ja harjoittelun ohjaajani kanssa ennen harjoitteluani käytyjen sähköposti keskusteluiden, mukaan Ruotsin monikulttuurisuus maahanmuuttajia ja maahanmuuttajataustaisia kohtaan on erilaista kuin Suomessa. Undergroundilla käyvistä työistä puhuttaessa ei kertaakaan mainita sanaa maahanmuuttaja tai maahanmuuttajataustainen. Nettisivuillakin kerrotaan sen sijaan, mistä maista nuoret ovat kotoisin, mukaan lukien Ruotsi. Tässä alaluvussa mainittujen lähteiden perusteella

voidaan siis todeta monikulttuurisuuden olevan Ruotsissa monimuotoisempaa kuin Suomessa. Maahanmuuttajia ei kaikkialla leimata maahanmuuttajiksi ja heille tarjotaan samoja mahdollisuuksia kuin muillekin kansalaisille. Kuitenkin he (tai ainakin osa heistä) asuvat omissa lähiöissään, jonka seurauksena he voivat kokea rasismia sen ulkopuolella liikkueensa.

2.4 Underground nuorisotilana

Underground-nuorisotila on auki lauantai- ja sunnuntai-iltaisina (Jönköpingsin kunnan nuorisotila, Fritidsgården, on auki kolmena päivänä viikolla). Sen päämääränä on rakentaa suhteita nuorten ja aikuisten välille. Siellä on hyvin vähän aikataulutettua ohjelmaa, sillä nuoret haluavat olla vapaita viikonloppuisin, mutta heille tarjotaan monia aktiviteetteja. Näitä ovat esimerkiksi Drop in -tilat, tyttöjen aktiviteetit, musiikki ja työllistymisapu. Aktiviteetit on kehitetty nuorten omista tarpeista ja aloitekyvystä. Ne antavat suuren määrän mahdollisuuksia lisätä positiivisia vaikutuksia nuorten elämässä. Undergroundilla on neljä pääohjelmaa, jotka sisältävät näitä erilaisia aktiviteetteja. Monilla nuorilla on ollut vaikea menneisyys, niin heidän kotimaassaan kuin Ruotsissakin, mutta nyt he auttavat ja mentoivat nuorempia teinejä. Enemmän kuin 2/3 nuorista on tyttöjä ja nuoret tulevista Somaliasta, Ymenistä, Bosniasta, Syriasta, Libanonista, Turkista, Kosovosta, Eritreasta, Kurdistanista, Liberiasta, Vietnamista and Ruotsista. (Underground.) Ohjaajat ovat aina paikalla Undergroundissa ennen ovien avausta nuorille. Silloin jutellaan illan ohjelmasta ja nuorista sekä rukoillaan illan puolesta. Illan jälkeen vielä kokoonnutaan ja vaihdetaan fiilikset illan kulusta sekä mahdollisesti vielä rukoillaan. Mielestäni on hyvä, että näin toimitaan. Silloin kaikki ohjaajat tietävät tarvittavat asiat nuorista ja muusta sekä näin heitä voidaan myös auttaa parhaalla mahdollisella tavalla. Heidän ongelmiinsa yritetään oikeasti puuttua! (Päiväkirjamerkinnot 12.5.2014.)

Ensimmäinen ohjelma on tuki läksyjen, koulun ja koulukontaktien kanssa. Ohjaajat tapavat nuoria henkilökohtaisesti, mutta joskus myös sosiaalisen median kautta. He myös menevät tarvittaessa mukaan kouluun ja niin edelleen. Toinen ohjelma on ohjaustuki. Tilalla

on kokeneita, omistautuneita, osaavia ohjaajia, jotka ovat myös naapureita ja osa Råslättia. Näin avun pyytäminen on helpompaa, se tuottaa vähemmän häpeää. Lisäksi ohjaajilla on suuri kulttuurinen tietotaito, yhteydet perheisiin ja viranomaisiin, mikä tarkoittaa, että he voivat auttaa kokonaisvaltaisemmin elämän eri osa-alueilla. Kolmas on yksityinen autokoulu heille (erityisesti maahanmuuttajataustaisille tytöille), joilla ei ole ketään, joka muuten auttaisi heitä saamaan ajokortin. Monilla nuorilla ei olisi mahdollisuutta saada ajokorttia ilman tätä, ei taloudellista hyötyä tavoittelevaa ajo-opetusta. Ajotunneilla on mahdollisuus myös puhua samalla elämästä, koulusta, työstä, tulevaisuudesta ja henkilökohtaisista kysymyksistä. Lisäksi nuoret voivat käyttää ohjaajia suosittelijoina työhakemuksissa, jos he esimerkiksi ottavat vastuuta Autokoulussa tai muissa ohjelmissa. Tämä on todella tärkeää silloin, kun nuorella ei ole vahvoja verkostoja. (Underground.)

Neljäs, kaikkein tärkein ohjelma, on Johtajuuskoulu nuorille, jotka ovat hyviä roolimalleja ja joilla on positiivinen vaikutus muihin. Johtajuuskoulu sisältää seitsemän puolipäiväistä seminaaria johtajuudesta, lasten ja nuorten hyvinvoinnista, itsetunnon rakentamisesta, rajoista ja niin edelleen. Koulu on kolmivuotinen 16–25-vuotiaille nuorille. Yhä enemmän ja enemmän nämä nuoret ottavat vastuuta eri osista ohjelmia tai kehittävät uusia tai jo olemassa olevia aktiviteetteja. He keräävät ideoita ja ajatuksia muilta nuorilta toimien kuin ohjausryhmänä kaikelle työlle. Kun nuoret toimivat roolimalleina he voivat vaikuttaa enemmän kuin monet muuta vapaaehtoiset. Johtajuuskoulussa opiskellaan ja tehdään harjoittelumatkoja myös muihin maihin, joissa Undergroundilla on säännöllisiä kontakteja. Tarkoituksena on tehdä matka Eurooppaan ja sen ulkopuolelle joka vuosi. Tähän tarvitaan sponsoreita ja tukijoita. Johtajuuskoulussa on myös ohjelma "Valoisa tulevaisuus!", joka opettaa kuinka vaikuttaa yhteiskuntaan, päästä työmarkkinoille, tehdä hyvä CV, esiintyä työhaastattelussa ja paljon muuta sellaista. Nämä nuoret voivat sitten myös auttaa muita näissä samoissa asioissa. (Underground.)

Kun kaikki kasvoi niin nopeasti, Undergroundin päävetäjä huomasi, että he tarvitsisivat uusia tapoja saada vapaaehtoisia mukaan toimimaan alueella, jossa kenelläkään ei ollut tapana tehdä mitään ilman palkkaa. Hän näki kahdeksan hyvin potentiaalista nuorta ja päätti investoida vahvasti heihin johtajuuskoulussa ja antaa heille paljon erilaisia mahdollisuuksia, jotta he voisivat motivoitua antamaan työpanostaan muille ja yhteisölle. Nämä nuoret tekivät paljon enemmän kuin heiltä osattiin odottaa, kehittivät niin poikien kuin tyttöjenkin parissa tehtävää työtä, ja nuoremmat alkoivat todella katsoa ylöspäin heitä. He olivat myös

aktiivisesti mukana sosiaalisessa mediassa rikollisuutta ja vandalismia vastaan yhteisön hyväksi. Vähän ajan päästä Johtajuuskoulusta tuli vahvimpia myötävaikuttajia rakennettaessa kaikkia muita eri ohjelmia Undergroundissa. Kaikki menestyi niin hyvin, että kunta, yritykset ja muut olivat todella iloisia tukieessaan heitä taloudellisesti. Ja tämä antoi heille lisää mahdollisuuksia kasvattaa toimintaa. (Magnusson 2014a.)

Undergroundin menestys perustuu siihen, että nuoret itse ottavat päävastuun paikan kehittamisestä ja auttamisesta monin tavoin. Onnistuminen perustuu myös selkeisiin rajoihin, tietoiseen tyttöihin panostamiseen sekä seuraaviin asioihin: 1) Vapaaehtoistyö tarkoittaa, että ollaan alusta asti samalla puolella. Ohjaajat ovat kieltäytyneet palkkaamasta ketään, mutta silti heissä on korkeasti koulutettuja ammattilaisia, koska heillä on suurempi vaikutus naapureina ja kavereina kuin nimikkeinä (edustettuina auktoriteetteina) ja yhteiskuntana. Ohjaajat myös tunnetaan hyvin vanhempien, isovanhempien ja muiden joukossa, joten tämä lisää toiminta mahdollisuuksia. 2) Usko Jumalaan on turvallisuuden perusta. Undergroundin perustana on usko, mutta tilalla ei tarjota hengellistä ohjelmaa. Näin muut uskonnot kunnioittavat ohjaajia suuresti ja he muita. Tämä varmistaa ihmisille eettisen standardin perustan. Monille tyttöjen vanhemmille tämä on ratkaiseva kunnioitukseen liittyvä kysymys, jotta he voivat luottaa aikuisiin, jotka kohtaavat heidän tyttöjään. 3) Kaikki ohjelmat syventävät suhdetta nuorten kanssa, jotka vuorostaan rakentavat vahvemman, suuremman verkoston ja motivoituvat auttamaan muita. Ohjelmat vastaavat tarpeisiin, joita nuorilla esiintyy, tarjoten ohjaajille monia tapoja olla vuorovaikutuksessa nuorten kanssa sekä mahdollisuuden rakentaa läheisempiä ja kunnioittavia suhteita. Nuorilla Johtajuuskoulusta on vaikutusvaltaa ja he luovat yhteyksiä moniin, joiden kanssa aikuiset eivät voi päästä niin läheiseksi. Tarvittaessa he tuovat näitä nuoria ammattiaikuisten luo. (Underground.) Undergroundin säännöt ja pedagogiset linjaukset löytyvät liitteistä 1 ja 2. Aljevski (private discussion 28.5.2014) toteaa, että pedagogiset selkeät tavoitteet vaikuttavat positiivisesti.

2.4.1 Tyttöihin panostaminen

Jönköpingin kunnassa tehdään tutkimus nuorten elämäntyylistä joka toinen vuosi (private discussion with Alijevski 28.5.2014). Vuoden 2014 tutkimuksessa nuoret ja lapset on jaettu kolmeen ryhmään: luokat 4-6 (713 lasta), luokat 7-9 (1117 nuorta) ja lukionuoriso (2909 nuorta) (Jönköping kommun 2014, 2, 5). Nuoret menevät nuorisotilalle, koska se on vapaaehtoista, siellä voi osallistua aktiviteetteihin; kuten myös tavataksaan sekä tyttöjä että poikia, saadaksaan uusia kavereita, ja koska tila on koulusta vapaa ja he voivat ottaa siellä rennosti. Kun kysyttiin 'kuinka monta kertaa olet ollut jossakin nuorisotilalla viimeisenä neljänä viikkona', tytöt vastasivat vähän enemmän kertoja kuin pojat luokilla 7-9. Mutta lukiopojat vastasivat enemmän kertoja kuin lukiotytöt. Kuitenkin kokonaisuudessaan pojat käyvät nuorisotilalla paljon useammin kuin tytöt. (Jönköping kommun 2014, 20.). And Alijevski (private discussion 28.5.2014) kertoo, että heillä on todella hyvä urheiluhalli, mutta tytöt eivät käy siellä, 80 prosenttia on poikia. Hänen mukaansa maahanmuuttajatyttöt eivät myöskään voi hyvin tutkimusten mukaan, joten Undergroundin työ todella tärkeää.

Kun kysyttiin 'kuinka monta kertaa treenaat niin, että hengästyit tai hikoilet vapaa-ajallasi', pojat vastasivat enemmän kertoja kuin tytöt. Tytöt ovat fyysisesti passiivisempia kuin pojat. Maahanmuuttajataustaiset tytöt ovat kasvavassa määrin toimettomampia kuin ruotsalaistaustaiset tytöt. Ja lapset, jotka tulevat matalammasta taloudellisesta asemasta treenaavat vähemmän kuin he, jotka tulevat hyvästä taloudellisesta asemasta. Jönköpingin vapaa-ajan toimikunta tulee työskentelemään erityisesti saadaksaan enemmän tyttöjä fyysisesti aktiivisiksi. Kuitenkin tytöt ovat käyneet viimeisen neljän viikon aikana paljon enemmän kirjastossa kuin pojat. Ja he myös lukevat kirjoja poikia enemmän. Silti monet tutkimukset osoittavat, että ruotsalaiset lapset ja nuoret lukevat nykyään vähemmän kuin aikaisemmin. 52 prosenttia lukionuorista, niin tytöistä kuin pojistakin, ei osallistu säännöllisesti kunnan heille organisoimaan toimintaan. Kunta tarvitsee uusia strategioita pitääksään kiinni näistä nuorista. (Jönköping kommun 2014, 15, 17, 23.) Tämä tutkimus todistaa siitä, että Underground-nuorisotilan tekemä työ erityisesti maahanmuuttajataustaisten tyttöjen hyväksi on tärkeää ja sille on tarvetta. Myös Undergroundin nettisivuilla todetaan, että yhteiskunnassa ja perheissä ei usein panosteta tyttöihin, joten tämä on syy, miksi Underground tekee päinvastoin (Underground). Myös Koutcho, Schyman, Baranou

ja Kaki toteavat tutkimusprojektissaan, että tämän päivän yhteiskunta priorisoi naisiin vähemmän kuin miehiin. Esimerkiksi miehet saavat enemmän palkkaa kuin naiset. Myös sosiaaliset aktiviteetit kohdistuvat enemmän poikiin kuin tyttöihin, joten siksi he toteuttivat tavallista suuremman tyttöjen ilta -projektinsa Undergroundilla (projektista lisää tämän alaluvun lopussa). (Koutcho N., Schyman E., Baranou N. & Kaki B. 2013, 3-5.)

Underground panostaa paljon tyttöihin ja monin eri tavoin. Ohjaajat pyrkivät jatkuvasti parantamaan ympäristöä ja ilmapiiriä tilalla, he kuuntelevat tyttöjen ehdotuksia ja kokeilevat uusia asioita heitä varten. Tilalla on kehitetty tyttöjen huoneita, koska osa tytöistä haluaa niitä, mutta ohjaajat kuitenkin varmistavat, että tytöt ovat turvassa myös yleisissä tiloissa. Samalla kun Underground panostaa tyttöihin se on myös tietoinen siitä, ettei tee sitä poikien kustannuksella. Ohjaajat haluavat luoda aktiviteettien tilan, jossa jokainen on voittaja. Miesohjaajat, jotka ovat vanhempia itsekin, ovat rohkaistuneet isähahmoiksi tytöille ja kohtelevat heitä kunnioituksella sekä vahvistavat ja rohkaisevat heitä. Isähahmon rooli on myös lisännyt vanhempien luottamusta siihen, että heidän tyttärensä ovat turvassa ja kunnioitettuja. Tytöt, jotka saavat nähdä, kuinka miesten tulisi kohdella heitä, kasvavat monin tavoin vähemmän haavoittuvaisiksi ja saavat paremman itsetunnon. Jotta kaikki tämä tapahtuu oikein, on tilalla selvät ohjeet vähemmistöjen suojelusta ja kulttuurista koulutusta henkilökunnalle. Normaalisti mies- ja naisohjaajat työskentelevät yhdessä. Kun naisohjaajat toimivat poikien kanssa, nähdään monia positiivisia vaikutuksia, kun opetetaan pojille naisten ja tyttöjen kunnioitusta. (Underground.)

Tilalla on myös huomattu, että tytöillä on positiivista vaikutusta poikiin. Tyttöjen, ja joskus myös poikien, tarvitsee katsoa heidän nuorempien sisaruksiensa perään, ja silloin ohjaajat antavat heidän tulla tilalle yhdessä mieluummin kuin hengata kaduilla. Heille on myös varattu oma erityinen huoneensa. Tämä voi auttaa tyttöjä, jotka tarvitsevat tukea eniten, että myös he voivat tulla tilalle ja siellä heitä myös autetaan, kun he ovat pakotettuja ottamaan aikuisten velvollisuuksia. Samaan aikaan heille opetetaan, että nuorempia lapsia täytyy suojella riitoihin joutumiselta ja muiden nuorten kovakouraiselta tai tyylyltä kohtelulta. (Underground.)

Underground panostaa erityisesti tyttöjen olemiseen ja turvallisuuden kokemukseen. Heillä on monen vuoden luottamuksen rakentuminen paikallisten yhteisöjen kanssa. Vaikka työ perustuu kristillisiin arvoihin, he yltyvät pisteeseen, jossa maahanmuuttaja-

taustaisten tyttöjen on hyväksyttyä osallistua toimintaan ja tytöt sekä heidän vanhempansa eivät menetä kunniaansa heidän yhteisönsä edessä. Tytöt, jotka luottavat, että tilalla on todella luotettavia aikuisia ja jotka tietävät, että heitä tuetaan koko ajan, kasvavat itsevarmoiksi ja vahvoiksi. On todella tärkeää, että yhteiskunta lakkaa näkemästä lähi-itä- ja pohjoisafrikkalaistautaiset tytöt muutenkin kuin ainaisten kunniapaineiden ja väkivallan uhreina. Tilalla on tunnustettu kunniaturvallisuus, joka ei rajoita tyttöjen oikeuskysymyksiä heidän oikeuksiin omasta seksuaalisuudestaan, vaan joka mieluummin näkee koko persoonan, yhteisöön ja perheeseen kuuluvana. Tyttöillä on oikeudet ja tarpeet monilla elämän aloilla sisältäen turvallisuuden ja perheen. (Underground.)

Neljä tyttöä ovat toteuttaneet tyttöprojektin, joka oli kuin pieni tutkimus tyttöjen illasta Undergroundilla. Se oli heidän lukioprojektinsa. He ajattelivat, että tytöt tarvitsevat jotain kokeakseen itsensä tärkeiksi. Projektin tarkoitus oli luoda positiivinen kokemus tytöille. Mutta se ei ollut vain tapahtuma tytöille, vaan he halusivat myös näyttää kunnan päättäjille ja vapaa-ajan toimikunnalle, kuinka on mahdollista organisoida ilta suhteellisen pienellä rahasummalla. Samalla he halusivat näyttää kaikille, ettei tarvita isojen summien investointeja erilaisiin projekteihin, vaan jos sen sijaan näkee, mitä tytöt tarvitsevat, voi onnistua paljon paremmin osallistamaan heitä. Tavoitteena oli myös kutsua poliittisia päättäjiä ja muita vaikutusvaltaisia ihmisiä iltaan ja julkaista artikkeli tapahtumasta paikallisessa lehdessä (Jönköping Postenissa). (Koutcho ym. 2013, 3-5.)

Illan järjestäjät myös halusivat, että tytöt, jotka tulevat iltaan, voivat puhua ja tavata uusia ihmisiä, ja erityisesti kohdata sellaisia, jotka ovat "oikealla" tiellä elämässään eivätkä vain ajalehdi ympäriinsä. On jotakin, joka on tärkeää tyttöjen omassa tulevaisuudessa, joten siksi järjestäjät ajattelivat, että tämä on vaivannäön arvoista. Illan tarkoitus oli tehdä tytöille jotain, mikä on oikein juuri heille ja missä he voisivat kokea olevansa etusijalla ja heihin panostamista. (Koutcho ym. 2013, 5.) Seuraavassa aineistolainauksessa ilmenee, mitä kyseisessä tyttöjen illassa tapahtui, mikä oli projektin tarkoitus ja miksi se toteutettiin.

J: What happened there in this night?

H1: We made it lot bigger than usually, we had much accessories.. H2: make up and H1: everything was more, it was more looks what we have done H2: yeah and everything was free and we wanted too that girls feel like they can feel beautiful and don't have to pay money for that's so yeah we made it all to be like H1: today it's about you we are working to make you beautiful better H2: so like people who can like put make up on, like they work with it so on H1: yeah, it was hard to get volunteers but... we did it... H2: yeah, not many people want to work for free

J: What was the purpose of the school project, the research? What you did?

H1: As we set before to make them, to make the girls come and think yeah, we wanna do this for you, it's all for you, it's not just about the boys all the time because most of, most of the places it's all about boys, they focus on boys but we don't want, we don't want that, we want girls too, we want to be equality I think... H2: I think it was like the research, I think it was like 67% of the money go to the boys so we wanna change that and like make equal like (H1: 50 50) yeah 50 50 so that's we like offering everything like girls H1: it's not just about focus in the girls, we just wanna to be equal because boys don't have to get invited, they come anyways girls are mostly more shy and you have to talk to them H2: and they have rules at home H1: yeah H2: so they can't go out at night H1: specially here the parents are stricter, they have to trust us to make them youngsters come to us so H2: so that's why we have to work with the girls H1: yeah, we have to focus on more. (Private interview with Koutcho and Schyman 1.6.2014.)

Myös Alijevski (private discussion 28.5.2014) toteaa tyttöihin panostettaessa poikien tulevan kuitenkin mukaan. Hyviä asioita tapahtui tämän suuren tyttöjen illan jälkeen. Undergroundilla on tavallisesti ollut joitain tyttöjen iltoja, mutta tämä ilta rikkoi ennätykset. Tyttöjen illoissa ei ole aikaisemmin ollut niin paljon tyttöjä paikalla ja todennäköisesti koko Jönköpingissä ei ole ollut mitään tällaista aikaisemmin. Tämä on siis alku järjestäjien "bisnekselle". Kun he toimivat Undergroundin kanssa, he antavat harrastuskeskukselle paremman maineen yhteisössä. Alueella on myös muita toimijoita, jotka ovat olleet yhteydessä Undergroundin pääohjaajaan, ja he ovat kysyneet, voisivatko tämän tapahtuman järjestäneet tytöt auttaa myös heidän tyttötyössä. Jönköpingin kunta on jo pitkään halunnut luoda enemmän aktiviteetteja tytöille, mutta käytännössä se ei ole helppoa. Kuitenkin kunta on oikeassa suunnassa pidemmällä aikavälillä. (Koutcho ym. 2013, 10.)

2.4.2 Underground fyysisenä tilana

Underground sijaitsee kätevästi kauppakeskuksen ja kirkon läheisyydessä Råsslättin lähiön keskellä. Myös bussilla pääsee aivan lähelle. Samassa rakennuksessa nuorisotilan kanssa on uimahalli, kirjasto, koulu, avoin esikoulu ja kunnan nuorisotila. Rakennusta kutsutaankin nimellä Stadsgården eli kaupungin tila tai puutarha. Underground on osuva nimi, tila on melko kirjaimellisesti maan alla, sillä se on rakennuksen pohjakerroksessa. Samaisesta syystä siellä ei juuri ole ikkunoitakaan, mikä rajaa luonnonvalon pois. Muuten

tilat on remontoitu mukaviksi ja viihtyisiksi muutama vuosi sitten talkoovoimin. Sisustus on kiva ja nuorekas sekä muhkeita sohviakin löytyy. Ajan myötä sisustus on vähän kärsinyt nuorten käyttäessä tilaa, mutta se ei haittaa, sillä heidän käyttöönsä tila on luotukin. Hengaustilassa eli päätilassa voi pelata erilaisia lautapelejä, biljardia ja kaikenlaisia muita pelejä. (Päiväkirjamerkinnot 7.5.2014. ja Koivuniemi 2010.) Kuva 1. Underground takana olevassa, sinikattoisessa StadsGården -rakennuksessa. Kuva on otettu ruokakaupan edestä. Kuvaaja: Jonna Koivuniemi.

Undergroundin keittiössä on oikein pizzan paistamiseen tarkoitettu uuni, joka tekee pohjasta tavallista uunia paremman. Jokaisessa illassa nuorille myydään edullisesti syötävää, kuten kebabia, ranskalaisia, pizzaa, toasteja, suklaata, karkkia sekä juomaksi mehua ja limsaa. Tytöt ovat tuunanneet itse melkein kokonaan ison tanssisali (B-halli), maalanneet seinät lilaksi ja tehneet joitakin kuvia seinille. Tanssisali on nyt Etelä-Ruotsin paras tanssi-paikka (ohjaajani kertoman perusteella), sillä kaikki on suunniteltu tanssin kannalta sopivaksi. Tanssisalia on käyty ihailemassa pitempienkin matkojen takaa. Myös toinen tyttöjen huone, yleisen olohuoneen takana, on heidän itsensä sisustama. Siellä on esimerkiksi sohvia ja videotykki leffailtoja varten. Nämä tyttöjen tilat ovat saaneet myös huomioita medialta, esimerkiksi paikallislehti julkaisi niistä jutun niiden valmistuttua. Pojille on suunnattu

puutyötila, joka ei käsittääkseni kuitenkaan ole tytöiltä täysin kielletty alue. Undergroundin tiloihin kuuluu myös pieni studiohuone, jossa nuoret voivat harjoitella laulamista, soitamista ja niiden äänitykseen tarvittavien ohjelmien käyttöä. Undergroundilla on myös käyttöoikeus rakennuksen A-halliin eli liikuntasaliin, joka on kovassa käytössä, kun erityisesti pojat ovat innokkaita pelaamaan jalkapalloa siellä. (Päiväkirjamerkinnot 7.5.2014 ja Koivuniemi 2010.) Undergroundilla sijaitsee myös muutama salainen piilokamera, jotta he voivat paljastaa syrjinnän ja vallan hyväksikäytön, joita mahdollisesti tapahtuu. (Magnusson 2014b.)

Undergroundin logo on saanut inspiraatiota rakennuksen pääsisäänkäynnistä (vertaa kuvia 1. ja 2.). Pääsisäänkäynti on usein lukossa Undergroundin ollessa auki (rakennuksen muut tilat kiinni), joten nuoret kulkevat tilalle pienemmästä sivuovesta. Sivuoven luona on myös rakennuksen jätteenkäsittelyhuone, minkä vuoksi haju ei aina ole miellyttävä, mutta huonetta yritetään saada siirrettyä, jolloin myös Underground saisi lisätilaa käyttöönsä. (Päiväkirjamerkinnot 7.5.2014 ja Koivuniemi 2010.) Kuva 2. Logon kuva on otettu nuorisotilan seinästä sisältä. Lisää kuvia Undergroundista liitteessä 4. Kuvaaja: Jonna Koivuniemi.

3. TUTKIMUSKYSYMYS, -MENETELMÄ, -AINEISTO JA TOTEUTUS

Ensimmäisenä tässä luvussa esittelen tutkimuskysymyksen ja tavoitteet, minkä jälkeen alaluvuissa kerron tarkemmin käytetyistä tutkimusmenetelmistä ja -aineistosta. Lopuksi vielä pohdin tutkimukseen tekoon liittyviä eettisiä kysymyksiä, joita kohtasin matkan varrella, tutkimusta tehdessäni.

Päätutkimuskysymyksenäni on: Miten maahanmuuttajataustaiset tytöt kuvaavat Underground-nuorisotilaa sosiaalisena tilana?

Tarkempina tavoitteina on selvittää, mitä merkityksiä tytöt antavat tilalle ja sen sosiaalisuudelle, millainen on maahanmuuttajataustaisten tyttöjen näkemys nuorisotilan tilallisuudesta ja millainen merkitys sukupuolella ja etnisyydellä on tässä kokonaisuudessa. Pro gradussani aiheita ovat maahanmuuttajataustaiset tytöt (erityisesti luvut 2.2 Sukupuoli ja 2.3 Monikulttuurisuus) ja nuorisotilan tilallisuus eli tilan sosiaaliset merkitykset (luku 2.1 Tilallisuus nuorten näkökulmasta). Nämä kaksi aihetta ovat siis tutkimukseni tekijät, joista haen tietoa erikseen, ja sitten aineistoni kautta tutkin niitä yhdessä.

3.1 Tutkimusmenetelmä

Etnografia on ihmisistä ja tutkittavasta yhteisöstä kirjoittamista osallistuvan havainnoinnin kautta. Havainnointi ja ymmärtäminen ovat oleellinen osa etnografiaa. (Metsämuuronen 2005, 207.) Oma osallistuva ja havainnoiva kenttäjaksoni toteutui Ruotsissa, Råslättin lähiössä sijaitsevalla Underground-nuorisotilalla kesällä 2014 kolmen kuukauden pituisena jaksena. Vaikka etnografian vaiheet yleisesti kuvataan loogisesti järjestyksessä etenevinä, niin kuitenkin ne ovat päällekkäisiä ja lomittuvat toisiinsa. Analyysin voidaan nähdä alkavan jo kentältä, niistä päätöksistä, katseista, rajauksista ja muistiinpanoista, joita tutkija tekee. Fyysiset tapahtumat muovaantuvat kirjoituksiksi kentältä ja kokemukset muuttuvat teksteiksi havaintoja kirjoitettaessa. (Palmu 2008, 167.) Näen vaiheiden menneen päällekkäin myös omaa tutkimusta tehdessäni.

Etnografinen haastattelu sopii tutkimuksiin, joissa tutkija on kunnioittavassa ja jatkuvassa suhteessa haastateltavien kanssa. Suhteen tulee olla läheinen, jotta syntyy aitoa vuorovaikutusta haastateltavan ja haastattelijan välille. Etnografinen haastattelu auttaa saamaan rikasta ja yksityiskohtaista aineistoa heiltä, jotka ovat osa tutkittavaa sosiaalista maailmaa. Tärkeää on aineistonkeruun pitkäkestoisuus ja tiheä yhteys tutkittavien kanssa. Haastateltavia voi myös haastatella uudelleen. Haastateltavien ja haastattelijan suhde voi vaikuttaa tutkimuksen aiheeseen ja kysymyksiin ja kuinka niitä on lähestytty ja niihin vastattu, eli miten yhteistyön tarkoitus ottaa paikkansa. (Heyl 2001, 369, 380.) Suomalaisena oli hieman vaikeaa saada uutena ihmisenä kontaktia tyttöihin tai luoda hyviä suhteita heidän kanssaan. Olin ollut vain muutaman viikon Ruotsissa aloittaessani haastattelut, joten Peter ja jotkut tytöistä, niin sanotut porukan johtajat, auttoivat minua saamaan kontaktia muihin tyttöihin. Peter sanoi, että menee noin kaksi vuotta, jotta tytöt alkavat luottamaan uuteen aikuiseen. Joten jos olisin työskennellyt Undergroundilla kaksi vuotta ennen haastatteluja ja tätä tutkimusta olisin varmaan saanut erilaisia, ehkä syvällisempiä vastauksia. Mutta tästä huolimatta olen tyytyväinen, sillä sain hyvät haastattelut ja muun aineiston. Haastatteluiden teema ja kysymykset olivat helppoja, joten en usko, että läheisen suhteen puute haittasi tutkimustani. Underground on julkinen tila enkä kysynyt nuorten henkilökohtaisesta elämästä, joten nämäkin tekijät helpottivat haastattelutilanteita.

Puolistrukturoitu haastattelu sopii tutkimuksiin, joissa on etukäteen päätetty, millaista tietoa halutaan siitä aiheesta, jota tutkitaan. Näin ei tarvitse antaa haastateltaville suurta vapautta haastattelutilanteessa. (KvaliMOTV.) Haastattelua kannattaa käyttää aina, kun se on mielekäs aineistonkeruutapa, sillä perusmenetelmänä se soveltuu moniin tilanteisiin (Metsämuuronen 2005, 224). Näin tekemäni haastattelut ovat keskeinen osa aineistoani ja ne ovat puolistrukturoituja, etnografisia haastatteluja. Kysyin kaikki kysymykset, jos en muuten saanut niihin vastausta. Valitsin tämän haastateltavan, koska se oli minulle tutkijana helpoin tapa toteuttaa haastattelut vieraalla kielellä, kun kaikki kysymykset ovat valmiina, ja olin miettinyt etukäteen mitä sanon. En ollut ennen tehnyt työtä englanniksi.

Naistutkimuksessa tarkastellaan tekstin henkilökohtaisuutta, minän positioita ja kirjoittaja minää. Kirjoittajalla on aina jokin positio ja tutkija-kirjoittajalla on koko ajan valta tehdä valintoja. Tutkijan ruumiillisuus on väistämätöntä ja itsestään selvää etnografiassa, joten

tekstissäkin tulisi näkyä tutkijan kokemukset. Näin kirjoittajalle avautuu mahdollisuus reflektointiin. Sen lisäksi tekstin pitäisi tarjota lukijoille mahdollisuus tarkastella kenttätutkimuksen aikana syntyneitä moninaisia suhteita; tutkijan sisäisiä, tutkijan ja kentän välillä sekä tutkittavien välillä. Kirjoittajan tulee myös päättää aikamuoto, jossa hän kirjoittaa. Etnografiassa kentän tapahtumista usein kirjoitetaan preesensissä. Aikamuotojen yhteneväisyys on hyvä kielen sujuvuuden vuoksi, mutta vaihtelevat muodot nostavat selkeämmin esiin tutkimuksen kerroksellisuuden ja prosessimaisuuden. (Palmu 2008, 170–171.)

Etnografiseen intuitioon vaikuttavat aistit, tunteet sekä tutkijan esitieto. Tehdäkseen osallistuvaa havainnointia ei tutkijan tarvitse tuntea tutkimuskohdettaan ennalta. Raunola kutsuu ennalta tuntemista osallisuudeksi, joka syntyy kaikesta siitä kiinnostuksesta, esitiedosta ja kokemuksesta, jonka tutkija on etsinyt ennen tutkimukseen ryhtymistä. (Raunola 2010, 286–287.) Itse en tuntenut tutkimuskohdettani ennalta juuri lainkaan. Ensinnäkin Ruotsi oli maana sen verran vieras, etten ollut koskaan viettänyt siellä muutamaa päivää enempää enkä ollut aiemmin käynyt Jönköpingissä ennen harjoitteluani. Kiinnostukseni kohteeseen kuitenkin oli suuri. Luin nuorisotyöstä maahanmuuttajatyttöjen parissa ennen kentälle lähtöä sekä yhden kirjan islamista, sillä sain tietää, että heitä asuu Underground-nuorisotilan alueella paljon. Kirja oli nimeltään *Askel varjoihin, miksi naiset kääntyvät islamiin* ja sen kirjoittaja Rosemary Sookhdeo. Halusin tietää aiheesta jotain yleissivistyksen tietotasoa syvällisempää, joten kyseinen kirja vastasi hyvin tähän tarpeeseen.

Heikkinen näkee tutkijan paikantumisen kentällä paremmin kollektiivisena ilmiönä, jossa tutkijan ja tutkittavien välinen suhde vaikuttaa paikantumiseen. Tutkija on sukupuolen, kansallisuuden (mahdollisesti etnisyyden) ja monien sosiaalisten ryhmien edustaja. Muiden ryhmäkategorioiden lisäksi myös sukupuoli ja etnisyydellä on merkitystä tieteen epistemologisessa, teoreettisessa ja yhteiskunnallisessa rakentumisessa. Tutkijan kenttätyö on ruumiillista, mikä saattaa helposti tuottaa liian yksilöllistä aineistoa, painottuen esimerkiksi tutkijan henkilöhistoriaan. Tutkimukseen tekemiseen vaikuttavat läheisyyttä tuovat ja etäännyttävät tekijät, esimerkiksi sukupuoli (Heikkinen 2010, 225, 231). Ollessani samaa sukupuolta tutkittavieni tyttöjen kanssa sain varmasti läheisemmän suhteen heihin kuin mitä miestutkija olisi saanut. Toisaalta myös se, että en ollut ruotsalainen, asetti minut lähemmäksi tutkittaviani, mutta maahanmuuttajataustaiset tytöt eivät luota uusiin aikuisiin helposti. Lue tästä tarkemmin luvusta 3.4 Eettisiä pohdintoja.

Etnografia lasten kanssa on suurelta osin heidän jokapäiväisen elämänsä tutkimista, kuten heidän peliensä, ystävyysuhteidensa ja ikätoveriensä välisen vuorovaikutuksen. Kaikissa näissä sosialisatio on keskeistä. Kulttuurisen oppimisen prosessin ymmärtäminen on keskeistä. Ei tule havainnoida vain aikuisten käytöstä lapsia kohtaan, vaan tärkeää on myös nähdä lapset sosiaalisina toimijoina heidän oikeuksiensa kanssa, havainnoida ja ymmärtää, mitä se on, mitä lapset tekevät keskenään sekä sen lisäksi sitä, mitä he tekevät heidän aikuisten huolehtijoiden kanssa. Kaikkein tärkeintä on kuitenkin selvittää lasten oma mielipide suoraan heiltä. (Allison 2001, 250.) Tämän uskon toteutuneen tehdessäni etnografiaa Undergroundilla, sillä ystävyysuhteet ja vuorovaikutus olivat keskeisessä asemassa. Välillä havainnoin vain nuoria, vaikka usein he kaikki olivat yhdessä niin, että osa oli johtajuuskoululaisia, jotka ohjasivat jotain toimintaa. Kuitenkin onnistuin ainakin selvittämään tyttöjen mielipiteitä suoraan heiltä haastattelemalla vain heitä.

3.2 Aineisto

Aineiston pääosana on 18 haastattelua, joihin osallistui yhteensä 22 Underground-nuorisotilalla käyvää maahanmuuttaja tai maahanmuuttajataustaista tyttöä. Lukumäärä sisältää myös testihaastattelut. Harjoittelussa tekemässäni tutkimuksessa oli mukana myös viisi haastattelua Undergroundin Autokoulua käyviltä tytöiltä. Mutta nämä eivät ole mukana tässä tutkimuksessa, sillä ne keskittyivät vain Autokouluun eivätkä näin ollen kuvaa Undergroundin tilallisuutta ollenkaan. Haastatteluiden lisäksi aineistoon kuuluvat oma blogini, valokuvia nuorisotilalta, joitakin päiväkirjamerkintöjä, muistiinpanot ja sähköpostit ohjaajani kanssa käydyistä keskusteluista sekä nuorisotilan säännöt ja pedagogiset linjaukset. Kaksi jälkimmäistä löytyvät liitteistä 1 ja 2. Rantala (2008, 148) toteaa tutkimuksensa kuvien, tekstien, keskusteluiden ja kokemusten muodostaen yhdessä uuden kokonaisuuden, joka on hänen tulkinta tapahtumista. Näin myös oman tutkimukseni aineiston eri osat ovat vuoropuhelussa keskenään muodostavan uudenlaisen kokonaiskuvan: minun tulkintani Underground-nuorisotilasta.

Pidin blogia harjoitteluuni liittyen jo vähän ennen Ruotsiin lähtöä sekä vähän aikaa vielä Suomeen paluun jälkeenkin. Blogi on perustettu alun perin vuonna 2010 opiskelu tehtäviä varten. Ensimmäinen harjoitteluuni liittyvä bloggaus on tehty 29.3.2014 otsikolla Lähtöfiiliksiä osa yksi ja viimeinen 24.9.2014 otsikolla Tutkimus julkaistu! / The research have published now! © (Koivuniemi 2010.) Muut aineiston materiaaleista on kerätty varsinaisena harjoitteluajankana, jolloin olin Ruotsissa kolme kuukautta, toukokuun alusta heinäkuun loppuun. Muistiinpanoja on myös yhdeltä huhtikuun viikolta, joka oli osa harjoitteluani, kun lähettäjäorganisaationi järjesti työntekijöilleen koulutuksen Suomessa.

Haastatteluiden tytöt osallistuvat Johtajuuskouluun, Drop in -iltoihin, tyttöjen iltoihin tai muihin heille Undergroundin kautta organisoituihin aktiviteetteihin. Neljässä haastattelussa on kaksi tyttöä samaan aikaan. Haastattelurunko on liitteenä, mutta englanniksi, koska haastattelut toteutettiin englanniksi. Kaikki tytöt ovat 12–22-vuotiaita ja melkein kaikki heistä ovat maahanmuuttajataustaisia eli kotoisin Ruotsista. Loput ovat maahanmuuttajia. Työillä oli eri uskontotaustoja, esimerkiksi konservatiivinen muslimitausta. Uskontotaustaa ei kuitenkaan kysytty haastatteluissa, vaan sain tietää siitä ohjaajaltani.

Tutkimuksen haastattelupaikat vaihtelivat. Tein haastatteluja Underground-nuorisotilalla (kun se oli auki, tyttöjen huoneessa, ja kun se oli kiinni, olohuoneessa), Råslättin kirkon toimistolla ja Jönköpingsin kunnan nuorisotilalla (kun se oli auki). Muutaman tein myös ulkona Råsslätt-puistossa, koska oli hyvä ilma eikä minulla ollut aina avaimia sisätiloihin. Melkein kaikki tytöt ovat käyneet useita kertoja ja säännöllisesti Undergroundilla, mutta viisi tyttöä on käynyt vain muutaman kerran, koska he olivat niin nuoria tai vain paikan vasta löytäneitä. Oli mielenkiintoista saada myös näiden uudempien ja nuorempien vastauksia. Kuitenkaan heidän vastauksensa eivät olleet erilaisia kuin muiden. Kaksi tyttöä kirjoitti heidän vastauksensa ja lähettivät ne Facebookin välityksellä minulle. Mutta mielestäni on parempi saada vastaukset haastattelussa, sillä kirjallisen vastauksen antaneet eivät vastanneet joka kysymykseen ja vastauksien saamiseen meni paljon aikaa. Heitä täytyi muistuttaa vastaamisesta monta kertaa, mutta myöskään haastatteluajan sopiminen heidän kanssaan ei yrityksistä huolimatta onnistunut, sopivaa aikaa ei löytynyt. Päätin ottaa myös kirjallisia vastauksia vastaan, sillä minulla oli ongelmia kesäkuussa saada haastateltavia tarpeeksi. Mutta heinäkuu yllätti, kun sain lopulta haastatteluja vähän enemmän kuin mitä olisin tarvinnut. Aineistoni saavutti kylläntymispisteen, sillä vastaukset alkoivat toistaa itseään.

Loimme myös Facebook-ryhmän tytöille, jotka voisivat osallistua haastatteluihin. Kerroin siellä tutkimuksesta asioita, joita osallistujien olisi hyvä tietää etukäteen, tytöt saivat kysyä kysymyksiä (näitä ei montaa ilmaantunut) ja sovimme haastatteluajoja ryhmän kautta. Lisäksi myös ohjaajani kuului ryhmään, sillä hänellä oli minua enemmän vaikutusta saada tytöt todella osallistumaan. Ryhmä toimi melko hyvin, mutta siellä oli liian vähän tyttöjä, ja heitä oli hieman hankalaa saada lisää. Kesäkuussa menin kunnan nuorisotilalle, joka sijaitsi myös Råsslättissä ja oli auki, mutta Underground oli silloin kiinni. Sieltä sain lisää haastateltavia tyttöjä, sillä osa tytöistä käy molemmilla nuorisotiloilla. Viimeiset haastattelut sain heinäkuussa, kun Underground oli taas auki.

Etnografiassa aineiston rajaaminen on oleellista, mutta haasteellista. Usein ongelmana on aineiston suuruus. Kenttätyövaihe on usein pitkä, jolloin aineistoa ja kirjoitusta syntyy runsaasti. Ongelmaksi koituu se, kuinka tiivistää kaikki sopivaan pituuteen kadottamatta moninaisia tapahtumia, suhteita ja vivahteita. Suuruudesta ja eri vaiheista pitäisi edetä yhteenvetoja tehden kohti keskeisintä, kuitenkin erot huomioiden. (Palmu 2008, 165.) Analysoin kesällä 2014 harjoittelussa tekemäni haastattelut nyt huhtikuussa 2015 uudelleen. Nyt liitän analyysiin myös muun mainitsemani etnografisen aineiston, mutta kesällä analysoin pelkkiä haastatteluita. Harjoittelussa näkökulma oli vain siinä, miksi tyttöjä käy Underground-nuorisotilalla niin paljon. Nyt näkökulmani on se, mitä tytöt kertovat Undergroundista tilana ja millaisia sosiaalisia merkityksiä he sille antavat. Olen lukenut myös esimerkiksi koko lukuvuoden kestävästä kenttäjaksoista, joten omani ei onneksi ollut kuin kolme kuukautta. Silti välillä tuntuu, että aineistoa on liikaa, mutta teen parhaani sen halluun ottamiseksi.

3.3 Analyysimenetelmä

Analyysimenetelmäni on teorialähtöinen teema-analyysi. Teorialähtöinen analyysi perustuu tietynlaiseen teoriaan, malliin tai auktoriteetin ilmaisemaan pohdintaan. Tämä malli tulee kuvailla tutkimuksessa. Näin tutkittava ilmiö määritellään jonkin aiemmin tiedetyn mukaisesti. Idea on siis se, että analyysiä suuntaa jo aiemmin tiedetyn pohjalta luodut

raamit, joita koetellaan uudessa ympäristössä. Aineistoa suhteutetaan mallin kategorioihin, jotka on muotoiltu valmiiksi tutkimuksen teorialuvussa. Teemoittelussa korostuu se, mitä jokaisesta teemasta on kerrottu, ja sen tarkoitus on löytää aineistosta tietynlaisia teemasta kertovia näkökulmia. (Tuomi & Sarajarvi 2009, 93, 97–98.) Olen toteuttanut oman tutkimukseni juuri näin hyödyntäen teorialähtöistä analyysiä. Analyysini pohjana oleva teoramalli on esitelty perusteellisemmin luvussa 2.1.2 Tiukka ja väljä tilallisuus. Malli on Kiilakosken ja muiden (2011, 68) kehittämä malli nuorisotilan väljyyttä hajottavista tekijöistä. Osa teemoistani nousee suoraan kyseisestä mallista, mutta se toimii koko analyysini pohjana. Luettuani aineistoa muutaman kerran läpi lähdin alleviivaamaan näihin eri teemoihin sopivia kohtia ja näkökulmia. Pian huomasin, että on tarve kahdelle lisäteemalle teoramallin ulkopuolelta. Seuraavaksi kerron tarkemmin teemoista ja niiden synnystä.

Otin suoraan neljä ensimmäistä luokkaa hajottavien tekijöiden jaottelumallista. Kiilakoski ja muut eivät olleet numeroineet viidettä luokkaansa, jonka he kuitenkin selkeästi mainitsivat. Annoin siis lisäksi mainituille ulottumattomissa oleville tekijöille numeron viisi. Näiden viiden lisäksi loin kuudennen teeman, joka sisältää väljyyttä tuovat, positiiviset tekijät, sillä kaikki aineistossani nuorisotilaa kuvanneet kohdat eivät sopineet niiden viiden rajoittavan tekijän sisään. Analyysissä ensin käyttämäni teemat olivat: 1) ohjaajalähtöiset ja tiedostetut tekijät, 2) ohjaajalähtöiset, mutta tiedostamattomat tekijät, 3) tilan toimintakulttuuri, 4) toisten nuorten toiminta, 5) ulottumattomissa olevat tekijät ja 6) väljyyttä luovat ja positiiviset tekijät, joka sisälsi myös viisi alateema. Ne olivat hauskuus, aktiviteetit ja halu ohjata niitä, yhteisö, ohjaajat ja turvallisuus. Näiden kuuden pääteeman perusteella tuloslukuni muodostui melko hankalasti ymmärrettäväksi, joten palautetta saatuani päätin muuttaa teemani selkeimmiksi. Päätin nostaa esiin kaksi analyysiäni selkeästi ohjaavaa pääteemaa, jotka olivat nuorisotilan väljyyttä lisäävät eli positiiviset tekijät ja väljyyttä hajottavat eli negatiiviset tekijät. Sitten otsikoin alateemat uudelleen mielenkiintoisemmiksi ja sisältöään selkeämmin kuvaavimmiksi.

Positiivisten tekijöiden alateemoja on viisi ja ne ovat 1) ilmapiirin hauskuus, 2) aktiviteetit ja halu ohjata niitä, 3) tilalle muodostuva yhteisö, 4) hyvät ja tunnetut ohjaajat sekä heidän tiedostamaton toimintansa ja 5) nuorisotilalla koettu turvallisuus. Nämä väljyyttä lisäävät tekijät nousevat teoramallin ulkopuolelta, sillä ne tulivat esiin aineistossani, mutta

ne eivät sopineet teoriamallin tiukkoihin tekijöihin. Kuitenkin ohjaajien tiedostamaton toiminta nousee teoriamallista, mutta se on muutettu negatiivisesta positiiviseksi. Negatiivisten tekijöiden alateemat ovat 1) mainostuksen muodot ja sovitut säännöt, 2) toimintakulttuurina tyttöihin panostaminen, 3) kaverit ja yhteisö sekä 4) tilan sijainti ja kulkuyhteydet. Nämä väljyyttä hajottavat tekijät nousevat analyysini pohjana olevasta teoriamallista ja niitä on yhteensä neljä. Näin pääteemoja on kaksi, jotka sisältävät yhteensä yhdeksän alateemaa. Tulokset osio eli luku neljä on otsikoitu näiden teemojen mukaan.

Liitteenä numero kolme on alkuperäinen kysymyslomake, jolla toteutin haastattelut harjoitteluni aikana Ruotsissa. Kysymyslomake on luotu harjoittelussa tekemäni tutkimuksen (josta kerrottu tarkemmin luvussa 1 Miten kaikki alkoi?) tarpeista käsin, joten siksi tilallisuus ei suoraan näy monissakaan kysymyksissä. Samasta syystä yhden kysymyksen vastaukset saattavat nyt olla eri teemojen sisällä, eikä alkuperäisiä kysymyksiä näy näissä nykyisissä teemoissa niin selvästi. Kysymyslomake on kuitenkin pohja nyt uudelleen analysoimilleni haastatteluilleni. Välillä analyysiä tehdessäni huomasin, että yhden kysymyksen vastaus sopi useampaan teemaan, joten vastaukset on pilkottu ja sekoittunut eri teemoihin. Teemat ovat nyt täysin erilaiset kuin harjoittelussa tekemässäni tutkimuksessa. Jätin kolme kysymyslomakkeen kysymyksistä vastauksineen pois nyt, sillä ne eivät kuvanneet Undergroundia tilallisuuden näkökulmasta. Nämä kysymykset ovat 'milloin tulit ensimmäisen kerran Undergroundille', 'kuinka usein käyt tilalla' ja jos haastateltava kävi muillakin nuorisotiloilla niin 'käytkö siellä yhtä usein kuin Undergroundilla'. Lisäksi taustakysymyksen vastaukset on kerrottu tarvittavin osin luvussa 3.2 Aineisto eikä tulosluvussa.

3.4 Eettisiä pohdintoja

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta arvioitaessa arvioidaan koko tutkimusprosessia ja keskeisenä kriteerinä on tutkija itse. (Eskola & Suoranta 1998, 211). Olen pyrkinyt tuomaan esiin tutkimukseni eri vaiheet ja niihin vaikuttavat tekijät sekä tekemäni valinnat perusteluineen mahdollisimman hyvin. Litteroin haastattelut parhaani mukaan, niin kuin puheen ymmärsin ja kuulin, mutta joissain kohdissa oli vaikeuksia ymmärtää, mitä sanaa

haastateltava tarkoitti. Tällöin käytin sanakirjaa apuna, ja edelleen epäselviksi jääneet kohdat eivät onneksi olleet keskeisiä sisällön kannalta. Tulosluvun lainaukset ovat myös alkuperäisessä muodossa. Tutkija käyttää aina valtaa määritellessään ja rajatessaan tutkimuskohdettaan, käyttäessään teoriaa, käsitteitä, luokitteluita ja tehdessään johtopäätöksiä (Heikkinen 2010, 216). Tutkijan itse on hyvä tiedostaa tämä, jotta hän voi miettiä käyttämänsä vallan seurauksia. Esimerkiksi sitä, miten se vaikuttaa tutkittaviin. Selkeä kenttäjaksoni Ruotsissa rajaa ja määrittelee paljon omaa tutkimustani ja aineistoani, eikä niihin ole voinut paljoa jälkeempään vaikuttaa.

Vahvistavuudella tarkoitetaan tehtyjen tulkintojen saamaa tukea muista samaa aihetta koskevista tutkimuksista (Eskola & Suoranta 1998, 213). Olen esitellyt aikaisempia tutkimuksia tilallisuudesta, monikulttuurisuudesta ja sukupuolesta luvussa 2 Tilallisuus ja monikulttuurisuus. Esittelen niitä lisää myös tulosten yhteydessä, luvussa 4 Undergroundin tilallinen merkitys, erityisesti omia tuloksiani tukevia aikaisempia tutkimuksia. Tulokseni ovat osittain samanlaisia kuin aikaisemmissakin tutkimuksissa on esitetty.

Haastatteluiden ongelmana on, että usein ne otetaan liian realistisesti, jolloin tutkija ajattelee haastateltavien kertoman olevan täyttä totta. Mutta tulisi muistaa, että haastatteluihin liittyy esimerkiksi monia lähdevirheitä niin haastattelijan kuin haastateltavankin vuoksi. (KvaliMOTV 2014.) Tämä tarkoittaa, että erilaiset haastattelutilanteet vaikuttavat tässä tutkimuksessa. Joskus niissä oli paljon taustääntä ja joskus hiljaista. Mutta itse en usko näiden syiden vaikuttaneen tässä tutkimuksessa liikaa, koska haastatteluiden teema ja kysymykset olivat niin helppoja, että niihin voi vastata missä vaan. Jos tekisin saman haastattelun uudestaan jonkun tytöistä kanssa, mutta eri paikassa, niin vastaukset voisivat olla erilaisia, sillä aika ja paikka vaikuttavat vastauksiin. Underground on julkinen tila eikä kysynyt nuorten henkilökohtaisesta elämästä, joten nämä tekijät helpottivat haastattelutilanteita. Luottamuksellisuus ja anonymiteetti eli nimettömyys ovat tärkeitä tutkimuksen tietojen käsittelyssä. Myöskään tutkimuksen tuloksia julkistettaessa tutkittavien henkilöllisyys ei saa paljastua. (Eskola & Suoranta 1998, 57.) Pyrin noudattamaan anonymiteettia mahdollisimman hyvin alusta loppuun tutkimusta tehdessäni. Olen yrittänyt pitää tytöille lupaamastani hyvästä anonymiteetista huolta. Siksi tuloksissa ei mainita nimiä tai muitakaan liian henkilökohtaisia asioita. Myös harjoittelun ohjaajani olisi varmasti huomauttanut, jos hän olisi nähnyt Pro gradua edeltäneessä tutkimusraportissani jotain, mistä tytöt voisi tunnistaa liian hyvin.

Aineistoa on riittävästi, kun aihe ja sen tehtävä ovat täyttyneet. Saturaatio on ratkaisu aineiston riittävyden kysymykseen. On järkevää ajatella, että dataa on tarpeeksi, kun uudet vastaukset eivät tuo tutkimuskysymyksen kannalta uutta tietoa ja ne alkavat toistaa itseään. (KvaliMOTV 2014.) Minulla on 18 haastattelua ja viimeisiä tehdessä saturaatiota oli havaittavissa, sillä uudet haastattelut tuottivat samoja vastauksia. Mutta silti oli mielenkiintoista saada vastauksia myös Undergroundissa vähemmän mukana olleilta tytöiltä. Uskon, että haastatteluita on nyt hyvä määrä, sillä enemmän olisi ollut liikaa.

Kuva-aineisto tulee huomioida tutkimuksen eettisissä pohdinnoissa. Rantala (2008, 145) toteaa myös, että kameran tulee olla suljettuna, kun käsitellään arkaluonteisia tai henkilökohtaisia asioita, sillä se saattaa estää luontevaa ja luottamuksellista ilmapiiriä. Omassa aineiston keruuvaiheessa otin kuvia nuorisotilalta lähinnä silloin, kun se ei ollut vielä auennut nuorille. Myöskään tilallisuuden kannalta ihmiset eivät ole kovin oleellisia kuvisani. Tässä tutkimusraportissa on eettisistä syistä julkaistu vain kuvia, joissa ei esiinny ihmisiä. Blogissani esiintyviltä ihmisiltä on kysytty lupa kuvan julkaisemiseen, mutta sielläkään ei esiinny kuvia tilalla käyneistä nuorista.

Tein kaikki haastattelut itse englanniksi, ja vain muutaman kerran mukana oli toinen nuori, joka toimi tulkkina englannista ruotsiksi tytöille. Hänen ei kuitenkaan tarvinnut kääntää joka kysymystä eikä koko haastattelua. Uskon, että olisi ollut parempi, jos molemmat, sekä haastattelija että haastateltava, olisivat voineet käyttää äidinkieltään, mutta tässä tapauksessa se ei onnistunut. Joka tapauksessa uskon saaneeni todella hyviä vastauksia tytöiltä, koska aihe ja kysymykset olivat perustasoa ja helppoja. Vain muutaman kerran oli vaikea tilanne, kun en osannut selittää kysymystäni paremmin tai eri tavalla englanniksi. Monet tytöistä ajattelivat ennen haastattelua, että se on liian vaikea, koska he eivät osaisi tarpeeksi hyvin englantia, mutta haastattelun aikana tai sen jälkeen he huomasivat että se olikin helppoa. Uskon heidän saaneen lisää rohkeutta käyttäen englantiaan, ja monet heistä sanoivat, että oli mukava tavata uusi ihminen. Oma englantiniikin on nyt paljon parempi harjoittelun jälkeen kuin ennen sitä. Olen yllättynyt, kuinka tein sen ja kuinka hyvin tytöt puhuivat englantia, kun emme tarvinneet enempää tulkkia.

Ennen haastatteluja kerroin tytöille tulevani Suomesta, Tampereen yliopistosta ja tekeväni harjoitteluani siellä. Kerroin myös, että Peter on ohjaajani ja teen tutkimusta, koska ohjaajat Undergroundilla haluavat tietää, miksi heillä on niin paljon maahanmuuttajatyttöjä mukana toiminnassaan. Lisäksi mainitsin, että tulen käyttämään tuloksia myös Pro

gradu -tutkielmassani sekä Peter hyödyntää niitä myös. Kerroin tämän, koska tytöillä on oikeus tietää nämä asiat (mistä tulen ja mitä teen) ja erityisesti missä ja kuka tulee käyttämään haastatteluiden tuloksia. Tieto siitä, että Peter saa tietää tuloksista, saattoi myös vaikuttaa siihen, mitä tytöt puhuivat. Mutta sain myös negatiivista tietoa Undergroundin toimintaan liittyen. Tämä lisää tutkimuksen luotettavuutta, kun tulokset ovat monipuolisemmat.

Tein ensiksi kolme testihaastattelua, mutta niissä ei ilmaantunut mitään, mitä olisi pitänyt muuttaa. Sain sitä, mitä halusin. Myöhemmin huomasin kuitenkin joitain vaikeita kysymyksiä, mutta ne eivät olleet vaikeita kaikille tytöille. Sain siis osalta niihin parempia vastauksia kuin toisilta, mutta en usko sen haittaavan, sillä en osannut selittää niitä paremmin. Vaikeimmat kysymykset olivat 'mitä haluaisit tehdä' (What would you like to do?) ja 'kuinka kiinnostuit tästä toiminnasta' (How did you become interested in this activity?). Kaikki tytöt eivät tieneet, mitä haluaisivat tehdä, joten siksi se saattoi tuottaa hankaluuksia ja kiinnostus kysymystä kaikki eivät ymmärtäneet oikein. Jälkimmäistä en myöskään samaisesta syystä kysynyt aivan kaikilta tytöiltä, varmaan jännitin sitä hieman. Mutta aina tutkimusta tehdessä toisilta saa parempia ja pitempiä vastauksia ja toisilta vain muutama sanan.

Tytöt eivät tieneet joka kerta, mitä todella tarkoitin. Tämä ongelma tuli esiin esimerkiksi siinä, etteivät tytöt aina tieneet, mihin Undergroundin ohjelmaan he olivat osallistuneet. He eivät tieneet toiminnan virallista nimeä. Esimerkiksi tytöt eivät tieneet koulutukea tai käsitettä Drop in -ilta, jos kysyin 'oletko ollut lauantain ja sunnuntain Drop in -illoissa'. Apua läksyihin he saattoivat saada vain keskustellessaan jonkun kanssa, joten he eivät ajatelleet sen olevan virallista toimintaa. Kaikki eivät myöskään ymmärtäneet "youth center" -sanojen tarkoittavan sitä nuorisotilaa, jossa he juuri haastatteluhetkelläkin olivat. Undergroundin toiminnaksi saatettiin myös käsittää kaikki samassa rakennuksessa tapahtuva nuorten toiminta. Mutta nämä pienet epäselvyydet eivät tulleet esiin testihaastattelussa, jotka tein ensimmäisenä. Seuraavalla kerralla tiedän, että käsitteitä pitää miettiä tarkemmin. Aika myös vaikutti vähän, sillä meillä ei ollut aikaa pohtia haastattelukysymyksiä pidempään, eikä silloin tullut mieleen testata käsitteitä. Tämä ongelma ei kuitenkaan esiinny pääkysymyksissä ja niiden vastauksissa, joten uskon ettei se vaikuta liikaa tuloksiin. Myös seuraavasta ohjaajalta saamastani sähköpostilainauksesta käy ilmi, että väärinkäsityksiä saattoi ilmetä, mutta hänkin tajusi niitä vasta tutkimuksen tuloksia lukiessaan.

One thing I noticed with the comments regarding good and bad things, I am not sure if it is so clear for some of the girls when the question is just about Underground and when it may be for the other youth center in the building as well. People still call them underground sometimes which is confusing -- But it may also be that some actually go to that drop in center but they thought it is like the same as it is in the same building. Never thought about these things before I saw the final thing but thought I should let you know (Magnusson 2014b.)

4. UNDERGROUNDIN TILALLINEN MERKITYS

Tässä luvussa esittelen etnografisella aineistolla saamiani vastauksia siihen, miten nuorisotilan tilallisuus näkyy maahanmuuttajataustaisten tyttöjen kokemana ruotsalaisella paikallisella Underground-nuorisotilalla. Undergroundin tilallisuuden merkitykset jakautuvat väljyyttä lisäävien ja sitä hajottavien tekijöiden kautta yhteensä yhdeksään eri teemaan. Väljyyttä lisääviä teemoja on viisi ja hajottavia neljä. Katso tarkemmin teemojen syntymisestä luku 3.3 Analyysimenetelmä. Analyysi on teorialähtöinen Kiilakosken ja muiden (2011, 68) esittämän nuorisotilan tiukkuustekijät jaottelumallia hyödyntäen. Katso tarkemmin heidän jaottelustaan luvusta 2.1.2 Tiukka ja väljä tilallisuus. Seuraavissa alaluvuissa vastaukset esitellään teemoittain.

Tulosten ymmärtämistä helpottavat seuraavat tarkentavat selitykset. *Peter* tarkoittaa Undergroundin pääohjaajaa ja perustajaa. Koodit haastattelulainauksen edessä kertovat jos samasta haastattelusta on otettu useampi lainaus. Päiväkirjamerkinnoista on mainittu su-luissa lainauksen lopussa. LS lyhenne tarkoittaa Leadership School eli Johtajuuskoulua. Vii- vat, --, lainauksen keskellä tarkoittaa, että välistä puuttuu tekstiä, joka ei ollut keskeinen kyseiseen teemaan liittyen. H tarkoittaa haastateltavaa ja haastatteluissa, joihin osallistui kaksi haastateltavaa samaan aikaan, niin numerot erottavat heidän vastauksensa toisistaan. Lainauksissa esiintyvät tyttöjen nimet on poistettu eettisistä syistä. Myös kaikki turhat hymähdykset ja ö:t on poistettu, jotta lainauksia on helpompi lukea ja voi keskittyä

oleellisuuksiin. Osassa aineistolainauksia voi myös olla kaksi kysymysmerkkiä peräkkäin, joka tarkoittaa, etten ole saanut edeltävästä sanasta tai kysymysmerkkien kohdalla olevasta sanasta täysin selvää. Näistäkin lainauksista saa silti irti oleellisimman asian. Koodin alleviivaus selkeyttää ja erottaa eri haastatteluiden lainaukset toisistaan.

4.1 Väljyyttä lisäävät tekijät

Undergroundin tilallisuuteen sisältyy paljon positiivisia eli väljyyttä lisääviä tekijöitä, joten olen jakanut tämän teeman vielä viiteen alateemaan. Alateemoja ovat ilmapiirin hauskuus, aktiviteetit ja halu ohjata niitä, tilalle muodostuva yhteisö, nuorisotilalla koettu turvallisuus sekä hyvät ja tunnetut ohjaajat, ja heidän tiedostamaton toimintansa. Nämä kaikki teemat ovat osa Undergroundin tilan sosiaalisia merkityksiä.

4.1.1 Ilmapiirin hauskuus

Todella monista tyttöjen haastatteluista käy ilmi, että heillä on hauskaa tai hyvin hauskaa Undergroundilla ollessaan. Toiminta on hauskaa tai tämän voi myös käsittää niin, että ilmapiiri on hauska ja rento. Tytöt siis viihtyvät tilalla hyvin ja tämä tietenkin lisää sen väljyyttä. Myös Hiltusen erään nuorisotalon toimintaa koskevassa Pro gradu -tutkielmassa esiintyy aineistolainaus, jossa tyttö kuvaa nuorisotilaa hauskaksi paikaksi, jossa voi tehdä kaikenlaista kavereiden kanssa. Hiltunen ei kuitenkaan itse kommentoi hauskuutta millään tavalla tekstissään, joten ilmeisesti muut hänen haastateltavistaan eivät kuvanneet kyseistä nuorisotilaa samalla tavalla. Kuitenkin hän on otsikoinut tutkielmansa tällä hauska -lainauksella: "Semmonen hauska paikka, missä voi viettää aikaa kavereitten kanssa". (Hiltunen 2001, 39.) Antaahan hauskuus positiivisen kuvan nuorisotilasta. Omassa tutkimuksessani tytöt myös pitävät mahdollisuudesta tavata uusia ihmisiä sekä

siitä, että heillä on paikka, jonne mennä. Muutama tyttö myös vastasi lähteneensä Undergroundille, koska heillä ei ollut muuta tekemistä. Teeman vastaukset sisältävät myös aktiiviteetteja, jotka koettiin hauskaksi, mutta käsittelen ne selkeyden vuoksi erikseen, omassa teemassaan, koska niitä on paljon. Hauskuus teemaan sisältyy kysymyksiä 'miksi tulit tänne ensimmäistä kertaa', 'mikä on hyvin', 'mikä on parasta Undergroundissa', 'miksi käyt vain Undergroundilla', 'mikä voisi olla tehty toisella tavalla', ja 'onko jotain mistä et pidä ollenkaan' vastauksia. Seuraavissa lainauksissa on esimerkkejä vastauksista, miksi haastateltava tuli tilalle ja mikä siellä on hänen mielestään hyvin. Näissä hauskuus tulee hyvin esille ja HJ:ssä uteliaisuus, joka sai lähtemään tilalle ensimmäistä kertaa.

HQ. J: Why did you come first time?

H: Because it's fun and it supposed to be, play card and games, I thinks like that yeah, it's fun

HJ. J: Why did you come here the first time?

H: There was a lot of people who was talking about the place so I was curious so I came down here to see what it was and yeah it was Underground

HA. J: What is good in Underground?

H: The people I guess and it's lot of, did you do lot of things, lot of activities in Underground -- have a lot of fun because we are at home and do nothing, when come there you see everybody and just the, you are with them and you have a lot of fun and they laughing and yeah so I think that's best part, I think

HJ. J: What is good here in Underground?

H: The good thing is that it is very fun, they have lot of activities for us yeah and we know we know each other so

Johtajuuskoulua käyvät tytöt pitävät asioiden haastamisesta ja yhdessä tekemisestä, joista seuraa onnistumisia. Seuraavassa lainauksessa kerrotusta menestyksekkästä tyttöjenillasta löytyy lisätietoa luvusta 2.4.1 Tyttöihin panostaminen. Lainaukseen ei ole merkitty haastattelun koodia, jottei muiden teemojen lainauksia voi yhdistää Koutchoon ja Schymaniin, jotka olivat mukana toteuttamassa menestyksekkästä tyttöjeniltaprojektia. Esimerkissä käy myös ilmi se, että Undergroundissa on parasta suunnitelmien toteutumisen ja onnistumisen. Myös hauskuus tulee esiin tässä aineistolainauksessa.

J: What is good in Underground?

H2: that chance meet a some new people and like change things H1: yeah, I think it's good that many people come in there, they are not doing stupid stuff and said ?? and so is fun and something is going on H2: we have lot of activities, even if we don't have activity we always do something

J: okei, and what is the best thing in Underground?

H1: I think that best thing is swind?? we in our group have plan to do something and we do it and success, that's what I like most, that's keep us going in, makes such as I wanna do more stuff H2: and keeps us more thing H1: like when, when me and NAME before graduating high school we make this girls project with the big girls night and it was really successful H2: yeah, like 60 girls come this night H1: we didn't expect so many girls come, it was 60? (H2: 63 girls) 63 girls came J: okay H2: yeah and we never had so many before so this night was like best night ever... for Underground

J: okay, good, when it was?

H1: last year in November H2: December H1: December, yeah, they wrote us some newspapers J: good H1: yeah J: yeah and.. H1: feels good to get, get good like good things coming back when we worked hard. (Private interview with Koutcho and Schyman 1.6.2014.)

Tytöt myös sanoivat suoraan, että kaikki on tilalla hyvin tai eivät osanneet sanoa, mikä olisi huonosti, joten tulkitsin tällaiset vastaukset tähän teemaan sopiviksi. Tämä tukee ilmapiirin hauskuutta tai ainakin hyvää ilmapiiriä, kun ei ole asioita, joista voisi valittaa. Myöskään Hiltusen (2001, 40) tutkimuksessa kaikki nuoret eivät osanneet sanoa nuorisotilasta huonoja puolia ollenkaan. Undergroundilla nuoret ovat ottaneet paikan omakseen, sillä he kutsuvat sitä myös kodikseen. Kodin tuntu lisää nuorisotilan väljyyttä.

HQ. J: okay, why do you come only to Underground?

H2: because we working there and H1: it's our place H2: yeas, that's we feeling like we are home H1: yeah, it's our home and we always make activities there so that's where we should be H2: yeah, because we don't have time to like go to others so we want to like change our Underground and make it better so we don't focus on others

HJ. J: What could be done in a different way?

H: I don't know actually I didn't... I can think about that, I think everything is good right now, it can be better but I don't think that it can, it can be something in bad way

HB. J: Yes and is something what do you not like at all?

H: Nou, I don't think sou, everything is good

J: And is something what could be done in a different way?

H: I don't know

4.1.2 Aktiviteetit ja halu ohjata niitä

Maahanmuuttajataustaiset tytöt pitävät siitä, että heillä on koko ajan jotain tekemistä tai ainakin mahdollisuus tehdä jotain. Myös aktiviteettien laajuudesta pidetään. Undergroundilla tytöille tarjottavia aktiviteetteja ovat tyttöjen illat (esimerkiksi laitetaan hiuksia ja kynsiä tai käytetään uimahallia), elokuva illat, hengaus, kavereiden kanssa juttelu, rentoutuminen, korttien tai lautapeliä pelaaminen, kori- ja jalkapallo, tanssi ja tanssikilpailut. Tyttöjen illoista yritetään joka kerta tehdä hieman erilaisia. Tytöt tykkäävät, kun he saavat tehdä, mitä he haluavat. Nuorisotila hengauksen paikkana tuli esiin todella monissa haastatteluissa. Se onkin nuorten tapa ottaa rennosti ja käyttää tiloja. Myös Hiltunen toteaa tutkimuksessaan, että nuokkarilla myös vain ollaan kavereiden kanssa ja jutellaan. Oleminen voi myös olla hiljaista ilman juttelua tai esimerkiksi musiikin kuuntelua. Oleskelu voi tapahtua esimerkiksi sohvilla istuskeluna tai pihalla seisoskeluna. (Hiltunen 2001, 32.) Hengauksesta nuorten tapana voi lukea lisää luvusta 2.1.1 Nuorisotyön sosiaalinen tilallisuus. Seuraavista aineistolainauksista käy ilmi erilaisia mainitsemiani tyttöjen tilalla harrastamia aktiviteetteja. Myös hengaus tulee esiin useammassa esimerkissä.

HS. J: What is the best thing in Underground?

H: You can do many things, you had something to do all the time

HD. J: And what do you usually do here?

H: Just hang out with friends, we can come and talk, just play cards or watch a movie or play basketball or dance, dance is big part of my life so

HL. J: What kind of program or activity have you been involved in?

H: The girls evenings where we do likes whisel partdicsment ??, I have been, doing dance classes for girls too

J: Which activity did you attend first? H: Girls nights

J: Yes, what do you usually do here?

H: Dance, I opened the studio, dance studio and we have like open studio for girls they can coming to dance and learns different moves

J: Yes, and would you like to do? it is just dance or?

H: When I came here, just hang out with other people and learn yeh just dance or have good time, yeah

HK. J: What do you usually do here? H: where? J: there in Underground? H: I dance

J: Yeah, so is something else? H: I just sit there and hang out with my friends

J: Yea, and is something else what you would like to do? H: I don't know, maybe watch on movie but it happens sometimes but not that often, it is fun, but I think it's good the way it is that you can do whatever you want to do

J: What is good in Underground? H: that you can do whatever you want or just hang with friends so

J: And what is not good? H: ?? I don't think that anything is that bad about it so

J: Okei and what is the best thing in Underground? H: that we can be in the dancehall

HG. J: Why did you came here the first time?

H: I just wanted to see how it is here, it was for youth and I like do hang out with people, play games or just sit here and talk to each other, yeah, just hang out, ?? be outside when it is cold so it's better come to in, insides and sit here and that's

Monet tytöistä ovat osallistuneet ensimmäisenä erityisesti heille suunnattuun tyttöjen iltaan, ennen kuin he ovat tulleet Undergroundin yleisiin Drop in -iltoihin. Tytöiltä itseltään myös kysytään, mitä he haluaisivat tehdä. Johtajuuskoulua käyvät tytöt saavat enemmän vastuuta ja he voivat auttaa esimerkiksi keittiössä ja myydä tuotteita muille nuorille kahvilassa tai kiertää eri tiloissa vahtien, että kaikki on hyvin. He myös tukevat tai auttavat nuorempia tyttöjä. Sekä pari tyttöä auttaa Peteriä autokoulun tausta-asioissa. Seuraavassa esimerkissä tulee esiin kahvilassa auttaminen ja eri tiloissa kiertäminen.

HG. J: And what do you usually do here?

H: When I'm here and when I work in cafee, making sandwiches, you know and or just, just go around and check everything is okei and yea that's what I ususally do

J: What would you like to do?

H: Well that's it, I like to do what I'm doing

Osa tytöistä haluaa myös itse tulla ohjaajaksi tulevaisuudessa ja auttaa muita nuoria. Undergroundin Johtajuuskoulu mahdollistaa tämän hyvin, mutta siitä ei erikseen kysytty mitään haastatteluissa. Lisäksi tyttöjen toimintaan suunniteltuja uusia aktiviteetteja nousi haastatteluissa esiin kaksi. Nämä ovat valokuvaus oikealla kameralla ja bingo -ilta joskus tulevaisuudessa. Seuraavissa aineistolainauksissa tulevat esiin oikealla kameralla kuvaaminen ja muita auttavaksi ohjaajaksi tuleminen.

HG. H: We talking about make fotoshop?? and with real camera, you know, yeah, anyway so, maybe we will do that in the future too J: okei, good H: yeah

HA. J: is something what you, you would like to do?

H: yeah, I mean I think it's fun a and it's very cool to be a leader in the future like to help other teenagers to do their best, when they, when they are in the future so I think it is something what I will do

Tämän teeman kaikki vastaukset vastasivat kysymyksiin 'millaiseen toimintaan olet osallistunut', 'mihin osallistuit ensimmäisenä', 'haluaisitko ohjata toimintaa muille', 'yksin vai kavereiden kanssa', millaista toimintaa haluaisit ohjata', mitä yleensä teet tilalla', 'mitä haluaisit tehdä', 'mikä on hyvin' ja 'mikä on parasta Undergroundilla'. Melkein kaikki tytöistä haluavat ohjata toimintaan muille nuorille. Monet heistä tekivät sitä jo (erityisesti johtajuuskoululaiset), mutta osa taas on siihen vielä liian nuoria, kuitenkin hekin haluaisivat tehdä sitä tulevaisuudessa. Ohjata haluttiin sitä toimintaan, johon itsekin oli osallistuttu tai melkein mitä vaan. Suurin osa halusi ohjata vain tytöille, mutta jotkut sanoivat voidensa ohjata toimintaa myös pojille. Käytännössä en tiedä onnistuuko tyttöjen ohjaaminen pojille, sillä usein tytöt ohjaavat tyttöjä ja pojat poikia Undergroundilla. Suurin osa halusi ohjata toimintaa kavereiden kanssa, mutta osalle oli ihan sama tekisikö sitä yksin vai muiden ohjaajien kanssa. Tämä nuorten itse ohjaama toiminta nuorille on tärkeää maahanmuuttajataustaisten tyttöjen mielestä. Se myös purkaa tilan tiukkuutta, kun nuoret saavat tehdä sitä, mitä he oikeasti haluavat. Nuorilta myös kerätään ideoita toimintaan ja he ovat mukana suunnittelemassa sitä. Myös Alijevski (private discussion 28.5.2014) ja Hederos (private discussion 27.5.2014) toteavat, että nuoret tarvitsevat heille vastuun antamista. Seuraavissa lainauksissa tulee esiin näitä tyttöjen ohjaamishaluun liittyviä asioita ja alimmaisessa näkyy, kuinka nuorten ohjaama toiminta nuorille tuli esiin Koutchon ja Schymanin haastattelussa. Se tulee esiin myös pedagogisissa linjauksissa, joissa nuorten ohjaama toiminta nuorille on linjattu osaksi Undergroundin toimintatapoja.

HD. J: Would you want to organize some activities for the girls in Underground?

H: yeah, I love to and have before too also

J: what kind of activities?

H: it can be from bath to playing... or sports only girls or it can be sports for only boys or playing card with boys or playing suggle ?? with boys or it always different things so

HB. Would you want to organize some activities for the girls?

H: Yeah, maybe some sports if they wanna play some yeah, that's what I would do

J: By yourself or with your friends?

H: With my friends of course, I need some help too

HI. J: Would you want to organize some activities for the girls in Underground?

H: I would yeh but I been doing that like most of times so I can as well as continue with doing it too, I would like...

J: Do you that yourself or with your friends?

H: I do it.. sometimes by myself but mostly with other youth leaders here

J: Okay.. and it is the dance or something else also? H: yeah, it is whatever, it could be we can play movie or we can just play cards or have a dance class or girls night where we fix nails or hair

HG. J: Do you want do this by yourself or with your friends?

H: With my friends, I think it is better, it is better would you have more ideas from more people, you know, more perspective and yeah

H2: Other youth centers they like, their leaders is like 40 or 50 years old and we like 20 years old so we can talk to younger person and make them come to us H1: because it's different if Peter makes something girls activities or something and he invites them it's different if we do it because it's like youths working with youths and we get this closeness with them that Peter can't that was like example, I think that's why we have so girls because we know most of them we can, we can talk with them and make them come and follow us. (Private interview with Koutcho and Schyman 1.6.2014.)

Honkasalon väitöstutkimuksessa tuli myös esiin, miten maahanmuuttajatytöt olisivat halunneet itse päästä ohjaamaan tanssiryhmää ja vaikuttamaan sen suunnitteluun. Tätä mahdollisuutta heille ei Suomessa, pääkaupunkiseutulaisen naisjärjestön tanssityöpajan toteuttamisessa, suotu. Toiminta oli ylhäältä alaspäin kohdennettua ja aikuisten toteuttamaa. Tyttöjen mielipidettä ei kysytty työpajatoiminnan aikana, joten tämä vähensi heidän osallistumisen motivaatiota. Autoritääriin opetustapa sai tytöissä aikaan myös tuskastumista. Tanssityöpajan paino kuitenkin siirtyi jossain vaiheessa tyttöjen omaehtoisuuteen, joka mahdollisti myös hybridisen nuorisokulttuurin näkyväksi tulemistä. Näin työpaja sai positiivisemmän sävyn. Myöhemmin Honkasalo myös toteaa, että nuorisotyön toiminnan suunnittelussa pitää keskeisenä osana huomioida nuorten omat toivomukset ja lähtökohdat, ja toiminnan pitäisi perustua nuorten jokapäiväisiin tarpeisiin. (Honkasalo 2011a, 147, 168, 172, 222.)

4.1.3 Tilalle muodostuva yhteisö

Tämän alateeman vastauksissa nousee usein esiin ihmiset, kuinka voi tavata ja tuntea kaikki, olla heidän kanssaan sekä kuinka Underground on tunnettu Råslättin lähiössä. Undergroundia myös keuhataan kodiksi ja parhaaksi nuorisotilaksi. Tässä teemassa yhteisö

nähdään positiivisena, rentona ja väljyyttä lisäävänä asiana. Kaikki saavat tulla ja Underground on hyvä asia. Tilalle muodostuvaan yhteisöön vaikuttaa myös ympäröivä asuinalue. Myös Hederos (private discussion 27.5.2014) toteaa ihmissuhteiden ja ihmisten tuntemisen olevan tärkeimpiä asioita Undergroundin toiminnassa. Hänen mielestään nuorten on myös hyvä tietää olevansa tärkeä osa yhteisöä, sillä he ovat tulevaisuuden toimijoita. Yhteisö voi myös vaikuttaa tyttöjen kiinnostuksen kohteisiin, kuten seuraavassa aineistolainauksessa. Myös ihmiset ja heidän kanssaan oleminen tulevat esiin esimerkeissä.

HD. J: How did you hear about this program before you came? Did you remember? H: about the leader school or? J: or Underground?

H: Underground... it is not that difficult to hear about it, it just you see people come in and you see, you hear people talk about it ---

J: Yes and how did you become interested in this activity? H: interesting...? J: what you do, dance and everything how did you come become interesting?

H: I can't remember but... it just... you see dancers and then you wanna dance too or you see a leader, you wanna be leader too, always wanna be the better person or I don't know so you find different ways to improve, do things

HN. Why do you came only to Underground? H2: because it's the best youth center

HA. J: What is good in Underground?

H: The people I guess, aand it's lot of, did you do lot of things, lot of activities in Underground so I think to be part of that, it's very/pretty cool and because I get to meet everybody from Råsslätt and from other places so I think that's --

Tähän alateemaan kuuluu myös tasa-arvoon viittaavat tyttöjen puheet, jotka nousivat haastatteluissa esiin. Tasa-arvo lisää väljyyttä, sillä silloin kaikki nuoret ovat tervetulleita nuorisotilalle osaksi yhteisöä. Undergroundilla myös ohjaajat huomioivat kaikki nuoret ja puhuvat heille. Seuraavissa esimerkeissä tasa-arvo ja kunnioitus tulevat hyvin esiin.

HD. J: What is good here in Underground?

H: Underground is good because we have equal of the both sexuals so many girls as boys, somebody can meet more girls and boys so that's because I think the parents believes in the leaders they can sent them girls over here or we can also be that girls and the boys grow up with each other... in a environment where they, know each others boundaries so... so boys won't insult girls here and girls won't insult boys so that's good because then many girls would come here and won't be afraid to come here and know the leaders would staff the person that we believe them more or something like that

HG. J: What is good here in Underground?

H: It is good that... everybody respect everybody, you know, it doesn't matter if you are from Sweden or from other country, it doesn't matter if you are girl or boy, everyone respects you and then if you don't you get a punishment, so I think it's really good thing here

HH. J: *What is good in here in Underground?*

H: That the leaders are so, they talk to everyone and everyone can talk with each other here and hang out

Nuorille ystävät ovat tärkeitä, joka myös tulee esiin tekemissäni haastatteluissa. Maahanmuuttajataustaiset tytöt puhuvat kaikki enemmän tai vähemmän kavereista tilan yhteydessä sekä yhteisöstä, joka koostuu Undergroundilla käyvistä nuorista ja ohjaajista. Myös koko asuinalue, lähiö mainitaan joissain vastauksissa. Tilalle muodostuva yhteisö alateemaan sisältyy vastauksia kysymyksistä 'kuinka kuulit ohjelmasta ennen kuin tulit', 'kuinka kiinnostuit', 'käytkö muilla nuorisotiloilla kuin täällä vapaa-ajallasi', 'onko jotain, mistä et pidä ollenkaan', 'miksi tulet vain Undergroundiin', 'mikä on hyvin' ja 'mikä on parasta Undergroundissa'. Alaluvussa 4.2.3 Kaverit ja yhteisö kiinnitetään huomiota yhteisön negatiivisiin puoliin, tilaa mahdollisesti rajoittavana tekijänä. Seuraavissa esimerkeissä tilalle tulitiin kavereiden kanssa ja he myös vaikuttivat kiinnostukseen nuorisotilasta.

HA. J: *Alone or with somebody? H: I came with my best friend*

J: Yes, why did you come here the first time?

H: Because I meet my own people like not only these Swedish people like people who are from other countries as well and...

HJ. Alone or with somebody? H: with my friends

HC. J: *How did you become interested in this activities? H: I wasn't interesting but all of my friends went there so I follow those but it was fun*

HH. J: Why did you come here the first time? H: because it was new, it for us, our age we could come here, we didn't have something else to do so we came to Underground

4.1.4 Hyvät ja tunnetut ohjaajat sekä heidän tiedostamaton toimintansa

Tässä alateemassa ohjaajista puhutaan hyvää. Hyvät ja tunnetut ohjaajat lisäävät väljyyttä nuorten tulla tilalle, sillä on helppo luottaa ihmiseen tai ihmisiin, joista koko yhteisö, asuinalue puhuu hyvää. Myös Alijevski (private discussion 28.5.2014) toteaa, että on hyvä, kun ihmiset, jotka tuntevat alueen työskentelevät siellä. Kysymyksen 'mikä on hyvin', mikä on paras asia Undergroundilla' ja 'tuntevatko tai tietävätkö vanhempasi Peterin ja/tai muita ohjaajia' vastauksia kuuluu tähän teemaan. Suurin osa on viimeisimpänä mainitusta kysymyksestä. Myös kysymys 'tietävätkö vanhempasi, että tulit tänne' liittyy tähän

teemaan, sillä se lisää ohjaajien luotettavuutta, kun vanhemmat tietävät lastensa olevan tilalla. Tilan luotettavuus ja turvallisuus lisääntyy, kun vanhemmatkin tuntevat ohjaajat. Myös Hederos (private discussion 27.5.2014) toteaa vanhempien luottamuksen Undergroundiin syntyvän, kun heille kerrotaan totuus toiminnasta ja suhteita pidetään yllä. Seuraavissa aineistolainauksissa näkyy Peterin tunnettavuus Råslättissa ja ohjaajat saavat myös kehuja tytöiltä.

HN. J: And what is the best thing in Underground?

H2: That we have a great leader, Peter H1: and the Anett and Marcus H2: the other

HG. J: Do your parents know that you come here? H: yes

J: And they know Peter and/or other leaders? H: yes

HA. J: Do your parents know that you come here? H: yeah, of course

J: And they know Peter and/or other leaders?

H: Yeah, they don't know them that well but I told them, told my parents lot of a Peter, a lot so they trust him

HQ. J: Do your parents know that you come here, Underground? H1: yes H2: yes

J: Do they know Peter and/or other leaders?

H2: Yep H1: yeah, maybe not everyone, but Peter H2: everyone knows Peter in Råslätt so

H1: Peter knows everyone J: Yeah, I have heard about this, yes

HH. J: Do your parents know that you come here? H: yeah

J: And do they know Peter and/or other leaders? H: yeah my family knows Peter

HJ. J: Do your parents know that you come here? H: yeap

J: And do they know Peter and/or other leaders? H: yeah, they have heard about him and they, they think that he is very good person

Kiilakosken ja muiden jaottelun luokkaan kaksi, joka sisältää ohjaajalähtöiset, mutta tiedostamattomat tekijät, ei löytynyt mitään sopivaa sisältöä tyttöjen haastatteluista. Mutta päiväkirjamerkinnoista, ohjaajani kanssa käydyistä keskusteluista, löytyi ehkä jotain tiedostamatonta. Seuraava aineistolainaus on päiväkirjastani, josta käy ilmi se, miten Peterin pitkän ajan toiminta muslimien parissa lisää hänen tunnettavuutta ja luotettavuuttaan heidän keskuudessa. Tätä ei ole kuitenkaan kirjattu julkisesti auki, esimerkiksi Undergroundin nettisivuilla, joten siksi se sopii tähän tiedostamatonta teemaan. Eikä Peter halua itselleen kunniaa työstään, vaan menestystä nuorille. Myös Hederos kertoo Peterin ja Håkanin (Råslätt kirkon pastori) kasvattaneen omat lapsensa keskellä yhteisöä, joten maahanmuuttajat ovat saaneet heiltä mallia ja esimerkkiä, miten he ovat normaaleja ihmisiä

ja heihin voi luottaa. Erityisesti konservatiivi muslimeille tytön oma ja vanhempien luottamus merkitsevät paljon, jotta tyttö voi osallistua toimintaan. (Private discussion 27.5.2014.)

Peterillä, on pitkä kokemus muslimityöstä, joten häneen luotetaan muslimien keskuudessa. Hänellä on näin hyvä yhteys myös konservatiivisempien muslimien ja ortodoksien kanssa. Tärkeä periaate Peterillä työssään on, ettei hän halua itse olla menestyjä, vaan auttaa nuoria olemaan menestyjiä omassa elämässään. (Päiväkirjamerkinnät 7.5.2014.)

Tilallisuus ja monikulttuurisuus lukua tehdessäni löysin empowerment eli voimaannuttamis -käsitteen. Siitä lukiessani tajusin sen sopivan Undergroundin toimintaan, sillä juuri sitä ohjaajat siellä tekevät. He voimaannuttavat nuoria ja erityisesti maahanmuuttajataustaisia tyttöjä. Tämä käsite ei kuitenkaan esiinny Undergroundin pedagogisissa linjauksissa eikä muutenkaan nettisivuilla, joten ohjaajat tekevät sitä tiedostamattaan ja siksi se sopii tähän teemaan. Tähän teemaan Kiilakosken ja muiden jaottelussa sisältyy kuitenkin tiukkuuden vaatimus. En kuitenkaan näe näiden ohjaajien tiedostamattomaan toimintaan sisältyvien asioiden, ja empowermentin tiukentavan Undergroundin väljyyttä, joten siksi nämä on sijoitettu tänne positiiviseen väljyyttä lisäävään, ohjaajia koskevaan alateemaan.

Nuorisotyö toimii usein suurten tarpeiden tilanteissa, joissa nuoret kokevat suurta voimattomuutta elämässään. Nuorisotyön tarkoituksen ydin on toiminta nuorten kanssa kehittääkseen heidän voiman tunnetta, päätöstentekokykyä sekä aktiivisuutta omassa elämässään ja tulevaisuudessaan. Dynaaminen puuttuminen voi usein saada aikaan suhteen muotoja, joissa nuoret ovat riippuvaisia nuorisotyöntekijästä saadakseen vastauksia laajoihin tarpeisiinsa. Lyhytaikainen riippuvuus tai suuren tuen taso voi olla välttämätöntä saattaakseen nuoren takaisin jaloilleen ja ottamaan vastuuta omasta elämästään, sillä nuori kehittyy asteittain. Sercombe myös mainitsee Jeffsin ja Smithin sanovan, että me emme muuta nuoria vaan nuoret muuttavat itsensä vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. (Sercombe 2010, 129–130, 134.) Tämä kuvaa hyvin empowermentin tarkoitusta ja Undergroundin toiminnan ideaa.

1980 -luvun Pohjoismaisessa tyttötutkimuksessa painotettiin tyttöjen ja naisten arvokkuutta itsenään sekä sitä, että heillä on syytä pitää itsestään. 1990 -luvulla Lähteenmaa yhdessä Näreän kanssa kehitti altruistisen individualismin kuvaamaan sitä, että tytöt voivat samalla toimia ihmissuhdesuuntautuneesti ja hoivaavasti sekä ajatella ja kehittää omia taitojaan. Jos valtaistuminen nähdään sellaisena, että yksilön liikkumatila lisääntyy

eikä häntä aliarvioida tietynlaiseen ihmisryhmään kuuluvana, niin tämä tyttöjen mahdollisuuksia painottava näkökulma saattaa toimia heidän valtaistumisestaan tukien. Lähteenmaan mielestä on vaikea kuvitella kaikkia tyttöjä samaan aikaan valtaistavaa tutkimusta. Yhdet tytöt kaipaavat valtaistuakseen yhtä ja toiset toista, ehkä jopa täysin vastakkaista asiaa tai muutosta. Niin hän pohtii, että voiko tyttöjen voimaannuttaminen toimia pieniä erillisiä ryhmiä kerrallaan voimaannuttavana? Ainakaan tutkija ei voi lähteä toteuttamaan sitä ylhäältäpäin, ilman aitoa dialogia ja yksimielisyyttä tutkittavien kanssa. Voimaannuttamisessa tutkijan tulisi pyrkiä asettumaan tyttöjen rinnalle, sivuun ja ehkä jopa taakse ihmettelemään muuttumista ja monimutkaisuutta sekä pohtimaan omia motiivejaan. (Lähteenmaa 2002, 278, 280–283.) Lähteenmaa näkee valtaistamisen eli voimaannuttamisen sensitiivisenä toimintana eikä sitä tulisi toteuttaa hetken mielihoitona.

Nufon tärkeimpänä aikaansaannoksena on erilaisten areenojen luominen nuorten ja aikuisten väliselle vuoropuhelulle ja näkemiselle. Näiden kautta nuoret voimaantuivat ja valtaistuivat muuttuen ”valittajista tekijöiksi”. (Horelli 2003, 71.) Myös Honkasalo toteaa, että maahanmuuttajataustaisten nuorten elinolosuhteisiin voidaan vaikuttaa voimaannuttavasti nuorisotyön menetelmillä. Haasteellista on kuitenkin kohdata toiminnan vapaaehtoisuuden ja nuorten tukemisen välinen jännite. (Honkasalo 2011a, 77.) Näiden teoreettisten empowermentista kertovien ajatusten jälkeen voin edelleen todeta niiden sopivan hyvin Underground-nuorisotilan toimintaan. Empowermentin avautuminen Undergroundin ohjaajille voisi auttaa heitä kehittämään toimintaansa. Esimerkiksi pedagogisten linjauksien kohta Jante -lakia vastaan taisteleva kuva nuorten vahvistamista. Jante -laki tarkoittaa kulttuurista ilmentymää, jossa ei uskota omaan tärkeyteen ja omiin mahdollisuuksiin. Kasvattamalla positiivisia roolimalleja nuorista toisille nuorille, Underground näkee vahvempia positiivisia vaikutuksia asuinalueen yhteisössä. Näin myös nuorten oman elämän hallinnan tunne voi kasvaa, ja silloin voimaannuttamista on tapahtunut. Aion välittää erityisesti empowerment -löydökseni Undergroundin ohjaajien tietoon.

4.1.5 Nuorisotilalla koettu turvallisuus

Kaikki maahanmuuttajataustaiset tytöt, joita haastattelin, tunsivat olonsa turvalliseksi Underground-nuorisotilalla. Syitä turvallisuuteen olivat kaverit, yhteisö, naapurusto ja tilan ohjaajat. Underground-tilan yhteisöä kutsutaan myös perheeksi. Toisten nuorten ja ohjaajien tunteminen lisäsivät turvallisuutta. Tähän alateemaan sisältyy kysymykset 'tunnetko olosi turvalliseksi täällä', 'mikä on syy turvallisuuden tunteeseen', 'miksi käyt vain Underground-nuorisotilalla' ja 'käytkö siellä yhtä usein kuin toisella tilalla'. Viimeisimmäksi mainitun kysymyksen vastaukset osoittivat, ettei muita nuorisotiloja koettu niin turvalliseksi ja mukavaksi kuin Underground, kuten aineistolainauksessa HG. Aineistolainauksissa tulee esiin myös Undergroundin kokeminen kodiksi ja perheeksi.

HG. *Do you feel that you are safe here? H: yes, definitely*

J: What is the reason for this?

H: I feel safe here, is like, feel like family, everybody protect each other, that's how it works here --

J: Do you go to other youth drop-in centers than this in your free time? H: nou

J: Okei, why do you come only to Underground?

H: because I live here in Råslätt sou it is closest to me and I don't know how I feel comfortable if I went to other youth J: center H: yeah, because I don't, I mean I don't know people there are, it is more safe and comfortable here and I feel like home

HK. *J: Do you feel that you are safe there? H: yeah*

J: And what is the reason for this?

H: Because I know other people in like Råsslätt because everybody knows everybody so it's safe where ever you are even there

HB. *J: Do you feel that you are safe here?*

H: Yeah of course, yeah every time, every time when I'm there I feel comfortable and that's

J: Yes and what is the reason for this? that is safe?

H: Comfort... safe, because a lot of, a lot of my friends is there so is comfortable be there

HF. *J: Do you feel that you are safe here? H1: yes, I'm fine safe*

J: What is the reason for this?

H1: I think it's because location because I know like I live here whole my life so I know the place I know the people so I don't see reason why I should be scary or feel security just...

HH. J: Do you feel that you are safe here? H: yeah

J: And what is the reason for this?

H: Because everyone talks to each other, and it feels like you are all our family

HJ. J: Do you feel that you are safe here? H: yeah

J: What is the reason for this?

H: like set everyone is, everyone know each others and we work it's so yeah everything is comfortable with people they know and yeah

Rieppo on tutkinut lukio ja yliopisto-opiskelijoita, joten hän toteaa, että ihmissuhteet tuovat eniten tukea ja turvaa elämään. Osana isompaa ryhmää oleminen ja yhteys muihin nostavat turvallisuutta merkittävästi. Näin ihmiset kokevat olevansa hyväksytyjä. Perhe ja ystävyysuhteet ovat tunteiden tasaajia, jotka tuovat ennustettavuutta ja jatkuvuutta elämään. (Rieppo 2000, 30, 33.) Myös Tolonen mainitsee ystävien tuovan turvaa (Tolonen 2001, 82). Suhteet ovat hyvin tärkeitä Undergroundissa käyville nuorille ja ne vaikuttavat turvallisuuden tunteeseen siellä. Tämän totesin jo harjoittelussa tekemässäni tutkimuksessa. (ks. Koivuniemi 2014, 27).

4.2 Väljyyttä hajottavat tekijät

Undergroundin tilallisuuteen sisältyy joitakin negatiivisia eli väljyyttä hajottavia tekijöitä. Näitä esiintyy vähemmän kuin väljyyttä lisääviä tekijöitä. Olen jakanut tämän teeman vielä viiteen alateemaan. Alateemoja ovat mainostuksen muodot ja sovitut säännöt, toimintakulttuurina tyttöihin panostaminen, kaverit ja yhteisö sekä tilan sijainti ja kulkuyhteydet. Myös nämä kaikki teemat ovat osa Undergroundin tilan sosiaalisia merkityksiä, jotka tulevat esiin aineistossani.

4.2.1 Mainostuksen muodot ja sovitut säännöt

Tähän teemaan sisältyy mainostuksen toteutuksen muodot ja ohjaajien yhdessä sopimat säännöt. Molemmat ovat ohjaajalähtöisiä ja tiedostettuja tekijöitä niin kuin Kiilakosken ja muiden jaottelumallin ensimmäisessä luokassa. Maahanmuuttajataustaisten tyttöjen vastauksista tähän teemaan nousi se, että Peter oli kertonut Undergroundin toiminnasta tai pyytänyt mukaan sekä se jos Undergroundin toiminnasta oli kuultu Facebookista tai nähty mainos. Nämä ovat ohjaajien yhteisesti sopimia toimintatapoja siitä, missä ja miten toimintaa mainostetaan. Nämä ovat myös vastauksia kysymykseen 'kuinka kuulit Undergroundista ennen kuin tulit toimintaan mukaan?' Erityisesti Johtajuuskoulu toiminnan alussa Peter itse henkilökohtaisesti pyysi potentiaalisia nuoria mukaan. Varmasti henkilökohtainen pyyntö saa lähtemään paremmin mukaan kuin yleinen mainos. Peter ei kuitenkaan pyydä kaikkia nuoria mukaan ja yleensä nuoret Johtajuuskouluun valitaan haastatteluilta. Joten Johtajuuskouluun osallistuminen aiheuttaa tiukkuutta, sillä siihen eivät kaikki nuoret pääse osallisiksi. Myöskään kaikki tytöt eivät välttämättä ole Facebookissa tai heillä ei ole mahdollista käyttää internetiä kotonaan, joten tämäkin aiheuttaa tiukkuutta tilalle. Seuraavissa esimerkeissä käy ilmi, miten Peter on pyytänyt nuoria suullisesti ja kirjallisesti mukaan toimintaan. Viimeisestä käy myös ilmi, ettei Undergroundista ole vaikea kuulla ja että sitä mainostetaan Facebookissa.

HG. J: How did you become interested in this activity?

H: First I was here just like others take chill and hang out and then I met Peter here and he asked me want to be Leadership School, you know about it? J: yes, I know H: I became part of that, it is like my job, you know, it is part of my life, if I can say so, so maybe that's it, the LS make me, make me like this or something yeah so and it is nice hang out with, with other people here

HI. J: How did you hear about this program before you came?

H: Peter told me about it, he was the one who contact me about this, so he was the one who wrote me and said are you interested in this and I said why not I can even try so..

HD. J: How did you hear about this program before you came? Did you remember? H: about the leader school or? J: or Underground?

H: Underground... ahh... it is not that difficult to hear about it, it just you see people come in and you see, you hear people talk about it... so... I will remember anything, they have a Facebook group so that's good too

Nuorten myös vastatessa kysymykseen, 'mistä he eivät pidä' tai 'mitä voisi tehdä toisin' on osa vastauksista sellaisia, että ne vaativat ohjaajien tiedostettua toimintaa toteutuakseen, joten siksi ne ovat tässä teemassa mukana. Ne voivat myös rajat, joidenkin osallistumista toimintaan, ainakin osittain. Näitä asioita olivat paikan imagon nostaminen entisestään, tilojen ahtaus ja ilmastointi. Tilojen ahtaus varmasti tiukentaa tilaa, sillä ehkä jotkut nuoret eivät sen vuoksi aina saavu paikalle. Myös tyttöjen huoneen sijainti tilan perällä nähdään huonona, ujoimmat tytöt eivät halua kävellä kaikkien muiden nuorten ohi päästäkseen sinne. Näistä asioista annoin myös palautetta Undergroundille jo ensimmäisen tutkimukseni jälkeen, joten ohjaajat ovat tietoisia niistä ja ehkä muutoksia on jo voinut tapahtua.

HQ. J: Is something what could be done in a different way?

H1: in a different way... maybe if the girls wasn't inside there, we can have lots of younger girls coming because some girls are too shy to come inside and walk past everyone so if the girls room outside the main room, it's okay H2: so you don't have to go through the guys, all the guys H1: yeah H2: that would be better H1: maybe that yeah H2: I think that they talking about to change the girls room, but I don't know J: yes, Peter has said that something H1: yes, we have talking about but I don't know if it will happen now or later H2: would see that would be very good

Lisäksi tähän teemaan sisältyvät Undergroundin säännöt ja pedagogiset linjaukset. Ne löytyvät liitteistä 1 ja 2. Ne ovat nuorisotyöllisesti perusteltuja ja ohjaajien yhdessä sopimia. Kaikki ohjaajat ovat sitoutuneet niiden toteuttamiseen. Säännöt rajaavat Undergroundin väljyyttä, vaikka toisaalta voihan niitä rikkoa tahallaan, jos haluaa saada rangaistuksen, joka ei välttämättä kuitenkaan ole porttikiellon saaminen. Mutta esimerkiksi ikäraja on kuitenkin melko ehdoton tiukkuutta aiheuttava tekijä. Underground on suunnattu vain 12–20 -vuotiaille. Nuorisotilan olisi kuitenkin vaikea toimia ilman minkäänlaisia sääntöjä, vaikka ne tiukentavatkin tilaa nuorten näkökulmasta. Pedagogisten linjauksien nollatoleranssi väkivallan suhteen myös rajaa nuoria, ainakin jos siihen sopeutuminen on mahdollista. Tytöt kuitenkin ovat harvoin väkivaltaisia, enkä havainnut tilalla edes riitoja heidän välillään. Vaikka pedagogisia linjauksia ei ole varsinaisesti sovittu toimintaa rajaamaan, niin ne voivat silti estää joidenkin nuorten osallistumista tilan toimintaan. Nuoret, jotka eivät hyväksy linjauksia, täytyisi olla todella radikaaleja ja äärimmäisiä esimerkiksi kuuluen johonkin itseä vahingoittavaan alakulttuuri ryhmään. Underground ei hyväksy vahingoittavia alakulttuureja. En tiedä liittyvätkö päihteet näihin alakulttuureihin. Ainakin tupakkaa

saa polttaa ulkona melko lähellä nuorisotilan sisäänkäyntiäkin, mutta sisällä se on kiellettyä. Ehkä pedagogiset linjaukset kuitenkin luovat väljyyttä enemmän nuoria tukien ja rohkaisten kuin heitä rajoittaen. Voi tietysti olla, etteivät jotkut nuoret halua ottaa positiivisia vaikutuksia vastaan. Tai tytöt eivät välttämättä heti osaa ottaa kunnioitusta ja muuta positiivisuutta vastaan, sillä he ovat tottuneet, ettei heitä huomioida. Näin tila tiukentuu näiden nuorten näkökulmasta. Undergroundin nettisivuilla todetaan, että yhteiskunnassa ja perheissä ei usein panosteta tyttöihin, joten tämä on syy miksi Underground tekee päinvastoin (Underground). Katso tarkemmin luvusta 2.4.1 Tyttöihin panostaminen.

4.2.2 Toimintakulttuurina tyttöihin panostaminen

Undergroundin toimintakulttuuriin kuuluu selkeänä osana tyttöihin panostaminen ja se näkyy myös tiloissa. Tyttöillä on erityinen oma huone olohuoneen perällä ja tanssisali on suurimmaksi osaksi tyttöjen käytössä. Molemmat tilat ovat tyttöjen itse sisustamia. (Päiväkirjamerkinnot 7.5.20014.) Tämä saattaa tiukentaa tilan väljyyttä poikien mielestä, sillä heillä ei ole omaa, vain heille tarkoitettua tilaa, mutta tuskin se vaikeuttaa heidän tuloaan tilalle. Sen sijaan kateutta se saattaa pojissa herättää. Pojille suunnattu puutyötila ei käsittääkseni kuitenkaan ollut tytöiltä täysin kielletty alue eikä ainakaan poikien itse sisustama ja niin paljon huomioita saama (esimerkiksi paikallisessa lehdessä) kuin tyttöjen tilat. Tilaa ei käytetty kertaakaan ollessani Undergroundilla, joten siksi en osaa ottaa tarkkaan kantaa siihen. Tyttöjen haastattelu vastauksista tähän teemaan nousi myös 'ei hyväksi' koettuja asioita. Näitä ovat meluisuus, poikien tappeleminen ja kuuntelemattomuus sekä ryhmien organisointi. Ryhmien organisointi nousi esiin yhdessä haastattelussa enkä ymmärtänyt tarkemmin, mitä haastateltava sillä tarkoittaa, mutta se saa hänet välillä kokemaan olonsa epämukavaksi. Seuraavista esimerkeistä käy ilmi tappeleminen ja ajoittainen tilan meluisuus.

HN. J: And what is not good?

H2: mm maybe the some of the boys that fighting something but that's not every time

HJ. J: yeah and what is not good?

H: sometimes people fight and it is then they have to close, close it, so it's not good for us, we not do anything it is very sad

*HQ. H2: yeah, because sometimes like the girls sitting here playing something and boys there and like everyone screaming so they can't just hear each other, it's like very noisy
H1: too loud too yeah H2: so that's not good*

Käsittääkseni meluun ei ollut kehitetty mitään erityistä ratkaisua Undergroundilla. Tämä voi tiukentaa tilaa niin, että tytöt, jotka eivät pidä siitä käyvät tilalla harvemmin. Mutta harjoittelun ohjaajani on sitä mieltä, että Undergroundilla on harvoin ongelmia liian kovan metelin ja poikien tappeluiden kanssa. Tämä voi pitää paikkansa, sillä haastatteluja tehdessäni ilmeni myös muita pieniä väärinymmärryksiä tyttöjen kanssa (katso tarkemmin luku 3.4 Eettisiä pohdintoja). Seuraava lainaus on ohjaajani kommentti liittyen tappeluihin ja kovaan meteliin.

I believe we so rarely have problems with noisy and fighting boys that it would not have been mentioned otherwise. -- Never thought about these things before I saw the final thing but thought I should let you know (Magnusson 2014b.)

4.2.3 Kaverit ja yhteisö

Kaikki haastattelemani maahanmuuttajataustaiset tytöt olivat tulleet aikanaan ensimmäistä kertaa Undergroundille kavereiden kanssa, muutenkin kaverit vaikuttivat heidän toimintaansa paljon. Undergroundilla esiintyy vahva yhteisöllisyys, josta herää kysymys, että pääsisikö yksin tilalle tuleva uusi nuori helposti mukaan toimintaan ja sisään ryhmään? Saisiko hän pian kavereita tilalla aiemmin käyneistä? Vahva yhteisöllisyys voi tiukentaa tilan toimintaa, jos se rajaa uusien nuorten mukaan pääsemistä. Seuraavista esimerkeistä ilmenee kavereiden suuri merkitys.

HB. J: Alone or with somebody? H: I go with my friends

J: okei, why did you come there the first time?

H: because I have my friends, she is working there, I'm usually with her so

HF. J: okei and did you come alone or with somebody?

H1: with friends H2: me too with friends

Kavereiden kautta monet tytöt olivat myös kuulleet Undergroundin toiminnasta, ennen kuin he tulivat siihen mukaan. Kaverit myös herättivät heidän kiinnostuksensa toimintaan

sekä heidät nähtiin nuorisotilan hyvänä puolena. Nämä asiat nousivat esiin tyttöjen vastauksissa kysymyksiin 'kuinka kuulit tästä ohjelmasta ennen kuin tulit mukaan', 'kuinka kiinnostuit tästä toiminnasta' ja 'mikä on hyvin Undergroundilla?'. Seuraavista aineistolainauksista ilmenee kaverien ja yhteisön vaikutuksia.

HK. J: How did you hear about this program before you came? or activities?

H: I have friends that went before me –

J: yep, and how did you become interested in this activity? dance? H: dance? J: yeah

H: I don't know, I had friends that it was in dancing in dance group so I dance with them after a while

HA. How did you become interested in this activity?

H: I saw, I saw my friends having so much fun and I saw Peter helping them a lot and I thought I need them, I need him too, to helping me so and he is done very well

HK. J: Yep, and what is good in Underground? H: that you can do whatever you want or just hang with friends so

En havainnut Undergroundilla ollessani, että siellä ilmenisi yhteisöllisyyden lisäksi käyttäytymiskoodeja, jotka saattaisivat rajata joidenkin nuorten tuloa tilalle. Mutta näin jälleensä asiaa miettiessäni saattaa jokin tekijä rajata hyvästä taloudellisesta asemasta tulevien nuorten tuloa tilalle, sillä heitä en käsittäakseni tilalla nähnyt. Ehkä he eivät asu kyseisessä lähiössä, mutta lähellä oli myös omakotitalo alueita ja Råslättiin on hyvät busiyhteydet. Jotkut maahanmuuttajataustaisista tytöistäkin kulki kauempaa bussilla nuorisotilalle. En myöskään havainnut montaa synnynnäisesti ruotsalaista tilalla käyvää tyttöä, yhtään sellaista en haastatellut. Harjoittelun ohjaajani tytär kuitenkin kävi tilalla säännöllisesti, mutta hän myös asuu tässä lähiössä. En tiedä, kuinka paljon ruotsalaisia alueella asuu, mutta selvästi vähemmän kuin maahanmuuttajia ja maahanmuuttajataustaisia. Eikä Undergroundin tavoitteissa kuitenkaan kerrota sen suuntaavan toimintaansa pelkästään maahanmuuttajataustaisille tai maahanmuuttajille. Näin voisi ajatella toisten nuorten toiminnan tiukentavan Undergroundin sosiaalista tilaa rajaten synnynnäisten ruotsalaisten ja taloudellisesti hyvässä asemassa olevien nuorten tuloa tilalle. Syrjintää ei esiinny aineistossani ollenkaan tyttöjen kertomana. Ainoa maininta siitä on sähköpostiviestissä, jossa Peter kertoo heillä olevan muutaman salaisen piilokameran syrjinnän ja vallan hyväksikäytön estämiseksi. Joten tätä nuoret Undergroundilla todennäköisesti kokevat hyvin vähän. Alaluvussa 4.1.3 Tilalle muodostuva yhteisö pohdin myös nuorisotilalla esiintyvän sosiaalisuuden ja yhteisöllisyyden positiivista puolta.

4.2.4 Tilan sijainti ja kulkuyhteydet

Kiilakosken ja muiden luomaan luokkaan 'ohjaajien ulottumattomissa olevia tekijöitä' kuuluu nuorisotalon sijainti, kulkuyhteydet tilalle ja tilan sijoittuneisuus. Näihin nähden Underground on hyvällä paikalla, keskellä Råslättin lähiötä ja hyvien palveluiden vieressä. Myös useampi bussilinja kulkee muutaman sadan metrin päästä. (Päiväkirjamerkinnot 7.5.2014.) Sijainti voi kuitenkin myös rikkoa Undergroundin väljyyttä. Esimerkiksi toiselta puolen Jönköpingin kaupunkia voi matka bussilla kestää jopa tunnin. Jos Underground sijaitsi Jönköpingin keskustassa, saattaisi siellä käydä vielä enemmän nuoria. Kuitenkin kuulin ohjaajaltani joidenkin tytöistä kulkevan nuorisotilalle kauempaa bussilla. Haastattelumistani tytöistä monet kertovat käyvänsä tilalla juuri siksi, että se on osa heidän yhteisöään, asuinalueitaan. Lähipalvelut eivät tulleet esille haastatteluissa. Ja kulkuyhteydet vain, siitä näkökulmasta, etteivät tytöt halunneet lähteä bussilla muualle, kun Undergroundiin pääsee helpommin. Seuraavissa esimerkeissä helppous tulee hyvin esiin sekä viimeisessä 'mikä ei ole hyvin' kysymyksen vastauksessa yksi tytöistä oivaltaa juuri sen, miten sijainti voi rajata ihmisten tuloa tilalle.

HG. J: Do you go to other youth drop in centers than this in your free time? H: nou

J: Okei, why do you come only to Underground?

H: Because I live here in Råslätt so it is closest to me

HK. J: Why do you come only to Underground?

H: Because, it's like there I have my friends and the I don't know, it just, it is in the Råslätt so it is easy

HF. I don't know what is bad, maybe the location if it would be someone else maybe more people would have come, here it's kind of tidy

Tämän teeman sisältö vastaa haastattelun kysymyksiin 'miksi tulet vain Undergroundiin' (verrattuna muihin nuorisotiloihin ja vaikka kunnan nuorisotila on samassa rakennuksessa), 'kuinka kuulit toiminnasta' ja 'mikä ei ole hyvin'.

5. JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä tutkimuksessani olen pohtinut tilallisuutta ja monikulttuurisuutta erityisesti etelä-ruotsalaisen Underground-nuorisotilan kannalta, maahanmuuttajataustaisten tyttöjen näkökulmasta. Teoreettisessa viitekehyksessä näkökulmaa aiheeseen tulee nuorten tilallisuudesta, nuorten keskuudessa suositusta hengauksesta tiloissa tapahtuvana, nuorisotyön tilallisuudesta ja sosiaalisuuden merkityksestä nuorisotiloilla, tiukkojen ja väljien tilojen näkemyksestä, sukupuolen merkityksestä sekä yleisesti monikulttuurisuudesta. Näen tutkimukseni myös osaksi tyttötutkimusta. Digitaaliset ympäristöt on mainittu viitekehyksessä vain lyhyesti, sillä ne eivät myöskään tulleet esiin aineistossani merkittävänä osana. Kuitenkin esimerkiksi Facebook -palvelua Undergroundilla hyödynnetään ja sitä hyödynsin itsekin kenttäjaksoni aikana saadakseni tyttöjä helpommin haastatteluihin.

Tavoitteenani tässä tutkimuksessa on ollut selvittää, miten maahanmuuttajataustaiset tytöt kuvaavat Underground-nuorisotilaa tilallisuuden näkökulmasta ja millaisia sosiaalisia merkityksiä he antavat Underground-nuorisotilan tilallisuudelle. Samalla olen myös saanut selville jonkinlaisen kokonaiskuvan siitä, mitä asioita maahanmuuttajataustaiset tytöt arvostavat nuorisotilassa. Tulokset olen esittänyt nuorisotilan väljyyttä rikkovien ja sitä tukevien tekijöiden kautta, käyttäen apuna Kiilakosken ja muiden (2011, 68) esittämän tiukkuustekijöiden jaottelumallia sekä luoden positiiviset väljyyttä tukevat teemat itse. Näiden kautta Undergroundista avautui erilainen ja hieman kriittisempi näkökulma kuin keuhällä 2014 harjoittelussa tekemässäni tutkimuksessa. Näin tämä teorialähtöinen analyysi sopi tähän tutkimukseen hyvin, sillä muuten tulokset olisivat voineet olla liian samanlaiset, kuin aiemmin tekemässäni tutkimuksessa, jossa analyysi oli aineistolähtöinen.

Toiminnan ja ilmapiirin luoma hauskuus Underground-nuorisotilalla lisäävät sen väljyyttä, sillä tytöt viihtyvät siellä hyvin. Myös aktiviteetit ja halu ohjata niitä muille nuorille luovat väljyyttä. Aktiviteetteja ovat tyttöjenillat, elokuvat, tanssi ja erilaiset pelit. Näiden lisäksi Undergroundilla hengaaminen ja kavereiden kanssa juttelu olivat todella suosittuja maahanmuuttajataustaisten tyttöjen keskuudessa. Tilalla on myös erityisen hyvä tanssiin suunniteltu halli, joka on tyttöjen itse ehostama ja sisustama. Melkein kaikki tytöistä haluavat ohjata toimintaan muille nuorille. Suurin osa halusi ohjata kavereiden kanssa, mutta osalle oli ihan sama tekisikö sitä yksin vai muiden kanssa. Tytöiltä myös kerätään

ideoita toimintaan ja he ovat mukana suunnittelemassa sitä Undergroundilla. Ohjaajalähtöisiin tiedostamattomiin tekijöihin, mutta positiiviseksi, väljyyttä tukevaksi tekijäksi näen myös ohjaajien harjoittaman tyttöjen voimaannuttamisen ja Peterin pitkän kokemuksen muslimien parissa työskentelystä. Näen ne tiedostamattomaksi, sillä ne eivät näy Undergroundin pedagogisissa linjauksissa eivätkä muutenkaan nuorisotilan nettisivuilla.

Undergroundin tilallisuuden sosiaaliset merkitykset ovat moninaiset. Positiivisena sosiaalisuus vaikuttaa yhteishenkeen tilalla ja kiinnostuksen kohteisiin, mutta se ei kuitenkaan rajaa uusien nuorten mahdollisuuksia päästä mukaan toimintaan. Undergroundia kehuaan kodiksi ja parhaaksi nuorisotilaksi. Undergroundin ohjaajilla on hyvä maine, joka vaikuttaa tilan väljyyteen ja luotettavuuteen myös vanhempien keskuudessa. Kaverit, yhteisö, naapurusto ja tilan ohjaajat vaikuttavat siihen, että kaikki haastatteleman työt kokevat Undergroundin turvalliseksi paikaksi olla ja käydä. Undergroundin yhteisöä kutsutaan myös perheeksi. Riepon (2000) mukaan perhe ja ystävyysuhteet ovat tunteiden tasaajia, jotka tuovat ennustettavuutta, jatkuvuutta ja näin myös turvaa elämään. Undergroundin sosiaalisuus voidaan nähdä niin negatiivisena tilan tiukkuutta aiheuttavana tekijänä kuin positiivisena väljyyttä tukevana tekijänä. Kaverit vaikuttavat myös siihen, että tilalle tullaan yhdessä heidän kanssaan ja heiltä on kuultu toiminnasta. Maahanmuuttajataustaiset tytöt myös pitävät kavereita Undergroundin hyvänä puolena. Vahva yhteisöllisyys voi näin rajata uusien pääsyä mukaan tilan toimintaan.

Ohjaajalähtöisiin ja heidän tiedostamiin nuorisotilaa tiukentaviin tekijöihin Undergroundin kohdalla sisältyy nuorisotilan sovitut säännöt ja pedagogiset linjaukset (jotka löytyvät liitteistä 1. ja 2.), nuorisotilan mainostus, tyttöjen huoneen sijainti sekä se, että osaavatko kaikki maahanmuuttajataustaiset tytöt ottaa positiivista palautetta vastaan ohjaajilta. Tilan toimintakulttuureista Undergroundilla tiukkuutta aiheuttavat tyttöjen omat tilat poikien vastaavien tilojen puuttuessa sekä poikien metelöinti ja ajoittainen riitelemine saatavat vähentää tyttöjen käymistä tilalla. Niin ohjaajien kuin nuortenkin ulottumattomissa oleviin tekijöihin sisältyy Underground-nuorisotilan sijainti, joka rajaa paljon Råslätt -lähion ulkopuolisten nuorten tuloa tilalle. Vain muutama tyttö kulkee bussilla tilalle kauem-paa Jönköpingistä. Myös kulkuyhteydet kuuluvat näihin tekijöihin ja ne Undergroundille on hyvät, mutta Råslättissa asuvat tytöt eivät halua lähteä bussilla kauemmaksi, muille nuorisotiloille.

Väljyyttä tukevia ja lisääviä tekijöitä Undergroundilta löytyy paljon. Yhteensä on viisi väljyyttä lisäävää positiivista teemaa ja neljä tiukkuutta aiheuttavaa eli väljyyttä hajottavaa negatiivista teemaa. Johtopäätöksenä tuloksista voi todeta Undergroundilla toteutuvan nuorisotalotoiminnan väljyyden ideaalin (ks. tarkemmin nuorisotilan ideaalin määrittelystä luvusta 2.1.2 Tiukka ja väljä tilallisuus). Underground on tasa-arvoinen, juuri nuorille suunnattu, kaikille avoin ja hyväksi koettu paikka maahanmuuttajataustaisten tyttöjen näkökulmasta. Tytöt ovat ottaneet paikan omakseen. Siellä esiintyy enemmän väljyyttä luovia kuin sitä hajottavia tekijöitä. Mutta "It is our home" saa niin positiivisen kuin negatiivisenkin merkityksen tämän tutkimuksen teorialähtöisessä analyysissä. Seuraavat kolme aineistolainausta kiteyttävät hyvin Undergroundin sosiaaliset merkitykset maahanmuuttajataustaisille tytöille, jotka ovat hengaus, kaverit, ohjaushalu, turvallisuuden tunne sekä Underground-nuorisotilan yhteisön luomat perheen ja kodin kokemukset.

HG. J: Why did you come here the first time?

H: I just wanted to see how it is here, it was for youth and I like to hang out with people, play games or just sit here and talk to each other, yeah, just hang out –

J: And do you want to do this by yourself or with your friends?

H: with my friends, I think it is better, it is better would you have more ideas from more people, you know, more perspective and yeah

HH. J: Do you feel that you are safe here? H: yeah

J: And what is the reason for this?

H: Because everyone talks to each other, and it feels like you are all our family

HQ. J: Why do you come only to Underground?

H2: because we working there and H1: it's our place H2: yeah, that's we feeling like we are home H1: yeah, it's our home and we always make activities there so that's where we should be H2: yeah, because we don't have time to like go to others so we want to like change our Underground and make it better so we don't focus on others

Rasismia ei aineistossani esiintynyt lainkaan tyttöjen puheissa, joten siksi sitä ei ole viitekehyksessäkään laajasti käsitelty. Se kuitenkin kuuluu monesti merkittävänä osana maahanmuuttajataustaisten elämään, joten siksi käsittelen sitä hieman. Ehkä rasismia ei aineistossani tullut esiin, koska Undergroundilla käy lähinnä maahanmuuttajataustaisia nuoria eikä alkuperältään ruotsalaisia paljoakaan. Maahanmuuttajataustaiset eivät syrji

toisiaan taustan tai ulkonäön erilaisuuden vuoksi, sillä he kaikki ovat niiden kannalta samassa asemassa. Ehkä Undergroundilla käyvät nuoret kokevat rasismia kuitenkin muualla, Råslätt -lähion ulkopuolella, mutta tästäkään he eivät minulle avautuneet, koska haastatteluissa en kysynyt suoraan rasismista. Voi myös olla, että rasismia ilmenee tilalla, mutta tytöt eivät avautuneet siitä minulle, koska he eivät kokeneet sen olevan tarpeellista tai aiheeni kannalta oleellista tai haastattelutilanne ei ollut tästä avautumiselle otollinen. Mutta voi myös olla, että syrjintä ja rasismi on saatu kokonaan kitkettyä pois Underground-nuorisotilalta, sillä se on maahanmuuttaja nuorten oma paikka.

Maahanmuuttaja -käsite on yleisesti käytetty Suomessa, sillä sitä käytetään yleensä henkilöstä, joka on muuttanut Suomeen tai jonka vanhemmat ovat maahanmuuttajia tai jompikumpi vanhemmista on maahanmuuttajataustainen (Habib 2009, 44). Näin ollen käsitteen käyttö yleensä kansan keskuudessa hieman poikkeaa niistä virallisista määritelmistä, joita johdannossa olen maininnut käyttäväni tässä tutkimuksessa. Maahanmuuttaja on helpompi ja lyhempi käyttää kuin maahanmuuttajataustainen. Maahanmuuttaja -käsitettä käytetään Ruotsissa vähemmän kuin Suomessa ja monikulttuurisuus on Ruotsissa avoimempaa kuin Suomessa. Suomessa se on myös leimaavampaa, sillä maahanmuuttaja -käsite koetaan usein syrjiväksi ja leimaavaksi. (Katso tarkemmin luku 2.4 Monikulttuurisuus). Oma tarkoitukseni ei kuitenkaan ole ollut syrjiä tai leimata tutkimiani tyttöjä.

Honkasalon väitöstutkimus tuo näkyväksi sen, että suomalaisen yhteiskunnan monikulttuuristuminen on haastanut nuorisotyön toimijoita miettimään työn sisältöä, arvoperustaa ja tavoitteita. Monikulttuurisuus Suomen nuorisotyössä on siis nostanut sukupuolten tasa-arvoa enemmän esille kuin aikaisemmin. Samalla nuorisotyö näyttäytyy itsessään sukupuolineutraalina ja lähtökohtaisesti tasa-arvoisena. Näkemykset sen tasa-arvoisuudesta tai sen jo toteutuneesta luonteesta vaikuttavat olevan työssä hyvinkin vahvoja. Painottamalla maahanmuuttajatyttöjen osallistumattomuutta ja tasa-arvottomuutta on painotettu suomalaista naista vahvana ja tasa-arvoisena. (Honkasalo 2011a, 205.) Lisää tietoa tästä tyttöjen osallistumattomuuden ongelmasta löytyy luvusta 2.3 Sukupuoli.

Suomalaisessa ympäristössä toteutuvan nuorisotyön ammatillisia käytäntöjä ja monikulttuurisuutta on tutkittu vain vähän. Monissa Honkasalon tekemissä nuorisotyöntekijöiden haastatteluissa tuli tyttöjen osallistuminen nuorisotyöhön näkyväksi oleelliseksi työn haasteeksi, johon haluttiin käytännöllisiä neuvoja sekä jonka edessä Honkasalo tulkitsee

työntekijöiden tuntevan todellista hämmennystä ja osaamattomuutta. Uskon, että tutkimukseni tuloksia voitaisiin hyödyntää myös Suomessa, sillä maahanmuuttajataustaiset tytöt tulisi ottaa mukaan heille suunnatun toiminnan suunnitteluun ja ohjaukseen sekä heidän toiveitaan tulisi kuunnella paremmin. (Honkasalo 2011a, 77, 79, 222.) Tutkimukseni voi olla tarjoamassa joitakin käytännöllisiä neuvoja maahanmuuttajataustaisten tyttöjen parissa tehtävään työhön. Työn tuloksia tai nuorten sitoutumista toimintaan ei kuitenkaan saavuteta hetkessä, vaan se vaatii aikaa. Maahanmuuttajatyöt tarvitsevat ihmissuhteita, useita aktiviteetteja ja mahdollisuuden ohjata toimintaa toisilleen (ks. Koivuniemi 2014 ja tämän tutkimuksen luku 4.1.2 Aktiviteetit ja halu ohjata niitä). Tämän tutkimuksen avulla voidaan paremmin löytää niitä keinoja, joilla saada heidät aktiivisesti mukaan, kun on ymmärrystä siitä, millaisissa tiloissa tytöt viihtyvät ja mitä he nuorisotilalta kaipaavat. Tilan sosiaalisuus on maahanmuuttajataustaisille tytöille todella tärkeää eli kaverit merkitsevät heille paljon. Hengaus on myös suosittua ja nuorisotila koetaan siihen sopivaksi paikaksi. Näiden lisäksi halu osallistua toiminnan suunnitteluun ja ohjaukseen näyttää tärkeänä ja merkittävänä asiana tytöille. Tulosten avulla voidaan myös kehittää maahanmuuttajataustaisten tyttöjen parissa tehtävää työtä Suomessa.

Suomalaisen nuorisotyön monikulttuurisuuden tutkiminen olisi hyvä jatkotutkimusaihe. Voisi olla mielenkiintoista verrata näitä ruotsalaiselta tilalta saamiini tuloksia vastaaviin suomalaiselta nuorisotilalta kerättyihin tuloksiin. Honkasalon (2011b, 262–263) mukaan myös rasismia ja monikulttuurisuutta tulisi tutkia suomalaisen valtaväestön keskuudessa, joten tähän liittyville jatkotutkimusaiheille olisi myös tilausta.

Tätä tutkimusta tehdessäni nousi esiin myös nimenomaan Underground-nuorisotilaan liittyviä jatkotutkimusaiheita, joita olisi mielenkiintoista tutkia lisää. Ensinnäkin mielenkiintoista olisi selvittää rajaavatko Undergroundin käytännöt todella hyväosaisemmat ruotsalaisista alkuperää olevat nuoret pois tilalta (katso tarkemmin, mistä aihe nousee luvusta 4.2.3 Kaverit ja yhteisö). Toinen aihe voisi olla, miten pojat kokevat Underground-nuorisotilan tilallisuuden ja käytännöt. Nouseeko heissä pintaan kateutta tyttöjen saamaa suurta positiivista huomiota kohtaa? Vai tuleeko myös heidän kaikki tarpeensa todella kohdatuiksi tällä nuorisotilalla?

Kaiken kaikkiaan koen tutkimukseni onnistuneen hyvin. Teorialähtöinen analyysi antoi sopivasti erilaisen näkökulman kuin aikaisemmin harjoittelussa toteuttamassani tutkimuksessa on. Jos olisin tehnyt nyt uudestaan aineistolähtöisen analyysin, olisi tulokset olleet

todennäköisesti samanlaiset kuin mainitussa aiemmassa tutkimuksessani Underground-nuorisotilasta. Tulokset antoivat nyt monipuolisemman kuvan nuorisotilasta. Jos tekisin tutkimukseni uudestaan, niin varmaan olisi hyvä valmistautua etukäteen paremmin ennen etnografiselle kenttäjaksolle lähtemistä. Myös kysymyslomakkeessa olisi voinut huomioida tämän tutkimuksen aiheen paremmin, jos olisin jo sitä tehdessäni tiennyt käyttäväni samoja haastatteluja myös tässä tutkimuksessa. Kuitenkin olen tyytyväinen saamaani aineistoon ja tuloksiin.

6. LÄHDELUETTELO

- Aaltonen, S., Kivijärvi, A., Peltola, M. & Tolonen, T. 2011. Ystävydet. Teoksessa: M. Määttä & T. Tolonen (toim.). Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 29–56.
- Alijevski, M. 2014. Private discussion of girls and Underground. Manager for Drop in centers in youth department. At Jönköping in Sweden. University of Tampere. 28.5.2014.
- Allison, J. 2001. Ethnography in the study of children and childhood. In Book P. Atkinson, A. Coffey, S. Delamont, J. Lofland & Lyn Lofland. Handbook of Ethnography, 246–258.
- Back, L. 1996. New Ethnicities and Urban Culture. Racisms and multiculturalism in young lives. Oxon: Routledge.
- Eskola, J. & Suoranta, J. 1998. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.
- Habib, H. 2009. Nuorten muuttajien leimaaminen. Teoksessa Harinen P. & Honkasalo V. & Souto A-M. & Suurpää L. (toim.) Ovet auki! Monikulttuuriset nuoret, vapaa-aika ja kansalaistoimintaan osallistuminen. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 91, 44–48.
- Hederos, S. 2014. Private discussion of girls and Underground. Integration co-ordinator. At Jönköping in Sweden. University of Tampere. 27.5.2014.
- Heikkinen, K. 2010. Sukupuoli ja etnisyys tiedon paikantumisessa. Teoksessa J. Pöysä, H. Järviluoma & S. Vakimo (toim.) Vaeltavat metodit. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura, 215–233.
- Hellgren, Z. & Hobson, B. 2008. Cultural dialogues in good society. The case of honour killings in Sweden. Ethnicities 8 (3), 385–404.
- Heyl, B. 2001. Ethnographic interviewing. In Book P. Atkinson, A. Coffey, S. Delamont, J. Lofland & Lyn Lofland. Handbook of Ethnography, 369–384.
- Hiltunen, H. 2001. "Semmonen hauska paikka, missä voi viettää aikaa kavereiden kanssa" Ristikivitalohanke nuorten näkökulmasta. Pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto, Yhteiskuntatieteiden ja filosofian laitos.
- Honkasalo, V. 2011a. Tyttöjen kesken: monikulttuurisuus ja sukupuolten tasa-arvo nuorisotyössä. Helsinki: Nuorisotutkimusseura.
- Honkasalo, V. 2011b. Pois lokeroista. Katsaus monikulttuurisuuden huomioimiseen tyttö-tutkimuksessa ja tyttötyössä. Teoksessa K. Ojanen, H. Mulari & S. Aaltonen (toim.) Entäs tytöt. Johdatus tyttö-tutkimukseen. Jyväskylä: Bookwell Oy, 249–268.
- Honkasalo, V. & Souto, A-M. 2008. Monikulttuurinen nuorisotyö. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. 2. muuttumaton painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 115–138.

- Horelli, L. 2003. Valittajista tekijöiksi. Nuoret valtautumisen verkoissa Pohjois-Karjalassa. Espoo: Yhdyskuntasuunnittelun tutkimus- ja koulutuskeskuksen julkaisuja B 86.
- Johansson, T. & Hammarén, N. 2011. The art of choosing the right tram: Schooling, segregation and youth culture. *Acta Sociologica* 54 (1), 45–59.
- Junes, A-M. & Murtosaari, C. 2001. Vuorovaikutus ja roolit nuorisotalolla. Pro Gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto: Sosiaalipolitiikan laitos.
- Jönköpings kommun. 2014. Ung livsstil. Livsstilsundersökning bland barn och ungdomar i Jönköpings kommun. Pdf-document. 2014.
- Kaivola, T. & Rikkinen, H. 2013. Finnish Young People. In book: Robertson M. & Tani S. (edit.). *Young people cross-cultural views and futures*. Australia: Acer Press, 72-85.
- Kiilakoski, T., Kivijärvi, A., Gretschel, A., Laine, S. & Merikivi, J. 2011. Nuorten tilat. Teoksessa: M. Määttä & T. Tolonen (toim.). *Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aikataänään*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 57–91.
- Koivuniemi, J. 2014. "Feel like family" –Why do they have so many immigrant girls in Underground? Tampere: Tampereen yliopisto.
- Koivuniemi, J. 2010. Henkilökohtainen blogi Jonnallaasiaa. Blogi päivitys 18.5.2014 Underground = maan allako?! Saatavilla www-muodossa. <<http://jonnallaasiaa.blogspot.fi/>>.
- Koskela, H. 2009. Pelkokierre: pelon politiikka, turvamarkkinat ja kamppailu kaupunkitalasta. Helsinki: Gaudeamus.
- Koutcho, N. and Schyman, E. 2014. Private interview of their school project and Underground at the same time. University of Tampere. 1.6.2014.
- Koutcho, N., Schyman, E., Baranou, N. & Kaki, B. 2013. Tjejkväll på Råslätt. Projektrapport på svenska. Sandagymnasiet och Per Brahe gymnasiet i Jönköping. 2013.
- Kullman, K., Strandell, H. & Haikkola, L. 2012. Lapsuuden muuttuvat tilat. Näkökulmia lapsuuteen 2000-luvulla. Teoksessa H. Strandell, L. Haikkola & K. Kullman (toim.) *Lapsuuden muuttuvat tilat*. Jyväskylä: Bookwell Oy, 9–26.
- KvaliMOTV. 6.3 Haastattelu ja 6.3.3 Strukturoitu ja puolistrukturoitu haastattelu sekä 6.2.2 Kylläntyminen. Saatavilla www-muodossa. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopeutus/kvali/L7_2_1.html> Luettu 22.7.2014 ja 26.8.2014.
- Kylmäkoski, M. 2008. Eteinen, vessa, keittokomero ja huone – niistä on nuorisotila tehty. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. 2. muuttumaton painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 393–409.
- Kylmäkoski, M. 2006. Nuorten tilat. Helsinki: Humanistinen ammattikorkeakoulu.
- Lefebvre, H. 1991 English translation by D. Nicholson-Smith. *The production of space*. Blackwell Publishing.
- Lähteenmaa, J. 2002. Tyttöjä Pelastamassa. Teoksessa S. Aaltonen & P. Honkatukia (toim.) *Tulkintoja tytöistä*. Helsinki: Suomen kirjallisuuden seura, 271–286.
- Maahanmuutto. Kuka on maahanmuuttaja? Saatavilla www-muodossa. <<http://www.maahanmuutto.net/7>>. Luettu 30.1.2015.

- Magnusson, P. 26.10.2014a. Re: The research have published now! ☺ [Yksityinen sähköpostiviesti]. Jonna Koivuniemelle jonnanaoma@gmail.com.
- Magnusson, P. 24.9.2014b. Re: The research have published now! [Yksityinen sähköpostiviesti]. Jonna Koivuniemelle jonnanaoma@gmail.com.
- Metsämuuronen, J. 2005. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Helsinki: International Methelp.
- Määttä, M. & Tolonen, T. 2011. Johdanto. Teoksessa: M. Määttä & T. Tolonen (toim.). Annettu, otettu, itse tehty. Nuorten vapaa-aika tänään. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 5-11.
- Näre, S. 2008. Sukupuoli- ja kulttuurisensitiivinen tyttötyö. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. 2. muuttumaton painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 541–547.
- Ojanen, K. 2011. Katsaus tyttötutkimuksen suomalaiseen historiaan ja keskusteluihin. Teoksessa K. Ojanen, H. Mulari & S. Aaltonen (toim.) Entäs tytöt. Johdatus tyttötutkimukseen. Jyväskylä: Bookwell Oy, 9–44.
- Palmu, T. 2008. Kokemuksia ja tulkintoja kouluetnografiasta. Teoksessa E. Syrjäläinen, A. Eronen & V-M. Värrä (toim.) Avauksia laadullisen tutkimuksen analyysiin. 159–174.
- Punnonen, V. 2008. Sukupuolisensitiivinen sosiaalinen nuorisotyö. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. 2. muuttumaton painos. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto, 521–540.
- Rantala, T. 2008. Kokemuksen etnografia – avain koulun arjen tunteisiin. Teoksessa E. Syrjäläinen, A. Eronen & V-M. Värrä (toim.) Avauksia laadullisen tutkimuksen analyysiin. 126–158.
- Raunola, I. 2010. Osallisuus ja dialoginen paikantuminen etnografisessa kenttätyössä. Teoksessa J. Pöysä & H. Järviluoma & S. Vakimo (toim.) Vaeltavat metodit. Joensuu: Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura, 285–314.
- Reynolds, T. 2007. Judged by the company we keep: Friendship networks, social capital and ethnic identity of Caribbean young people in Britain. In book: H. Helve & J. Bynner (edit.). Youth and social capital. London: the Tufnell Press, 71–86.
- Rieppo, S. 2000. Turvallisuuden kokeminen eri elämäntilanteissa. Pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto. Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta. It is also in internet: <<http://urn.fi/urn:nbn:fi:uta-1-8380>>.
- Saarikangas, K. 1999a. Johdanto: Merkityksellinen tila. Teoksessa K. Saarikangas (toim.) Kuvasta tilaan. Taidehistoria tänään. Tampere: Tammer-Paino, 7–16.
- Saarikangas, K. 1999b. Tila, konteksti ja käyttäjä. Arkkitehtonisen tilan, vallan ja sukupuolen suhteista. Teoksessa K. Saarikangas (toim.) Kuvasta tilaan. Taidehistoria tänään. Tampere: Tammer-Paino, 247–298.
- Schierup, C-U & Ålund A. 2011. The end of Swedish exceptionalism? Citizenship, neoliberalism and the politics of exclusion. Institute of Race Relations, Vol. 53(1): 45–64.
- Semi, J. 2011. Kaikille avoin, kaikille vapaa? Tilallisen ulossulkemisen kolme säiettä. Alue ja ympäristö 40 2 (2011), 61–67.

- Sercombe, H. 2010. Empowerment and dependency in the youth work relationship. In book: H. Sercombe. Youth work Ethics. London: Sage Publications Ltd, 129–134.
- Tani, S. 2011. Oikeus oleskella? Hengailua kauppakeskuksen näkyvillä ja näkymättömillä rajoilla. *Alue ja ympäristö* 40 2 (2011), 3–16.
- Tani, S. 2010. Hengailun maantiede ja nuorisotutkimuksen eettiset ongelmat. *Kasvatus & Aika* 4 (3) 2010, 51–71.
- Tolonen, T. 2014. Pisan pimeällä puolella. Viesti 25.11.2014. Saatavilla [www-muodossa](http://www.muodossa.fi). <<http://viestilehti.fi/pisan-pimealla-puolella/>>. Luettu 23.1.2015.
- Tolonen, T. 2001. Nuorten kulttuurit koulussa. Ääni, tila ja sukupuolten arkiset järjestykset. 2. painos. Helsinki: Gaudeamus kirja.
- Tuomi, J. & Sarajärvi A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 6. uudistettu painos. Tammi.
- Underground Råslätt. 2014. Websidan: <<http://www.underground-raslatt.se/>>. Har sett: Den 9, 16, 23 och 27 maj 2014.
- Valtioneuvosto. 2015. Saatavilla [www-muodossa](http://www.muodossa.fi). <<http://valtioneuvosto.fi/hallitus/ministerit>>. Luettu 14.3.2015.

Liite 1. The Rules of Underground

Rules in Underground (Drop in nights on Saturday and Sunday): We have two really strict rules: respect and zero tolerance for violence. We have also worked hard to sure that the girls are treated with respectful. Respect everyone and no humiliation disputes (we have placed particular emphasis on girls' rights). (Underground.)

1) Zero tolerance for violence (even just playing) and if you break this rule, you will have to go home for that night.

2) We do not throw around garbage. Cans and dishes should be put at assigned places. We close Underground on those days, when this does not work.

3) We take care of the facilities, furniture and other things. You will pay for what you wreck - even if it was an accident.

4) Everyone is responsible for ensuring that everything runs well. It's is not enough to behave well but we expect everyone to tell others to take care of our place. Everyone works unpaid here and we think this is fun, and this will continue as long as everyone helps out!

5) We want Underground to be a safe place for all, so that everyone between 12–20 years feel welcome and that their parents would trust us to let them come there.

Liite 2. The Pedagogical guidelines of Underground

Based on our core values forgiveness, responsibility, respect (defined as giving value to oneself and others) thankfulness – makes the word FART (speed) in Swedish. We have a clear pedagogy in all activities though it is not always easy in the open activities that exist just to meet the need of non-organized free time. In order to have a positive influence through our programs, we need adults who focus on building relationships with young people. We also need other adults who can focus on the more practical work, freeing the key leaders to the pedagogical work. At the same time we involves young people in our practical work We monitor and continuously reflect on our guidelines for the protection of children and young people in all our activities.

The pedagogy of schools tends to focus on academic learning, while we focus on informal learning and life. We want to convey the values of right and wrong, responsibility, social interaction, education and work, and most of all focus on self-confidence and hope for a better future. Growth and development of social, emotional, and spiritual areas are then important. We want to meet young people with great respect but also expect them to show respect towards others. It is also important that they learn that they can stand up for their faith or beliefs, but to learn to do it in a constructive manner, without having to attack others or being biased. A good way to achieve this is through a variety of talks and discussions. Often built of small bricks all the time, example a brief conversation, a little chat on Facebook, a little encouragement, can deepen the discussion afterwards.

The guidelines are: To be seen and spoken to: All young people should get a "Hello" from at least one adult. We are trying to learn the names and then to use them. Encounters with adults: In the youth center, we have two areas, where we always try to have at least one leader who is specifically available to talk (one will focus on 12-15 year olds and the second 16 to 20 years). All of the leaders (those who have relationship with young people and those who want to work directly with them) are working all the time to build relationships with young people. When a new school year course begins in the autumn we focus specifically on assisting the new 12 year olds to feel safe, understand the rules and to build relationships with them.

No harmful sub-cultures: We try to make sure that areas where adults are not “wanted”, are not created, but that leaders move around and are present in all areas. If we identify groups or individuals who seem to have a negative impact on others, we get in there and we try to generate a positive change, but if it fails, we disturb the negative development and try to separate them from each other. Always build relationships but also a respect to not to barge in: When leaders move around, we avoid intruding but exchange some words and strive to build relationships. If there are young people who are in need of a moment of privacy, and we see that it can have a positive impact, we will try to arrange it. Clear boundaries and consequences: We always deal with any destructive behavior according to our rules. By always being clearly consistent with any negative behavior, we create a positive and safe environment. Influencing values: Negative and destructive values, such as beautification of violence, women's oppression, crime, smoking, and materialism are not changed by speaking or by providing more information but by being role models we can influence and change them. When we do practice what we are talking and caring about, we create a foundation for young people to listen to our values. We use I-messages, such as "I worry about you when".

Trust and joint responsibility for young people: We give young people as much trust and responsibilities as we can and inspire them to believe that anything is possible, we recognize that different personalities and older or younger youth need different ways to express themselves. Some may lead activities, others to be involved in the planning, while others may prefer to express their thoughts and ideas in private, such as messages through Facebook. We evaluate how different young people handle responsibilities and trust and then we coach them for growth. Our Leadership School is an important part of this. Extra fathers, extra mothers and extra bigger siblings: We are aware that in certain circumstances the extra father or the extra mother figure is needed while other times it works better with someone who is like a big sister or big brother. This approach is also part of our efforts to build strong personal relationships and not only, and not just to do a job or a task as we work with the young people.

Fighting Jante (the “Jante law” is a cultural expression to not believe you are important and not think you can do something important), and let positive role models be further strengthened: By building and developing positive role models among the youth, we have created strong positive forces. 80% of those who "lead" the behavior of others are girls.

When the girls have begun to speak out about how they want things to be, they themselves are strengthened, but they have also had a positive influence on rowdy boys. We challenge the law of Jante and affirm their great potential and this way has created a very strong network, with more and more young people pulling in the same direction as we adults do. Non-threatening care in a relaxed environment so that everyone can relax from macho and other tense roles: As our leaders are trained in how to respond to young people in non-threatening ways and how to create a relaxed atmosphere, we can be proactive and avoid problem situations before they even begin to emerge. And when they occur, we can solve them in constructive ways.

To strengthen and encourage - always a lot more: We consider all opportunities to encourage and affirm our youth when they do something good, have improved in an area or just expresses low self-esteem. We need to change our cultural influences that cause leaders to not be positive enough! Many young people have hardly ever any positive feedback from adults and we want to shower them with it! We also express the potential in them. "You are so great at....., You could go anywhere..... If we believe in them, (and often we may be the only ones doing that) it can start up the first goal in their life and the desire to achieve it. "I believe in you" is perhaps one of the most important things which we can give. It is also the best way to break any destructive behavior. In our surrounding programs we get even more chances to this than in the youth center (Driving School, school support, counseling etc).

Real integration and networking: As we, leaders and volunteers, have different ethnic and social backgrounds, but we are working towards the same direction, we have a unique opportunity to connect. We combine professional competence with no paid work based in the community as we all belong to Råslätt and are neighbors and friends to everyone we meet. Several of us know not only the young people but parents, grandparents and other relatives. In the local cultural environment we have unique opportunities for dialogue with and trust from young people and parents. Our volunteers and visitors from outside of Råslätt complement us in practical areas, but also to give the young people more positive contacts with people from other social contexts. We also aim to help young people to build support networks outside of their direct connections, as that can help in

many areas of life, such as summer jobs and work. Driving school, School support, Counseling and Leadership programs are our side programs and these have grown out of our pedagogic strategy and the suggestions and needs expressed from our youth. They make it possible for us to reach our goal even more effectively as we get so much time with many individuals. Child and Youth protection: All our programs follow our child and youth protection policy. (Underground.)

Liite 3. Questions format what I used in interviews with immigrant backgrounds girls

GIRLS IN UNDERGROUND:

Background: How old are you?

Where you born in Sweden or in another country?

How long have you lived in Jönköping?

Right questions:

1) When did you come to Underground for the first time?

Alone or with somebody?

Why did you come here the first time?

How often do you come here? (Every month? / Every weekend? / Other?)

What kind of program (or activity) have you been involved in? Which activity did you attend first? (Driving school, Underground (Drop in nights) or leadership school

2) What do you usually do here? What would you like to do?

Would you want to organize some activities for the girls in Underground (by yourself or with your friends)? If yes, what kind of activities?

3) How did you hear about this program (before you came)?

How did you become interested in this activity?

4) What is good here? And what is not good? Why?

What is the best thing in Underground?

And what do you not like at all? What could be done in a different way?

Do you feel that you are safe here? What is the reason for this?

5) Do you go to other youth drop in centers than this in your free time?

(if yes) Do you go there as often as you go to Underground?

(if no) If not, why do you come only to Underground?

6) Do your parents know that you come here? Do they know Peter and/or other leaders?

Liite 4. Five photos of Underground (Kaikissa kuvaajana Jonna Koivuniemi)

Kuva 3. Tyttöjenhuoneen seinältä "Who run the world – girls".

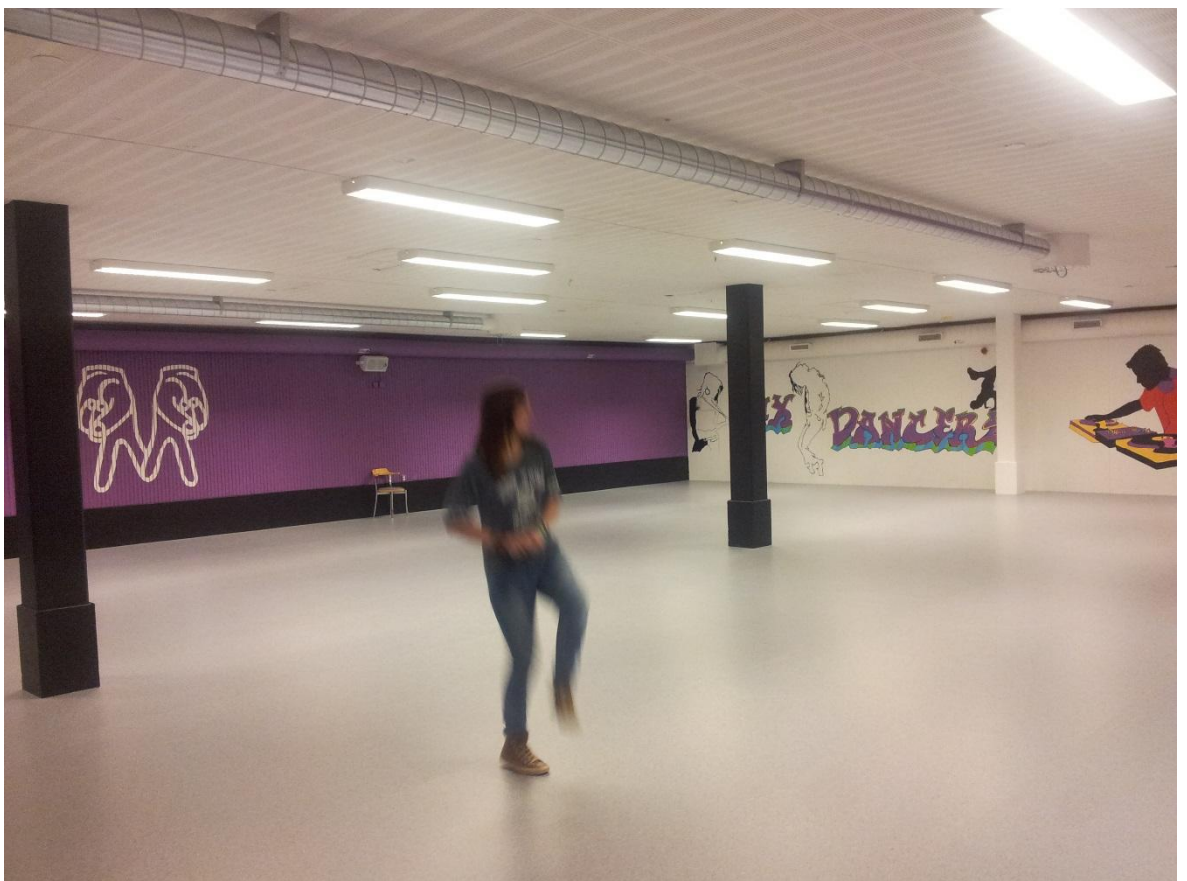
Kuva 4. Tyttöjenhuone: muhkean pehmeät sohvat ja tauluina seinällä lehtijutut tyttöjen tiloista.

Kuva 5. "Dance" tanssisalin seinältä.

Kuva 6. Tanssisali ja hienot tyttöjen itse tekemät seinämaalaukset.

Kuva 7. Tanssisali on tilava ja kaikin puolin tanssin kannalta suunniteltu.

